

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας

Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

με θέμα

**« ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑΡΟΙ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»**

Επιβλέπων καθηγητής: Ναξάκης Χάρης

Επιμέλεια : Νικολούζου Έλενα Α.Μ.7871

Χρήστου Μαργαρίτα Α.Μ.6797

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	1
----------------------	----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΝΕΡΓΙΑ : ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ.

1.1.Η έννοια της ανεργίας	3
1.2.Μέτρηση της ανεργίας	4
1.3.Τα είδη της ανεργίας.....	6
1.3.1.Ανεργία τριβής.....	6
1.3.2. Διαρθρωτική (ή τεχνολογική) ανεργία.....	7
1.3.3 .Εποχιακή ανεργία.....	9
1.3.4.Κυκλική ανεργία.....	9
1.3.5. Καλυμμένη ανεργία.....	10
1.4.Κριτήρια ταξινόμησης της ανεργίας.....	11
1.4.1.Ταξινόμηση βάσει των αιτιών που την προκαλούν.....	11
1.4.2.Ταξινόμηση σύμφωνα με τις πολιτικές που την αντιμετωπίζουν.....	12
1.4.3.Ταξινόμηση ανάλογα με τη διάρκεια της.....	13
1.4.4.Ταξινόμηση με κριτήριο τη διάρθρωση της.....	15
1.5.Ιστορική αναδρομή.....	15

1.6.Η ανεργία στην Ελλάδα του σήμερα.....	23
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΙ ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΝΕΑΡΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.

2.1.Εισαγωγή.....	30
2.2.Μετάβαση των πτυχιούχων από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας και προσδιοριστικοί παράγοντες ανεργίας.....	32
2.2.1.Ποσοστά ανεργίας και εκπαιδευτικό επίπεδο σε σχέση με το χρόνο από την αποφοίτηση.....	33
2.2.2.Ποσοστά ανεργίας και επιστημονικές περιοχές αποφοίτων ΑΤΕΙ και ΑΕΙ, σε σχέση με το έτος από την αποφοίτηση.....	38
2.2.3.Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας και εκπαιδευτικό επίπεδο.....	41
2.2.4.Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας και επιστημονικές περιοχές ΑΤΕΙ και ΑΕΙ.....	47
2.2.5.Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας και μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών.....	51
2.2.6.Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας, βαθμός αστικότητας και περιφέρεια διαμονής.....	53
2.2.7.Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας και υπηκοότητα.....	56
2.3.Μετάβαση πτυχιούχων και προσδιοριστικοί παράγοντες ωριαίων αποδοχών των νέων μισθωτών	57

2.3.1. Επίπεδο αποδοχών σε αποφοίτους ΑΤΕΙ και ΑΕΙ, ανάλογα με τη σχολή αποφοίτησης.....	57
2.3.2. Επίπεδο αποδοχών αποφοίτων και επιμέρους χαρακτηριστικά.....	61
2.4. Γενικά χαρακτηριστικά της μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, για τη γενιά αποφοίτων 1999-2004	64
2.4.1 Δείκτες και πιθανότητες ανεργίας της γενιάς πτυχιούχων 1999-2004.....	64
2.4.2 Πιθανότητες απασχόλησης, μισθολογικά κλιμάκια και θέσεις εργασίας της γενιάς πτυχιούχων 1999-2004.....	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΙ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΝΕΑΡΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.

3.1. Εισαγωγή.....	68
3.2. Οικονομικές, κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας στους πτυχιούχους	68
3.3. Τα αίτια δημιουργίας του φαινομένου της ανεργίας στους νεαρούς πτυχιούχους	71
3.3.1. Το πτυχίο ως μέσο απόκτησης κύρους και ο ρόλος της οικογένειας.....	72
3.3.2. Εκπαιδευτικό σύστημα και ανεργία	73

3.3.2.1.Ο ρόλος της δομής του εκπαιδευτικού συστήματος στην ανεργία των πτυχιούχων	73
3.3.2.2.Ελλιπής επαγγελματικός προσανατολισμός.....	75
3.3.3.Η δομή της ελληνικής οικονομίας	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ

4.1 Εισαγωγή.....	77
4.2.Επανεξέταση και αναθεώρηση του εκπαιδευτικού συστήματος...	77
4.3.Η οργάνωση ενός σωστού συστήματος επαγγελματικού προσανατολισμού	78
4.4.Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στην αγορά εργασίας.....	81
4.5 Πολιτικές ελάττωσης του κόστους εργασίας	82
4.6.Επαγγελματική κατάρτιση των νέων ανέργων πτυχιούχων	83
4.7.Οι προτάσεις της ΓΣΕΕ για την αντιμετώπιση της ανεργίας.....	85
4.8 Οι προτάσεις του Ελληνικού Κέντρου Έρευνας, Εκπαίδευσης, Επιχειρηματικότητας, Επικοινωνίας, Πολιτισμού, Προώθησης της	

Απασχόλησης και Ανάπτυξης (ΕΛΚΕΠΑ) για την αντιμετώπιση της ανεργίας.....	87
4.9 Συνοπτική παρουσίαση των δράσεων του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) για την προώθηση της απασχόλησης.....	90
4.10 Πακέτο προτάσεων της Δημοκρατικής Εργατικής Ομοσπονδίας Κύπρου (ΔΕΟΚ) για την ανεργία.....	95
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	98
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	100

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται το φαινόμενο της ανεργίας των νεαρών πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το φαινόμενο της ανεργίας, ως ένα από τα μεγαλύτερα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα μας και όχι μόνο, έχει γίνει πολλές φορές αντικείμενο μελέτης για πολλούς οικονομολόγους, αναλυτές και μελετητές.

Στον τόπο μας το φαινόμενο αυτό έχει την ιδιομορφία να πλήττει κυρίως τους νέους και ιδιαίτερα πτυχιούχους ανωτέρων και ανωτάτων σχολών.

Μετά από μια έκρηξη της ζήτησης για σπουδές γενικά, αλλά και συγκεκριμένα σε τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό επίπεδο (ΑΕΙ και ΤΕΙ), που σημειώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες, υπάρχει σήμερα μια βελτιωμένη εικόνα του εκπαιδευτικού επιπέδου του εργατικού δυναμικού της Ελλάδας σε σχέση με το παρελθόν.

Η άνοδος του εκπαιδευτικού επιπέδου μπορεί αρχικά να οδήγησε στα επιθυμητά αποτελέσματα, όμως, διαχρονικά, μάλλον οδηγεί στα αντίθετα

αποτελέσματα και συγκεκριμένα, στην ποιοτική ανισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας στον χώρο των πτυχιούχων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η αύξηση του αριθμού των νέων που έχουν τελειώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση, οδηγεί κατά κάποιον τρόπο σε «κορεσμό» των πτυχίων, που συνεπάγεται, μεταξύ των άλλων, ότι ένα πτυχίο πανεπιστημίου δεν αποτελεί πια εγγύηση ούτε για την εξεύρεση εργασίας ούτε και για την εξεύρεση θέσεων πλήρους απασχόλησης.

Έχοντας υπόψη την παραπάνω εικόνα που παρουσιάζει ο τόπος μας, κρίθηκε αναγκαία η παρουσίαση μιας σειράς δεδομένων και παρατηρήσεων σχετικά με τη δυσκολία επαγγελματικής αποκατάστασης των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης 15 έως 29 ετών, ως αφετηρία προβληματισμού. Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της παρουσίασης αυτής περιέχονται στην εργασία που ακολουθεί.

Με σκοπό να δοθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα του προβλήματος της ανεργίας που αντιμετωπίζουν οι νεαροί απόφοιτοι των Ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα, η εργασία χωρίστηκε σε τέσσερα μέρη.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται μια γενική εικόνα του φαινομένου της ανεργίας και των διαστάσεών της στη χώρα μας. Δίνονται ορισμοί της ανεργίας, περιγράφονται συνοπτικά τα είδη της και γίνεται αναφορά στο αξιοποιήσιμο και μη αξιοποιήσιμο εργατικό δυναμικό της χώρας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφονται και σχολιάζονται οι ποσοτικές διαστάσεις της ανεργίας των νέων πτυχιούχων στη χώρα μας. Μετά από μια σύντομη αναφορά στην ανεργία των νέων γενικότερα, αναφέρονται οι διαστάσεις του φαινομένου της ανεργίας των πτυχιούχων κατά εκπαιδευτικό επίπεδο, φύλο, γεωγραφική κατανομή, επαγγέλματα, κ.λ.π. μέσω αριθμητικών μεγεθών και διαγραμμάτων.

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας παρατίθενται οι ποιοτικές διαστάσεις της ανεργίας που αντιμετωπίζουν οι πτυχιούχοι. Γίνεται αναφορά στις σημαντικές

επιπτώσεις του φαινομένου στα νεαρά άτομα και γίνεται προσπάθεια ανεύρεσης των παραγόντων που συντελούν στην εμφάνιση της ανεργίας στους απόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο προτάσσονται πιθανά μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας που πλήττει τους πτυχιούχους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΑΝΕΡΓΙΑ: ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ.

1.1. Η έννοια της ανεργίας

Κάθε οικονομία έχει ένα ορισμένο μέγεθος πληθυσμού. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα εκείνα τα οποία είναι ικανά και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν. Τα άτομα που δεν μπορούν να εργαστούν για παράδειγμα μικρά παιδιά, ηλικιωμένοι, ασθενείς, στρατιώτες, δεν ανήκουν στο εργατικό δυναμικό και αποτελούν τον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό. Για λόγους οικονομικής ανάλυσης ο πληθυσμός διακρίνεται σε οικονομικά ενεργός και σε οικονομικά μη ενεργός. Με βάση τις παραπάνω διακρίσεις μπορούμε να δώσουμε τους εξής ορισμούς¹:

- Εργατικό δυναμικό είναι το σύνολο των ατόμων τα οποία μπορούν και θέλουν να δουλέψουν.
- Απασχολούμενοι είναι τα άτομα τα οποία εργάζονται

Σύμφωνα με τον Αγαπητό Γ.², «ανεργία υπάρχει στην οικονομία, όταν ο παραγωγικός συντελεστής εργασία δεν απασχολείται πλήρως. Η ανεργία μετριέται με το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που αδυνατεί να βρει κατάλληλη απασχόληση. Ειδικότερα, άνεργοι είναι τα άτομα εκείνα που είναι διατεθειμένα να εργαστούν με την αμοιβή και γενικότερα με τις συνθήκες που ισχύουν στην αγορά για το είδος της εργασίας που προσφέρουν και δεν μπορούν να βρουν απασχόληση.

¹ Πανεπιστημιακές σημειώσεις από ΤΕΙ Λαμίας. (users.teilam.gr)

² Αγαπητός Γ., Οικονομικό Λεξικό, Έκδοση 1^η, Αθήνα 2002

Άνεργος δηλαδή θεωρείται όποιος έχει τις ικανότητες, θέλει να βρει εργασία και παρά τις προσπάθειές του, δεν κατορθώνει να εργαστεί (αθέλητη ανεργία). Αντίθετα, δε θεωρείται άνεργος όποιος έχει τις ικανότητες και την ευκαιρία αλλά δε θέλει να εργαστεί (ηθελημένη ανεργία)». Συνεπώς, ανεργία καλείται το οικονομικοκοινωνικό φαινόμενο κατά το οποίο υπάρχει υπερβάλλουσα προσφορά εργασίας, δηλαδή η προσφορά εργασίας είναι μεγαλύτερη από τη ζήτησή της.

Υπάρχει με άλλα λόγια, διαθέσιμο και πρόθυμο εργατικό δυναμικό στην αγορά εργασίας αλλά δεν υπάρχουν οι αντίστοιχες θέσεις για να τις πληρώσει. Σε κάθε εποχή και σε κάθε κοινωνία εμφανίζεται το φαινόμενο της ανεργίας, άλλοτε σε μεγαλύτερο και άλλοτε σε μικρότερο βαθμό, κυρίως όμως πλήττει τις ευπαθείς και αδύναμες κοινωνικές ομάδες.

1.2. Μέτρηση της ανεργίας

Το μέγεθος της ανεργίας μπορεί να μετρηθεί ως απόλυτο μέγεθος, για παράδειγμα, χιλιάδες άνεργοι. Σύμφωνα με τον Πουρναράκη Ε.³, «το ποσοστό ανεργίας μιας οικονομίας προκύπτει από τη διαίρεση της ανεργίας προς το εργατικό δυναμικό, δηλαδή από το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που είναι αναπασχόλητο. Ως εργατικό δυναμικό μιας χώρας ορίζεται το σύνολο των ατόμων που ήδη απασχολούνται και των ατόμων που ζητούν ενεργά να απασχοληθούν».

³ Πουρναράκης Ε., Μακροοικονομία, Τόμος 1^{ος}, Εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα 1995.

Για αυτό το ποσοστό ανεργίας υπολογίζεται ως ο αριθμός των ανέργων προς το σύνολο του εργατικού δυναμικού.

$$\text{Ποσοστό ανεργίας} = \frac{\text{Αριθμός Ανέργων} \times 100}{\text{Σύνολο Εργατικού Δυναμικού}}$$

Στις περισσότερες χώρες οι στατιστικές υπηρεσίες υπολογίζουν τα ποσοστά ανεργίας μηνιαίως βασιζόμενες σε αντιπροσωπευτική δειγματοληψία ενός αριθμού νοικοκυριών. Τα αποτελέσματα γενικεύονται εν συνέχεια με ολόκληρο το εργατικό δυναμικό και έτσι υπολογίζεται ένα ποσοστό ανεργίας για την οικονομία.

Ο Αγαπητός Γ.⁴ σημειώνει ότι ο ακριβής προσδιορισμός του ποσοστού ανεργίας είναι δύσκολος και το ύψος του συνήθως υποτιμάται. Αυτό συμβαίνει επειδή υπάρχει κρυμμένη ανεργία (αγρότες, αυτοαπασχολούμενοι, οικογενειακές επιχειρήσεις) και επικρατεί η υπόθεση του αποθαρρυσμένου εργάτη (πολλοί έχουν απογοητευτεί και δε δηλώνουν ότι ψάχνουν για δουλειά).

Έτσι, μπορεί να σημειωθεί αύξηση της απασχόλησης χωρίς αντίστοιχη μείωση της ανεργίας. Ποσοστό ανεργίας άνω του 3% είναι ανησυχητικό σημάδι, με ποικίλες κοινωνικές και οικονομικές αρνητικές επιπτώσεις, γιατί παράγεται λιγότερο από το μέγιστο δυνατό και υπάρχει απώλεια προϊόντος-εισοδήματος με αποτέλεσμα την υποκατανάλωση – υποεπένδυση. Το κοινωνικό αυτό κόστος συνεπάγεται υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου και της παραγωγικής ικανότητας ολόκληρης της χώρας.

⁴ Αγαπητός Γ., Οικονομικό Λεξικό, Έκδοση 1^η, Αθήνα 2002.

1.3. Τα είδη της ανεργίας

Στην οικονομική βιβλιογραφία συνηθίζεται η ανεργία να κατατάσσεται σε πέντε (5) βασικές κατηγορίες ανάλογα με τα αίτια της και το χρονικό ορίζοντα της εκδήλωσής της. Αυτά, λοιπόν, είναι τα εξής:

1.3.1. Ανεργία τριβής

Ανεργία τριβής είναι εκείνη η οποία οφείλεται στην αδυναμία της αγοράς εργασίας να απορροφήσει άμεσα άνεργους, παρότι υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας, για τις οποίες οι άνεργοι έχουν τα απαραίτητα προσόντα και επαγγελματική εξειδίκευση. Η ανεργία τριβής παρατηρείται όταν ένας αριθμός ατόμων αφήνει την δουλειά του οικειοθελώς (ηθελημένη ανεργία) και αναζητά άλλη, όταν εργαζόμενοι απολύονται και αναζητούν εργασία, ενώ ταυτόχρονα οι επιχειρήσεις ζητούν προσωπικό.

Είναι ένα φαινόμενο που οφείλεται στην ανανέωση του εργατικού δυναμικού και συγκεκριμένα στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί ώσπου ο

εργαζόμενος να απορροφηθεί σε νέα θέση εργασίας, ενώ έχει αποχωρήσει από την προηγούμενη.

Ειδικότερα, η ανεργία τριβής οφείλεται στην αδυναμία των εργατών να εντοπίζουν αμέσως τις επιχειρήσεις με τις κενές θέσεις και στην αδυναμία των επιχειρήσεων να εντοπίζουν τους άνεργους εργάτες. Επίσης, μπορεί να οφείλεται στη γεωγραφική απόσταση μεταξύ της περιοχής όπου υπάρχει ανεργία και αυτής όπου υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας. Γενικότερα, οφείλεται στην έλλειψη ενός αποτελεσματικού συστήματος πληροφοριών για ύπαρξη ανέργων και επιχειρήσεων με κενές θέσεις εργασίας⁵.

⁵ Σκουτέλης Γιώργος, Η Ανεργία: Αίτια και Λύσεις, Εκδόσεις International Forum, Αθήνα 1996, σελ.44.

Να σημειωθεί ότι πάντα υπάρχει ένα ποσοστό ανεργίας, γιατί συνεχώς νέα άτομα εισέρχονται στην αγορά εργασίας, ενώ άλλα μετακινούνται από μια εργασία σε άλλη και μπορεί να μεσολαβήσει κάποιο χρονικό διάστημα έως ότου βρουν την κατάλληλη απασχόληση.

Η εν λόγω ανεργία είναι πιο έντονη στους νέους, γιατί αποφασίζουν ευκολότερα να αφήσουν μια εργασία για να ψάξουν για κάποια καλύτερη. Η συμπεριφορά τους αυτή εξηγείται από το ότι δεν βρίσκουν από την αρχή της σταδιοδρομίας τους την απασχόληση που τους ταιριάζει ή επιδιώκουν να πειραματιστούν με διάφορες εργασίες πριν καταλήξουν κάπου ⁶.

Σε αντίθεση με την διαρθρωτική ανεργία, η οποία είναι μακροχρόνιου χαρακτήρα, η ανεργία τριβής δεν συνεπάγεται ότι οι άνεργοι πρέπει να αλλάξουν επάγγελμα ή να μετακινηθούν σε άλλη περιοχή για να βρουν απασχόληση. Η

διαφορά που χαρακτηρίζει την ανεργία τριβής από τα άλλα είδη ανεργίας είναι η διάρκειά της η οποία είναι βραχυχρόνια ⁷.

1.3.2. Διαρθρωτική (ή τεχνολογική) ανεργία

Όταν σε μια οικονομία υπάρχουν άνεργοι και κενές θέσεις εργασίας αλλά οι άνεργοι δεν μπορούν να απασχοληθούν στις υπάρχουσες κενές θέσεις, επειδή δεν υπάρχει αντιστοιχία ανάμεσα στα προσόντα και την ειδίκευση των ανέργων και σ' αυτά που απαιτούνται για την κάλυψη των κενών θέσεων, η ανεργία αυτή ονομάζεται διαρθρωτική. Η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται σε τεχνολογικές μεταβολές, οι οποίες δημιουργούν νέα επαγγέλματα και αχρηστεύουν άλλα, αλλά και σε αλλαγές στη διάρθρωση της ζήτησης, οι οποίες αυξάνουν τη ζήτηση ορισμένων προϊόντων και ταυτόχρονα μειώνουν την ζήτηση άλλων.

⁶Κώττης, Χ.Γ. και Κώττη-Πετράκη. Α., (2000), Σύγχρονη Μακροοικονομική, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα.

⁷Πετρινιώτη, Ξ., (1989), Αγορές Εργασίας-Οικονομικές Θεωρίες και Έρευνες, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Οι διαρθρωτικές μεταβολές της παραγωγής προκαλούν αύξηση της ανεργίας επειδή στους τομείς που βρίσκονται σε παρακμή οι επιχειρήσεις σταματούν τις δραστηριότητες ή μειώνουν τον όγκο παραγωγής και κατά συνέπεια τις θέσεις εργασίας.

Όπως είναι φανερό η διαρθρωτική ανεργία δημιουργείται από την δυσαναλογία προσφοράς και ζήτησης των διαφόρων ειδικεύσεων. Η μείωση της απαιτεί επανεκπαίδευση των ανέργων ώστε να αποκτήσουν τις ειδικεύσεις στις οποίες υπάρχει έλλειψη. Διαφορετικά, η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να είναι μεγάλης διάρκειας.

Να σημειωθεί, ότι πρόκειται για την πιο σημαντική μορφή ανεργίας, γιατί αναφέρεται στο κατά πόσον μια οικονομία έχει την ικανότητα να προσαρμόζεται σε νέες συνθήκες που προκύπτουν από τεχνολογικές μεταβολές ή τη διαθεσιμότητα παραγωγικών συντελεστών, πηγών ενέργειας, κλπ.

Η ραγδαία εξέλιξη των τελευταίων ετών έχει επιφέρει μια σημαντική μεταβολή στις μεθόδους παραγωγής, η οποία συνεπάγεται μια διαρθρωτική ανισορροπία ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση εργασίας, που έχει ως αποτέλεσμα ένα είδος εργασίας να ζητείται, ενώ η προσφορά αδυνατεί να προσφέρει τέτοιες ειδικότητες, και να μειώνεται η ζήτηση για άλλες κατηγορίες μηχανών. Και αυτή η διαρθρωτική μορφή της ανεργίας μπορεί να συμβεί όχι μόνο ανάμεσα σε διάφορα επαγγέλματα, αλλά και σε περιφέρειες μιας χώρας, όταν ζητείται μια ορισμένη κατηγορία εργασίας, που δεν μπορεί να μετακινηθεί από άλλες περιοχές.

Το πρόβλημα της διαρθρωτικής ανεργίας διογκώνεται εξαιτίας των τεχνολογικών μεταβολών ⁸. Η μηχανοποίηση της παραγωγής, η χρήση νέων μεθόδων παραγωγής και η εισαγωγή της πληροφορικής έχει δημιουργήσει υψηλούς ρυθμούς ανεργίας σε παραδοσιακά επαγγέλματα.

⁸Κώττης, Χ.Γ. και Κώττη-Πετράκη. Α., (2000), Σύγχρονη Μακροοικονομική, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα 1.3.1.5. Τεχνολογική Ανεργία

1.3.3. Εποχιακή ανεργία

Πολλές επιχειρήσεις, όπως οι αγροτικές και οι τουριστικές, παρουσιάζουν συστηματικές μεταβολές στην παραγωγική τους δραστηριότητα κατά τη διάρκεια του έτους. Οι μεταβολές της παραγωγής συνοδεύονται από αντίστοιχες μεταβολές της απασχόλησης εργατικού δυναμικού και συνεπώς από μεταβολές της ανεργίας. Αυτή η ανεργία ονομάζεται εποχιακή. Χαρακτηριστικό της εποχιακής ανεργίας

είναι ότι επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο και είναι προσωρινή και μικρής σχετικά διάρκειας.

Η εποχιακή απασχόληση είναι έντονη σε συγκεκριμένα επαγγέλματα που εξαρτώνται από την αλλαγή των εποχών και των καιρικών φαινομένων, όπως είναι τα τουριστικά επαγγέλματα, οι οικοδόμοι, κ.ά. Η εποχιακή ανεργία δεν θεωρείται ως σοβαρό οικονομικό πρόβλημα γιατί μπορεί να αντιμετωπιστεί με την εύρεση συμπληρωματικής απασχόλησης ώστε να μην μένουν άνεργοι για μεγάλη περίοδο⁹. Όμως, σε ορισμένες περιπτώσεις οι εποχιακά εργαζόμενοι έχουν μεγαλύτερες αποδοχές τους μήνες που απασχολούνται ώστε να καλύπτονται εισοδηματικά κατά την περίοδο της εποχιακής ανεργίας. Αυτό συμβαίνει για παράδειγμα σε ορισμένες τουριστικές ασχολίες.

1.3.4.Κυκλική ανεργία (ή ανεργία ελλειπούς-ανεπαρκούς ζήτησης).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο άνεργος δεν εργάζεται παρά την επιθυμία του να απασχοληθεί. Πως όμως επιτυγχάνεται αυτό; Η μειωμένη συνολική ζήτηση για προϊόντα συνεπάγεται μειωμένη ζήτηση για εργασία (ανεργία), άρα χαμηλό εισόδημα με αποτέλεσμα τη μειωμένη καταναλωτική δαπάνη των ιδιωτών, η οποία μεταφράζεται ως ελλιπή ζήτηση για προϊόντα.

⁹ Δεδουσόπουλος Α., Η κρίση στην αγορά εργασίας, Τόμος Ι: «Θεωρίες της ανεργίας», Τυπωθήτω-Δαρδάνος Γ., Μέρος Ι, Κεφάλαιο 2, Αθήνα 2000.

Έτσι, ανακυκλώνονται οι συνθήκες και δημιουργείται η κυκλική ανεργία. Δηλαδή η ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης προέρχεται από την πτώση της οικονομικής δραστηριότητας στις φάσεις της καθόδου και της ύφεσης του οικονομικού κύκλου¹⁰.

Πρόκειται, δηλαδή για αδυναμία της συνολικής ζήτησης της οικονομίας να απορροφήσει τη συνολική προσφορά εργατικού δυναμικού. Σε περιόδους ύφεσης αυξάνεται ενώ σε περιόδους οικονομικής μεγέθυνσης μειώνεται. Όσο μεγαλύτερο πάντως είναι το χρονικό διάστημα κατά το οποίο παραμένει κάποιος άνεργος, τόσο δυσκολότερη καθίσταται και η επαγγελματική του αποκατάσταση. Αυτό συμβαίνει γιατί αφενός χάνει τις δεξιότητές του και τη διάθεση για δουλειά και αφετέρου γιατί οι εργοδότες δείχνουν επιφυλακτικότητα και απροθυμία να προβούν σε πρόσληψη μακροχρόνιων ανέργων¹¹.

1.3.5. Καλυμμένη ανεργία.

Είναι η ανεργία που υπάρχει όταν οι εργαζόμενοι υποαπασχολούνται. Στις μέρες μας προωθείται σημαντικά η μερική απασχόληση. Οι εργαζόμενοι θέλουν αλλά δεν βρίσκουν πλήρη απασχόληση, γι' αυτό αναγκάζονται να απασχολούνται μερικώς.

¹⁰ Δεδουσόπουλος Α., Η κρίση στην αγορά εργασίας, Τόμος Ι: «Θεωρίες της ανεργίας», Τυπωθήτω-Δαρδάνος Γ., Μέρος Ι, Κεφάλαιο 2, Αθήνα 2000.

¹¹ Δεδουσόπουλος Α., Η κρίση στην αγορά εργασίας, Τόμος Ι: «Θεωρίες της ανεργίας», Τυπωθήτω-Δαρδάνος Γ., Μέρος Ι, Κεφάλαιο 2, Αθήνα 2000.

1.4. Κριτήρια ταξινόμησης της ανεργίας.

Για την καλύτερη μελέτη και ανάλυση του φαινομένου της ανεργίας, οι επιστήμονες την έχουν ταξινομήσει σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες ανάλογα με τα κριτήρια μέσω των οποίων προσεγγίζουν το φαινόμενο.

Η διάκριση αυτή έχει ως σκοπό την εξερεύνηση των αιτιών της ανεργίας, των επιπτώσεων και των διαστάσεων της στους οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς της ανθρώπινης κοινωνίας, με τελικό σκοπό την ανεύρεση τρόπων αντιμετώπισης του φαινομένου που πλήττει το εργατικό δυναμικό των περισσότερων χωρών ανά τον κόσμο.

Συγκεκριμένα, οι τέσσερις βασικές κατηγορίες είναι οι ταξινομήσεις της ανεργίας σύμφωνα με τα αίτια που την προκαλούν, με τις πολιτικές που την αντιμετωπίζουν, με τη διάρκειά της και με τη διάρθρωσή της (ομάδα στην οποία ανήκει ο άνεργος), όπως παρουσιάζονται και στη συνέχεια.

Σύμφωνα με τον Δεδουσόπουλο (2000)¹² το κριτήριο, βάσει του οποίου η ανεργία ταξινομείται ανάλογα με τα αίτια που την προκαλούν είναι το βασικό ή κυρίαρχο κριτήριο, ενώ τα υπόλοιπα τρία είναι δευτερεύοντα ή συμπληρωματικά.

1.4.1. Ταξινόμηση βάσει των αιτιών που την προκαλούν.

Μια ουσιώδης διάκριση μεταξύ ειδών ανεργίας είναι εκείνη μεταξύ της ηθελημένης ή εκούσιας ανεργίας και της αθέλητης ή ακούσιας ανεργίας. Η διάκριση αυτή βασίζεται στην άποψη ότι ένας αριθμός ανέργων παραμένει στην κατάσταση της ανεργίας και καταγράφεται στις στατιστικές των ανέργων παρά την έλλειψη επιθυμίας να βρει εργασία κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

¹² Δεδουσόπουλος Α., Η κρίση στην αγορά εργασίας, Τόμος Ι: «Θεωρίες της ανεργίας», Τυπωθήτω-Δαρδάνος Γ., Μέρος Ι, Κεφάλαιο 2, Αθήνα 2000.

Σύμφωνα, με τον ορισμό της ηθελημένης ανεργίας, ένας άνεργος είναι **εκούσια** άνεργος, όταν, ενώ του έχει προσφερθεί μια εργασία που μπορεί να αναλάβει, συνεχίζει να ψάχνει για μια καλύτερη δουλειά με υψηλότερο μισθό, χωρίς να αποδεχθεί την προσφορά που του έγινε¹³.

Επίσης, σύμφωνα με τον ορισμό που ο ίδιος χρησιμοποιεί «ένας άνεργος είναι **ακούσια** άνεργος, όταν θα ήταν πρόθυμος να εργασθεί σε μια εργασία για την οποία έχει τα κατάλληλα προσόντα και με τον τρέχοντα μισθό ή και με χαμηλότερο μισθό, αλλά δεν μπορεί να βρει μια τέτοια δουλειά.

1.4.2 Ταξινόμηση σύμφωνα με τις πολιτικές που την αντιμετωπίζουν.

Στην κατηγορία αυτή η ανεργία εξετάζεται και ταξινομείται βάσει των πολιτικών που επικαλούνται οι διάφοροι οικονομολόγοι με σκοπό την αντιμετώπισή της.

Έτσι, σύμφωνα με τις διάφορες προτάσεις πάταξης του φαινομένου, η ανεργία διακρίνεται σε τρεις υποκατηγορίες, οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά ακολούθως:

1) Κυκλική ανεργία ή ανεργία ελλειπούς ζήτησης

Η κυκλική ανεργία είναι το τμήμα της συνολικής ανεργίας που μπορεί να εξαλειφθεί όταν παρουσιαστεί αύξηση στην συνολική ζήτηση.

¹³ Δεδουσόπουλος Α., Η κρίση στην αγορά εργασίας, Τόμος Ι: «Θεωρίες της ανεργίας», Τυπωθήτω-Δαρδάνος Γ., Μέρος Ι, Κεφάλαιο 2, Αθήνα 2000.

2) Διαρθρωτική ανεργία

Η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να περιοριστεί εφαρμόζοντας πολιτικά μέτρα (διαρθρωτικά) που αποσκοπούν σε μεγαλύτερο κοινωνικό και ατομικό όφελος σε σχέση με το κόστος εφαρμογής τους.

3) Ανεργία τριβής

Είναι η ανεργία την οποία κρίνουν οι σχεδιαστές της πολιτικής ότι δεν πρέπει να μειώσουν εξαιτίας του κόστους που συνεπάγεται η μείωσή της, σε όρους, της νομισματικής σταθερότητας σε σχέση με το αναμενόμενο ατομικό και κοινωνικό όφελος.

1.4.3. Ταξινόμηση της ανεργίας με βάση τη διάρκεια της.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα διάσταση της ανεργίας έχει να κάνει με το χρονικό διάστημα που παραμένουν τα άτομα άνεργα (διάρκεια ανεργίας). Πολλά άτομα αντιμετωπίζουν μικρά σχετικά διαστήματα ανεργίας, αλλά η συχνότητα εμφάνισής της είναι σχετικά μεγάλη.

Επίσης, ένα άλλο σημείο που διατυπώνουν είναι ότι έχει σημασία και ο τρόπος που τερματίζεται το διάστημα της ανεργίας. Για παράδειγμα, πολλοί άνεργοι αποσύρονται από το εργατικό δυναμικό απογοητευμένοι από την προσπάθεια να βρουν μια θέση εργασίας (Δεδουσόπουλος, 2000)¹⁴.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το κριτήριο της διάρκειάς της, η ανεργία διακρίνεται σε βραχυχρόνια και σε μακροχρόνια ή χρόνια ανεργία.

¹⁴ Δεδουσόπουλος Α., Η κρίση στην αγορά εργασίας, Τόμος Ι: «Θεωρίες της ανεργίας.», Τυπωθήτω-Δαρδάνος Γ., Μέρος Ι, Κεφάλαιο 2, Αθήνα 2000.

Η ανεργία με βάση τη διάρκεια της διακρίνεται στις εξής κατηγορίες¹⁵:

1) Βραχυχρόνια ανεργία

Η βραχυχρόνια ανεργία έχει διάρκεια από 1 έως 6 μήνες.

2) Ανεργία μέσης διάρκειας

Τη συγκεκριμένη μορφή ανεργίας αντιμετωπίζουν οι άνεργοι, οι οποίοι δε βρίσκουν εργασία σε διάστημα 6 έως 12 μηνών από την ημέρα αποχώρησης από τον προηγούμενο εργασιακό τους χώρο.

3) Μακροχρόνια ή Χρόνια ανεργία

Με τον όρο αυτό περιγράφεται η κατάσταση της ανεργίας στην οποία βρίσκεται ο άνεργος για χρονικό διάστημα πάνω από 12 μήνες και είναι εγγεγραμμένος στις καταστάσεις ανέργων στις αρμόδιες υπηρεσίες απασχόλησης.

4) Μεγάλη μακροχρόνια ανεργία

Στην περίπτωση της μεγάλης μακροχρόνιας ανεργίας ο άνεργος βρίσκεται στη δυσάρεστη κατάσταση να είναι άνεργος για διάστημα 2 ετών και άνω.

Πίνακας 1.1: Διάκριση της ανεργίας ανάλογα με την διάρκειά της.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
Έως 6 μήνες	Βραχυχρόνια Ανεργία
6 έως 12 μήνες	Ανεργία Μέσης Διάρκειας
12 και άνω	Μακροχρόνια ή Χρόνια Ανεργία
Άνω των 24 μηνών	Μεγάλη Μακροχρόνια Ανεργία

Πηγή: Δεδουσόπουλος, 2000

¹⁵ Δεδουσόπουλος Α., Η κρίση στην αγορά εργασίας, Τόμος Ι: «Θεωρίες της ανεργίας.», Τυπωθήτω-Δαρδάνος Γ., Μέρος Ι, Κεφάλαιο 2, Αθήνα 2000

1.4.4. Ταξινόμηση της ανεργίας με κριτήριο τη διάρθρωσή της.

Σε αυτήν την κατηγορία η ανεργία εξετάζεται από τη σκοπιά της διάρθρωσής της, δηλαδή πώς επιμερίζεται μεταξύ των κοινωνικών ομάδων που συνιστούν το εργατικό δυναμικό της κοινωνίας. Με βάση τα συγκεκριμένα κριτήρια, οι επιστήμονες μελετούν την ανεργία που αντιμετωπίζει το εργατικό δυναμικό που δεν απασχολείται, π.χ. βάσει του φύλου, της εθνικότητας, της οικογενειακής κατάστασης, του επιπέδου εκπαίδευσης, την περιοχή κατοικίας και άλλων πολλών οικονομικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών των ανέργων.

1.5. Ιστορική αναδρομή.

Ιστορική αναδρομή όσον αφορά την αύξηση του ποσοστού της ανεργίας στο σύνολο του Ελλαδικού χώρου.

Η εξέλιξη της ανεργίας τις δεκαετίες από το 1980 και έπειτα σημείωσε άνοδο στο σύνολο του ελλαδικού χώρου, ενώ αντίθετα, η ελληνική οικονομία τις δεκαετίες 1960 και 1970 χαρακτηριζόταν από χαμηλά επίπεδα ανεργίας.

Συγκεκριμένα, οι Δεμέκας και Κοντολέμης (1998)¹⁶ αναφέρουν ότι το ποσοστό της ανεργίας από 2% που ήταν στη δεκαετία του 1960 και στις αρχές της δεκαετίας του 1970, αυξήθηκε σε 8% στη δεκαετία του 1980 και σε 10% στη δεκαετία του 1990(Διάγραμμα 1.1).

Υπάρχουν πολλές αιτίες που οδήγησαν στην αύξηση αυτή αλλά και στη διατήρηση της ανεργίας σε υψηλά επίπεδα, που είναι κύριο χαρακτηριστικό της ελληνικής οικονομίας (γνωστό και ως «φαινόμενο της υστέρησης»).

Στη συνέχεια, η ανεργία αυξήθηκε σε τρεις φάσεις¹⁷:

¹⁶ Δ. Δεμέκας και Ζ. Κοντολέμης: "Η ανεργία στην Ελλάδα"(1998).

¹⁷Ματακιάς Α., Λεξικό εννοιών, Εκδόσεις Πελεκάνος, Αθήνα (1996).

- μετά την πρώτη πετρελαϊκή κρίση του 1973,
- μετά τη δεύτερη πετρελαϊκή κρίση του 1979, και
- μετά την απότομη κάμψη της ζήτησης του 1990-92.

Σε αρκετές χώρες της Ευρώπης παρουσιάστηκε το φαινόμενο να αυξάνεται απότομα η ανεργία μετά από τις προαναφερθείσες διαταράξεις της οικονομίας αλλά τα ποσοστά της ανεργίας να μην επανέρχονται στα προηγούμενα επίπεδα μετά την πάροδο της κρίσης.

Στις χώρες-μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε από 10 εκατομμύρια το 1973 σε περισσότερο από 35 εκατομμύρια προς τα τέλη της δεκαετίας του 1990¹⁸. Το 1995 τα ποσοστά της ανεργίας παρέμειναν σταθεροποιημένα σε υψηλά επίπεδα χωρίς εμφανείς τάσεις μείωσης. Το ποσοστό ανεργίας για τις χώρες της Ευρωπαϊκής ζώνης διαμορφώθηκε στο 10% και αποτέλεσε τη βασικότερη κοινωνική πληγή και τροχοπέδη στην πορεία προς την πρόοδο και την ευημερία. Στην Ελλάδα ο αριθμός των ανέργων οριζόταν το 1996 στο 10,3%.

Τέλος η ανεργία αυξήθηκε δραματικά και στις χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης.

Σύμφωνα με τους Δημόπουλο, Καπόπουλο, Λαζαρέτου και Προδρομίδη (1988)¹⁹, η αύξηση της ανεργίας κυρίως στην δεκαετία του 1980 και έπειτα ήταν αποτέλεσμα πολλών παραγόντων όπως είναι:

¹⁸ Πετράκη – Κώττη Α & Κώττης Γ., Σύγχρονη Μακροοικονομική, Εκδόσεις Ευγ. Μπένου, Αθήνα 2000.

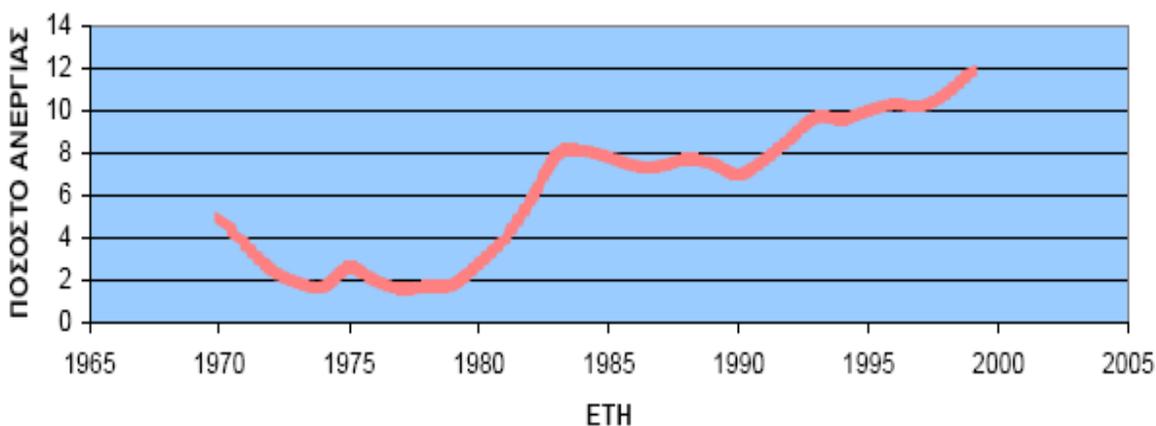
¹⁹ Δημόπουλο, Καπόπουλο, Λαζαρέτου και Προδρομίδη: "Η ανεργία στην Ελλάδα" (1988).

- Οι αλλαγές που σημειώθηκαν στην αγορά εργασίας, όπως είναι οι αλλαγές στη σύνθεση του εργατικού δυναμικού το οποίο διαφοροποιήθηκε όσον αφορά και το γενικό μορφωτικό επίπεδο του αλλά και όσον αφορά την αύξηση που σημειώθηκε στο ποσοστό συμμετοχής των γυναικών. Το αποτέλεσμα θα είναι η ανεργία να επιδείξει ένα υψηλό βαθμό επιμονής, που είναι γνωστό ως το «φαινόμενο της υστέρησης» και το οποίο χαρακτηρίζει σε μεγάλο βαθμό την ελληνική οικονομία.
- Ένας ακόμα παράγοντας που οδηγεί στην αύξηση της ανεργίας και στην Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως, είναι οι εξωγενείς «παράγοντες» που προέρχονται για παράδειγμα από την απότομη αύξηση στην τιμή του πετρελαίου εξαιτίας των δύο ενεργειακών κρίσεων (1973, 1979) με συνέπεια την χειροτέρευση των όρων του εμπορίου.
- Η παρουσία υψηλών ποσοστών πληθωρισμού και απουσία επενδύσεων έχουν ως αποτέλεσμα την αύξουσα τάση του ποσοστού των ανέργων.
- Ένας επιπρόσθετος παράγοντας είναι τα επιδόματα ανεργίας που αυξήθηκαν σημαντικά εκείνη την δεκαετία (από το 1980 και έπειτα) σε σύγκριση με προηγούμενα χρονικά διαστήματα, με αποτέλεσμα όμως να αυξηθεί σημαντικά και το χρονικό διάστημα που κάποιος παραμένει άνεργος εφόσον επωφελείται από τα επιδόματα ανεργίας που διατίθενται σε αυτόν.

- Τέλος, σημαντική συμβολή στην αύξηση της ανεργίας κυρίως την δεκαετία του 1990 είχαν οι πολιτικές που υιοθετήθηκαν από την ελληνική κυβέρνηση για την ένταξη της χώρας στην Ενιαία Νομισματική Ένωση, οι οποίες οδήγησαν σε περαιτέρω αύξηση της ανεργίας την δεκαετία του 1990.

Οι παραπάνω αιτίες θεωρούνται ότι είναι ορισμένοι από τους λόγους οι οποίοι συνέβαλλαν στην αύξηση του ποσοστού της ανεργίας στην Ελλάδα ιδιαίτερα από το 1980 και έπειτα.

Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΑ ΕΤΗ 1970-1999

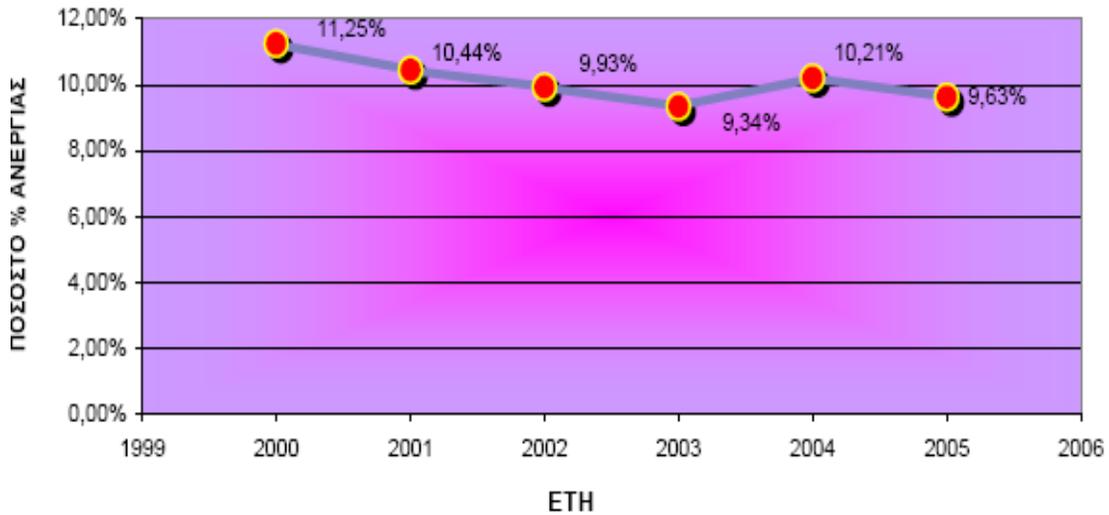

Διάγραμμα 1.1.: Η ανεργία στα έτη 1970-1999

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2005»)

Σύμφωνα με τα δημοσιευθέντα στοιχεία της ΕΣΥΕ η ανεργία για το δεύτερο τρίμηνο του 2005 εκτιμήθηκε στο 9,6% του εργατικού δυναμικού, παρουσιάζοντας σημαντική πτώση της τάξεως του 0,58% σε σύγκριση με το 2004 (**διάγραμμα 1.2**).

Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΑ ΕΤΗ 2000-5

Διάγραμμα 1.2: Η ανεργία στην Ελλάδα τα έτη 2000-2005

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2005»)

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟ ΜΑΙΟ 2009

Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος το σύνολο των απασχολούμενων κατά το Μάιο του 2009 εκτιμάται ότι ανήλθε σε 4.553.998 άτομα. Οι άνεργοι ανήλθαν σε 420.401 άτομα ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ανήλθε σε 4.287.961 άτομα.

Τα αντίστοιχα μεγέθη κατά το Μάιο των ετών 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 και 2009 παρουσιάζονται στον **Πίνακα 1.2**.

Πίνακας 1.2 Απασχολούμενοι, άνεργοι, οικονομικά μη ενεργοί και ποσοστό ανεργίας κατά το Μάιο των ετών 2004 - 2009

	Μάιος					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Απασχολούμενοι	4.344.593	4.423.020	4.459.885	4.518.652	4.612.670	4.553.998
Ανεργοί	486.210	472.397	450.520	378.299	324.777	420.401
Οικονομικά μη ενεργοί	4.226.045	4.207.457	4.239.721	4.309.757	4.292.662	4.287.961
Ποσοστό ανεργίας	10,1	9,6	9,2	7,7	6,6	8,5

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2009»)

Από τη μελέτη των στοιχείων του πίνακα παρατηρούνται τα εξής:

Ο αριθμός των απασχολούμενων παρουσιάζει συνεχή αύξηση από το 2004 μέχρι το 2008. Το ποσοστό αύξησης των απασχολούμενων μεταξύ Μαΐου 2004 και Μαΐου 2005 ήταν 1,8% ενώ μεταξύ Μαΐου 2005 και Μαΐου 2006 ήταν 0,8%. Μεταξύ Μαΐου 2006 και Μαΐου 2007 ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 1,3% ενώ μεταξύ Μαΐου 2007 και Μαΐου 2008 αυξήθηκε κατά 2,1%. Το Μάιο του 2009, ο αριθμός των απασχολούμενων συγκρινόμενος με το Μάιο 2008 μειώθηκε κατά 1,3%.

Ο αριθμός των ανέργων μειώνεται σταδιακά μεταξύ του 2004 και του 2008. Το ποσοστό μείωσης των ανέργων μεταξύ Μαΐου 2004 και Μαΐου 2005 ήταν 2,8% ενώ μεταξύ Μαΐου 2005 και Μαΐου 2006 ο αριθμός των ανέργων μειώνεται κατά 4,6%. Μεταξύ Μαΐου 2006 και Μαΐου 2007 η μείωση ήταν 16,0% ενώ μεταξύ Μαΐου 2007 και Μαΐου 2008 ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά 14,1%. Το Μάιο του 2009 ο αριθμός των ανέργων συγκρινόμενος με το Μάιο 2008 αυξήθηκε κατά 29,4%.

Οι μεταβολές αυτές στον αριθμό απασχολουμένων και ανέργων οδήγησαν σε σταδιακή μείωση του ποσοστού ανεργίας από 10,1% το Μάιο 2004 σε 6,6% το Μάιο 2008 ενώ το Μάιο 2009 το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σε 8,5%.

Στους Πίνακες 1.3, 1.4, 1.5 και 1.6 παρουσιάζεται το ποσοστό της ανεργίας, αναλυτικά, κατά Περιφέρεια, φύλο, ομάδες ηλικιών και επίπεδο εκπαίδευση για το μήνα Μάιο των ετών 2004 έως και 2009.

Σε επίπεδο Περιφέρειας το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στη Στερεά Ελλάδα με 11,7% και στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη με 10,3%. Ακολουθεί η Δυτική Ελλάδα με 10,2% και η Κεντρική Μακεδονία με 10,0%. Στον αντίποδα, το μικρότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στα Ιόνια Νησιά με 5,7%, στην Κρήτη με 6,0%, στην Πελοπόννησο με 6,1% και στη Θεσσαλία με 6,2% (Πίνακας 1.3). Να σημειώσουμε ότι η συνολική ποσοστιαία ανεργία των περιφερειών από τα έτη 2004 έως 2009 παρουσιάζει σταδιακή μείωση της τάξεως του 1,6%.

Πίνακας 1.3. Ποσοστό ανεργίας κατά Περιφέρεια: Μάιος 2004 – 2009

Περιφέρεια	Μάιος					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	12,7	10,5	11,2	9,8	8,3	10,3
Κεντρική Μακεδονία	11,6	10,0	9,8	7,9	7,8	10,0
Δυτική Μακεδονία	14,0	16,9	14,7	12,1	13,4	9,7
Ηπειρος	11,4	10,7	9,5	8,2	7,3	8,7
Θεσσαλία	10,7	10,4	7,8	8,0	6,9	6,2
Ιόνιοι Νήσοι	8,5	9,3	8,5	6,6	5,2	5,7
Δυτική Ελλάς	15,0	13,1	10,4	9,8	10,0	10,2
Στερεά Ελλάς	14,1	10,6	9,0	7,7	7,2	11,7
Αττική	8,5	8,5	8,8	7,6	5,3	8,1
Πελοπόννησος	9,1	9,1	8,2	6,6	6,5	6,1
Βόρειο Αιγαίο	5,1	11,8	11,1	9,4	4,3	7,8
Νότιο Αιγαίο	6,8	8,8	9,1	6,4	3,2	6,6
Κρήτη	5,1	6,1	6,3	3,4	4,4	6,0
Σύνολο Χώρας	10,1	9,6	9,2	7,7	6,6	8,5

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2009»)

Ως προς τη διάρθρωση της ανεργίας κατά φύλο για το διάστημα 2004- 2009, την πρωτιά έχουν, σύμφωνα με τον **πίνακα 1.4**, οι γυναίκες με ποσοστό ανεργίας 11,5% έναντι των ανδρών οι οποίοι παρουσιάζουν 6,3%. Όπως γίνεται αντιληπτό από τον πίνακα οι γυναίκες καταγράφουν διαχρονικά και σταθερά σχεδόν διπλάσιο ποσοστό ανεργίας έναντι των ανδρών.

Πίνακας 1.4. Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο: Μάιος 2004 – 2009

Φύλο	Μάιος					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Άρρενες	6,2	5,8	5,8	4,9	4,2	6,3
Θήλεις	15,7	15,1	14,0	11,8	10,0	11,5
Σύνολο	10,1	9,6	9,2	7,7	6,6	8,5

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2009»)

Ως προς τη διάρθρωση της ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών, την πρωτιά έχει η ομάδα ηλικιών από 15-24 ετών με ποσοστό ανεργίας 25,0%(**πίνακας 1.5**). Ακολουθούν οι ηλικίες από 25-34 το οποίο ανέρχεται σε 11,2%.Στην απέναντι όχθη βρίσκεται η ηλικιακή

ομάδα από 65-74 με 1,6%. Στον εν λόγω πίνακα βλέπουμε με σαφήνεια ότι αυτοί που είναι αντιμέτωποι με το πρόβλημα της ανεργίας είναι οι νέοι.

Πίνακας 1.5. Ποσοστό ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών : Μάιος 2004 -2009

Ομάδες ηλικιών	Μάιος					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
15-24 ετών	24,3	24,7	24,8	23,2	18,6	25,0
25-34 »	13,3	12,6	12,5	10,8	9,9	11,2
35-44 »	8,2	8,4	7,5	5,9	5,1	6,8
45-54 »	5,5	5,5	5,0	4,3	3,4	5,3
55-64 »	3,7	3,8	3,8	2,8	2,7	4,0
65-74 »	0,8	1,6	0,9	1,0	0,8	1,6
Σύνολο	10,1	9,6	9,2	7,7	6,6	8,5

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2009»)

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης, το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται σε όσους δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο (13,0%), σε όσους έχουν τελειώσει το τριτάξιο γυμνάσιο (10,7%) και στους απόφοιτους ανώτερης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (10,0%). Το χαμηλότερο ποσοστό παρατηρείται στους κατόχους διδακτορικού ή μεταπτυχιακού (6,8%) και στους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (6,3%), (πίνακας 1.6).

Πίνακας 1.6 Ανεργία (%) κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης: Β' τρίμηνο 2008 και 2009

Επίπεδο εκπαίδευσης	Β' τρίμηνο					
	2008			2009		
	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο
Σύνολο	4,7	10,9	7,2	6,3	12,5	8,9
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακό	5,4	4,9	5,2	5,3	8,7	6,8
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	3,4	7,3	5,3	4,7	7,9	6,3
Πτυχίο Ανώτερης Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	5,8	13,6	9,6	6,3	14,0	10,0
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	5,1	11,7	7,7	6,7	14,6	9,8
Απολυτήριο Τριτάξιας Μέσης Εκπαίδευσης	4,6	15,1	7,8	8,3	15,8	10,7
Απολυτήριο Δημοτικού	3,9	9,4	5,9	5,5	11,5	7,7
Μερικές τάξεις Δημοτικού	4,9	6,5	5,5	10,4	8,8	9,7
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	8,6	16,7	12,3	17,1	6,6	13,0

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2009»)

1.6 Η ανεργία στην Ελλάδα του σήμερα.

Από τους 462.340 ανέργους το 40% είναι νέοι ηλικίας 15-29 ετών. Το ποσοστό ανεργίας τους ανήλθε στο 18,5% έναντι 17,3% του προηγούμενου έτους, αύξηση που αντιστοιχεί σε 10.250 νέους και νέες.

Την ίδια περίοδο οι άνεργοι άνω των 30 ετών αυξήθηκαν κατά 45.550 άτομα ή ποσοστό 19,7%. Περί τα 2/3 της μεταβολής των ανέργων, οφείλεται σε αύξηση των ανέργων ανδρών σε όλες τις ηλικιακές ομάδες (64%), ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι οι άνεργοι άνδρες άνω των 30 ετών, την εν λόγω περίοδο, αυξήθηκαν σε ποσοστό 34% έναντι του προηγούμενου έτους, **πίνακας 1.7**.

Από το σύνολο των ανέργων το 29,2% ή οι 134.950 είναι «Νέοι άνεργοι», δηλαδή εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας αναζητώντας απασχόληση, ενώ κατά το προηγούμενο έτος αναλογούσαν στο 1/3 των ανέργων

(135.600 άνεργοι). Σε σχέση με το προηγούμενο έτος οι άνεργοι εμφανίζουν μείωση σε άνδρες και γυναίκες.

Οι «παλαιοί» άνεργοι (όσοι δηλαδή έχουν εργαστεί στο παρελθόν), από τα 2/3 που αποτελούσαν το προηγούμενο έτος σήμερα αποτελούν στο 70,8% των ανέργων (327.400 άνεργοι), παρουσιάζοντας μία αύξηση της τάξεως του 21% περίπου ή 56.500 άνεργοι. Η εν λόγω αύξηση είναι σε άνδρες και γυναίκες και σε όλες τις ηλικιακές ομάδες.

Οι μακροχρόνια άνεργοι (όσοι δηλαδή αναζητούν εργασία πάνω από 1 έτος, ανεξάρτητα αν είναι «νέοι» ή «παλαιοί»), αποτελούν το 41,6% των ανέργων έναντι 47,6% που αποτελούσαν το προηγούμενο έτος (190.800 έναντι 193.700). Η αύξηση των μακροχρόνια ανέργων προέρχεται από την μεταβολή των ανδρών άνω των 30 ετών.

Όπως προκύπτει από τις παραπάνω μεταβολές των κατηγοριών των ανέργων, η αύξηση αυτών σε σχέση με το προηγούμενο έτος προέρχεται από αυξήσεις των «παλαιών» ανέργων καθώς και όσων η διάρκεια ανεργίας είναι μικρότερη του ενός έτους.

Πίνακας 1.7. Οι μεταβολές των ανέργων κατά φύλο, διάρκεια και ομάδες ηλικιών

Α' τρίμηνο 2008 - 2009	Σύνολο Ανέργων	Τώρα θα αρχίσουν	λιγότερο από ένα μήνα	1 - 2 μήνες	3 - 5 μήνες	6 - 11 μήνες	12 μήνες και άνω	«Νέοι» Άνεργοι	«Παλαιοί» Άνεργοι
και τα δύο φύλα	55,8	0,5	6,6	13,0	21,7	16,8	-2,9	-0,7	56,5
15-29 ετών	10,2	-1,2	1,5	4,8	3,7	5,8	-4,5	-6,5	16,8
30+ ετών	45,6	1,7	5,1	8,2	18,0	11,0	1,6	5,8	39,7
Άνδρες	35,6	0,3	2,6	11,7	9,0	8,2	3,9	-2,1	37,8
15-29 ετών	6,8	-0,1	0,4	5,4	-1,5	2,6	-0,1	-2,6	9,3
30+ ετών	28,9	0,4	2,2	6,3	10,4	5,6	4,0	0,5	28,4
Γυναίκες	20,2	0,2	4,0	1,3	12,7	8,6	-6,7	1,4	18,7
15-29 ετών	3,5	-1,1	1,2	-0,6	5,2	3,2	-4,4	-3,9	7,4
30+ ετών	16,7	1,3	2,9	1,9	7,5	5,4	-2,3	5,4	11,3

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 2008, 2009 Α΄ τριμήνου, επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Εξετάζοντας τον κύριο όγκο των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν διαπιστώνουμε ότι αυτοί προέρχονται κυρίως από τους κλάδους των Ξενοδοχείων και Εστιατορίων, την Μεταποίηση, του Εμπορίου και των Κατασκευών. Αθροιστικά, οι άνεργοι στους κλάδους αυτούς ανέρχονται σε 196.900 και αποτελούν το 60% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν ενώ μόνο ο κλάδος των Ξενοδοχείων και Εστιατορίων περιλαμβάνει το 35% των ανέργων αυτών των τεσσάρων κλάδων, **πίνακας 1.8.**

Οι μακροχρόνια άνεργοι των τεσσάρων αυτών κλάδων αναλογούν λίγο πάνω από το ήμισυ των μακροχρόνια παλαιών ανέργων. Περίπου το 40% των ανέργων από το Εμπόριο καθώς και από την Μεταποίηση είναι μακροχρόνια άνεργοι, το 1/4 περίπου στις Κατασκευές και μόλις το 18% στα Ξενοδοχεία και τα Εστιατόρια.

Σε σχέση με το προηγούμενο χρόνο και με εξαίρεση το Εμπόριο οι υπόλοιποι αυτοί κλάδοι, έχουν και την μεγαλύτερη αριθμητική μεταβολή (Κατασκευές, Ξενοδοχεία & Εστιατόρια και Μεταποίηση). Οι άνδρες για τον κλάδο των Κατασκευών και οι γυναίκες στους άλλους δύο κλάδους (82,5% και 60% αντίστοιχα).

Πίνακας 1.8. Άνεργοι και κλάδοι, διάρκεια ανεργίας και μεταβολές 2008 –2009

Άνεργοι 2009 Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Άνεργοι που έχουν εργαστεί	Τώρα θα αρχίσουν να αναζητούν	λιγότερο από ένα μήνα	1 – 2 μήνες	3 – 5 μήνες	6 – 11 μήνες	12 μήνες & άνω
και τα δύο φύλα	327,4	3,6	23,7	62,9	74,5	48,8	113,8
Μεταποίηση	44,7	0,7	3,7	8,2	7,2	7,6	17,4
Κατασκευές	37,4	0,3	3,3	12,3	8,4	4,2	8,9
Χονδρικό & λιανικό εμπόριο	45,9	0,4	4,3	6,8	8,6	7,5	18,3
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος κλπ	68,9	0,5	5,1	14,2	28,7	8,3	12,2
Σύνολο τεσσάρων κλάδων	196,9	1,9	16,4	41,4	52,8	27,5	56,8
Συμμετοχή 4 κλάδων (%)	60%	54%	69%	66%	71%	56%	50%
Μεταβολές Ανέργων 2008 - 2009	Άνεργοι που έχουν εργαστεί	Τώρα θα αρχίσουν να αναζητούν	λιγότερο από ένα μήνα	1 – 2 μήνες	3 – 5 μήνες	6 – 11 μήνες	12 μήνες και άνω
και τα δύο φύλα	56,5	1,2	5,6	10,6	20,6	15,2	3,3
Μεταποίηση	8,4	0,5	1,0	4,3	1,2	3,3	-1,9
Κατασκευές	21,1	0,3	1,9	8,4	5,4	2,7	2,4
Χονδρικό & λιανικό εμπόριο	1,6	0,4	1,6	-0,5	0,9	-0,2	-0,6
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος κλπ	13,7	-0,3	1,3	-4,8	10,7	3,3	3,4

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 2008, 2009 Α΄ τριμήνου, επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο των ανέργων πάνω από το 1/3 έχει απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης (37%), το 1/5 είναι Πτυχιούχοι ανωτέρων τεχνικών & επαγγελματικών σχολών, ένα 11% είναι Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών, το 13% έχει τελειώσει την γ΄ τάξη μέσης εκπαίδευσης, ένα 17% έχει απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης, το 1,3% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου και το 1% δεν τελείωσε την στοιχειώδη εκπαίδευση ή δεν πήγε καθόλου σχολείο.

Πάνω από το 1/3 των ανέργων με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο είναι ηλικίας 25-29 ετών, και το 40% των ανέργων με το ίδιο εκπαιδευτικό επίπεδο έχουν ηλικία από 30-44 ετών. Το 45% και το 25% περίπου της μεταβολής των ανέργων με ηλικία 30-44 ετών και 45-64 ετών αντίστοιχα, οφείλεται σε αύξηση όσων έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης. Αντίστοιχα, το 35% και το 22% περίπου της μεταβολής των ανέργων με ηλικία 30-44 ετών και 45-64 ετών οφείλεται σε αύξηση όσων έχουν υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο.

Συνολικά, πάνω από το ήμισυ της μεταβολής των ανέργων οφείλεται στη μεταβολή των ανέργων με ηλικίες από 30 μέχρι 64 ετών που διαθέτουν ένα μέσο και υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, **πίνακας 1.9**.

Πίνακας 1.9. Οι μεταβολές των ανέργων κατά ομάδες ηλικιών και εκπαιδευτικό επίπεδο 2008 – 2009

Ομάδες ηλικιών Εκπαιδευτικό επίπεδο	Σύνολο Ανέργων	Ομάδες ηλικιών					
		15 – 19 ετών	20 – 24 ετών	25 – 29 ετών	30 – 44 ετών	45 – 64 ετών	65 ετών και άνω
και τα δύο φύλα	55,8	1,4	7,4	1,5	25,0	20,5	0,1
Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο	0,7	–	0,1	0,3	-0,1	0,4	–
Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών	5,3	–	0,3	-1,4	4,2	2,2	–
Πτυχιούχοι ανωτέρων τεχνικών - επαγγελματικών σχολών	6,3	-0,4	1,9	-0,5	3,6	2,1	-0,3
Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	6,3	-0,4	1,9	-0,5	3,6	2,1	-0,3
Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	22,4	1,2	3,2	1,4	11,3	5,3	0,1
Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	9,7	1,0	1,6	0,0	2,8	4,2	–
Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	-0,1	-0,1	0,5	0,3	-0,7	-0,2	–
Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο	0,0	0,1	-0,1	-0,1	0,2	-0,1	–

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 2008, 2009 Α' τριμήνου, επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο των «νεοεισερχόμενων» ανέργων, η συμμετοχή τους είναι μεγαλύτερη στο υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο και μικρότερη στα υπόλοιπα εκπαιδευτικά επίπεδα, έναντι των μέσων των ανέργων. Περί τα 2/3 των «νέων» ανέργων κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου ή πτυχιούχων ανωτάτων σχολών είναι νέοι ηλικίας μέχρι 29 ετών. Η συμμετοχή των νέων στις κατηγορίες όσων έχουν πτυχίο ανώτερης τεχνικής και επαγγελματικής σχολής ή απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης αυξάνεται στα 3/4 των «νέων» των αντίστοιχων εκπαιδευτικών βαθμίδων. Οι νέοι μέχρι 29 ετών αποτελούν επίσης το 58% όσων έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης και το 36% όσων έχουν τελειώσει στοιχειώδη εκπαίδευση.

Στην εν λόγω κατηγορία αυξάνονται οι άνεργοι μεταξύ 30 και 64 ετών και κυρίως μεταξύ 30-44 ετών, ενώ πολύ πάνω από το ήμισυ της συνολικής μεταβολής αυτών των ηλικιών οφείλεται σε αύξηση των ανέργων που έχουν υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, (3.360 άτομα έναντι 5.830 ή 57,5%), **πίνακας 1.10**.

Πίνακας 1.10. Οι μεταβολές των «Νέων» ανέργων κατά ομάδες ηλικιών και εκπαιδευτικό επίπεδο 2008 – 2009

Ομάδες ηλικιών Εκπαιδευτικό επίπεδο	Σύνολο «Νέων»	Ομάδες ηλικιών					
		15 – 19 ετών	20 – 24 ετών	25 – 29 ετών	30 – 44 ετών	45 – 64 ετών	65 ετών και άνω
και τα δύο φύλα	-0,7	0,9	-3,4	-4,1	5,2	0,6	-
Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο	-0,9	-	0,1	-0,4	-0,6	0,0	-
Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών	0,4	-	-1,2	-0,5	2,0	0,1	-
Πτυχιούχοι ανωτέρων τεχνικών - επαγγελματικών σχολών	-1,6	-0,4	-0,8	-1,6	0,8	0,4	-
Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαί- δευσης	0,5	0,4	-	-1,7	1,8	-0,1	-
Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέ- σης εκπαίδευσης	1,7	1,5	-1,1	-0,1	1,1	0,4	-
Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	-0,4	-0,5	-0,6	0,4	0,3	0,1	-
Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	-0,1	-0,1	0,5	-0,1	-0,4	-	-
Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο	-0,3	-	-0,2	-0,1	0,2	-0,3	-

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 2008, 2009 Α' τριμήνου, επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Στους ανέργους που έχουν εργαστεί στο παρελθόν («παλαιοί» άνεργοι), ο κύριος όγκος αυτών είναι ηλικίας μεταξύ 30 και 64 ετών (περίπου 7 στους 10). Πάνω από το 1/3 των «παλαιών» ανέργων έχει απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης, το 20% είναι είτε άνεργοι πτυχιούχοι ανώτερης τεχνικής και επαγγελματικής σχολής είτε έχουν τελειώσει την στοιχειώδη εκπαίδευση, το 14% έχει τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης, το 7,5% είναι πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών και το 1,5% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου.

Η συμμετοχή των «παλαιών ανέργων» άνω των 30 ετών είναι αυξημένη έναντι της μέσης συμμετοχής αυτών, στις κατηγορίες των «παλαιών ανέργων» που

έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης ή την στοιχειώδη εκπαίδευση. Αντίθετα, μειώνεται στους πτυχιούχους ανώτερης τεχνικής και επαγγελματικής σχολής (78,5%, 85% και 60% αντίστοιχα έναντι 72% της μέσης συμμετοχής τους).

Ο κύριος όγκος της μεταβολής των «παλαιών ανέργων» οφείλεται στην αύξηση της ηλικιακής ομάδας μεταξύ 30-64 ετών (70% ή 39.660 άτομα έναντι 56.480). Παραπλήσια με τη μέση συμμετοχή, είναι η συμμετοχή αυτής της ομάδας στην αύξηση των παλαιών ανέργων που έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης ή έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης, ενώ αυξάνεται στο 85% η συμμετοχή στην αύξηση των «παλαιών ανέργων» που είναι πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών ή έχουν τελειώσει τη στοιχειώδη εκπαίδευση, **πίνακας 1.11**.

Πίνακας 1.11. Οι μεταβολές των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν κατά ομάδες ηλικιών και εκπαιδευτικό επίπεδο 2008 – 2009

Ομάδες ηλικιών Εκπαιδευτικό επίπεδο	«Παλαιοί» Άνεργοι	Ομάδες ηλικιών					
		15 – 19 ετών	20 – 24 ετών	25 – 29 ετών	30 – 44 ετών	45 – 64 ετών	65 ετών και άνω
και τα δύο φύλα	56,5	0,5	10,7	5,6	19,8	19,9	0,1
Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο	1,7	–	–	0,7	0,5	0,4	–
Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών	4,9	–	1,6	-0,9	2,1	2,0	–
Πτυχιούχοι ανωτέρων τεχνικών -επαγγελματικών σχολών	7,9	–	2,7	1,1	2,8	1,7	-0,3
Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	21,9	0,7	3,2	3,0	9,5	5,4	0,1
Έχουν τελειώσει την γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	8,0	-0,5	2,7	0,1	1,8	3,8	–
Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	11,9	0,1	0,4	1,0	3,3	6,7	0,3
Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	-0,1	–	0,1	0,4	-0,3	-0,2	–
Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο	0,2	0,1	0,1	–	–	0,1	–

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 2008, 2009 Α' τριμήνου, επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Σε επίπεδο περιφέρειας οι κυριότερες ποσοστιαίες μεταβολές είναι στην Κρήτη όπου οι άνεργοι αυξήθηκαν κατά 43%, στα Ιόνια Νησιά και το Βόρειο Αιγαίο όπου η αύξηση ήταν γύρω στο 27% ενώ στη Δυτική Μακεδονία ξεπέρασε το 20%. Από 16% μέχρι 18% αυξήθηκαν οι άνεργοι σε Αττική, Στερεά Ελλάδα και Ήπειρο, **πίνακας 1.12**.

Αντίθετα, η απασχόληση δεν μειώθηκε σε όλες τις περιφέρειες καθώς αυξάνετε σε Δυτική Μακεδονία, Αττική, Ιόνια Νησιά, Νότιο Αιγαίο και Πελοπόννησο ενώ παρέμεινε αμετάβλητη στην Ήπειρο. Από αυτές τις περιφέρειες, μόνο στη Δυτική Μακεδονία η αύξηση στο εργατικό δυναμικό οφείλεται πάνω από το ήμισυ (53%) σε αύξηση της απασχόλησης.

Στην Πελοπόννησο η μεταβολή της απασχόλησης συνέβαλε κατά 40% στην αύξηση του εργατικού δυναμικού, η αναλογία μειώνεται γύρω στο 30% για τα Ιόνια Νησιά και το Νότιο Αιγαίο, ενώ στην Αττική ο κύριος όγκος της αύξησης του εργατικού δυναμικού προέρχεται από αύξηση των ανέργων (93,5%).

Πίνακας 1.12. Οι μεταβολές του εργατικού δυναμικού στις περιφέρειες της χώρας

Α' τριμήνου 2008 - 2009 Περιφέρειες	Εργατικό Δυναμικό			Εργατικό Δυναμικό (%)		
	Σύνολο	Απασχο- λούμενοι	Άνεργοι	Σύνολο	Απασχο- λούμενοι	Άνεργοι
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	29,9	-25,8	55,8	0,6	-0,6	13,7
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	-1,0	-3,7	2,7	-0,4	-1,6	11,1
Κεντρική Μακεδονία	-7,9	-13,8	5,9	-0,9	-1,8	8,2
Δυτική Μακεδονία	6,6	3,5	3,1	5,5	3,4	20,7
Ήπειρος	2,6	0,0	2,6	1,7	0,0	17,7
Θεσσαλία	0,0	-1,9	1,9	0,0	-0,6	7,2
Ιόνια Νησιά	4,2	1,3	2,9	4,4	1,5	26,2
Δυτική Ελλάδα	-0,9	-1,5	0,5	-0,3	-0,5	1,7
Στερεά Ελλάδα	-6,0	-9,6	3,7	-2,5	-4,4	16,9
Αττική	20,2	1,3	18,9	1,1	0,1	15,5
Πελοπόννησος	1,2	0,5	0,7	0,5	0,2	3,4
Βόρειο Αιγαίο	-1,0	-2,1	1,1	-1,3	-2,9	26,9
Νότιο Αιγαίο	3,6	1,1	2,4	2,7	1,0	11,9
Κρήτη	8,3	-0,7	9,0	3,1	-0,3	43,1

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 2008 - 2009 (Α' τριμήνου), επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΙ ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΝΕΑΡΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ .

2.1 Εισαγωγή

Το φάσμα της ανεργίας που στη χώρα μας παραμένει σε υψηλά επίπεδα, οδηγεί τους νέους στην προσπάθεια απόκτησης περισσότερων γνώσεων για να αντιμετωπίσουν επιτυχώς την αγορά εργασίας. Η σχέση ανάμεσα στην εκπαίδευση και την απασχόληση θεωρείται από πολλούς ως μια σχέση θετική, με την έννοια ότι περισσότερη εκπαίδευση – κατάρτιση μεταφράζεται για τα άτομα σε καλύτερες θέσεις εργασίας και υψηλότερες αποδοχές, ενώ για την κοινωνία σε οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Η περισσότερη εκπαίδευση αυξάνει τις δεξιότητες των ατόμων στους χώρους εργασίας, άρα τα υψηλότερα εκπαιδευτικά επίπεδα συνδέονται με υψηλότερη παραγωγικότητα, τελικό προϊόν και διαθέσιμο εισόδημα.

Οι παραπάνω θέσεις ενισχύονται από την παραδοχή των επιστημόνων ότι η ανεργία είναι διαρθρωτική – ότι οφείλεται, δηλαδή, στην μη αντιστοιχία μεταξύ των γνώσεων των ανέργων και των αναγκών της αγοράς εργασίας. Με αποτέλεσμα, η απόκτηση ενός πτυχίου ΑΕΙ ή ΤΕΙ να θεωρείται για τους περισσότερους το «μαγικό» κλειδί για να ανοίξουν την πόρτα των επιχειρήσεων και οργανισμών.

Έτσι, μετά από την έκρηξη της ζήτησης για σπουδές στην αγορά εργασίας, υπάρχει σήμερα μια βελτιωμένη εικόνα του εκπαιδευτικού επιπέδου του εργατικού δυναμικού της Ελλάδας σε σχέση με το παρελθόν.

Η πραγματικότητα, όμως, μας αποδεικνύει ότι η χώρα μας δεν αξιοποιεί το επιστημονικό δυναμικό της ούτε στο ελάχιστο. Και με αυτή την οδυνηρή πραγματικότητα έρχονται αντιμέτωποι οι νέοι, έπειτα από μακροχρόνια παραμονή στο σχολικό θεσμό, έχοντας αποκτήσει πολλά εφόδια γνώσης και πάνω απ' όλα έχοντας τη διάθεση να κάνουν τα επαγγελματικά τους όνειρα πραγματικότητα με γνώμονα την αστείρευτη όρεξη που τους τροφοδοτούν τα νιάτα.

Καταφέρνουν όμως οι νέοι να υλοποιήσουν τις επαγγελματικές τους φιλοδοξίες; Τα στατιστικά δεδομένα των τελευταίων χρόνων δείχνουν την παρουσία υψηλής ανεργίας στους νέους με συνέπεια, μετά την έξοδό του από το

εκπαιδευτικό σύστημα, ο νέος να μην εισέρχεται στην απασχόληση αλλά κατά κανόνα να εκπίπτει στην κατάσταση της ανεργίας, όπου βιώνεται έντονα η επαγγελματική και –ως εκ τούτου- και η κοινωνική ανασφάλεια.

2.2 Μετάβαση των πτυχιούχων από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας και προσδιοριστικοί παράγοντες ανεργίας.

**Μορφωτική και Αναπτυξιακή
πρωτοβουλία**

Τα κοινωφελή ιδρύματα (Ευγενίδου, Ι. Φ. Κωστόπουλου, Λαμπράκη, Α. Γ. Λεβέντη, Μορφωτικό ΕΤΕ, Μποδοσάκη, Στ. Νιάρχος και Α. Σ. Ινάσης), τα οποία έχουν αναλάβει τη Μορφωτική και Αναπτυξιακή Πρωτοβουλία – βλ. www.protonoulia.gr -, θεώρησαν σκόπιμο να συνδράμουν στον σχετικό προβληματισμό, προς όφελος της ελληνικής κοινωνίας, με την ανάθεση της Μελέτης των θεμάτων σύνδεσης Εκπαίδευσης και Απασχόλησης, ιδιαίτερα δε για αυτήν των πτυχιούχων ΑΕΙ-ΑΤΕΙ, σε ομάδα ερευνητών από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΟΠΑ) και το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ). Η συγκεκριμένη μελέτη διενεργήθηκε το έτος 2008 με βάση τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΣΥΕ 2004-2007).

Σύμφωνα με τη Μελέτη που εκπονήθηκε από το ΙΟΒΕ, στο διάστημα από τον Φεβρουάριο 2006 έως τον Απρίλιο 2007, για λογαριασμό της Μορφωτικής και Αναπτυξιακής Πρωτοβουλίας, προκύπτει η διαπίστωση ότι η ανεργία των πτυχιούχων στην Ελλάδα βρίσκεται σε σχετικά υψηλά επίπεδα, με βάση τα ισχύοντα στην οικογένεια των αναπτυγμένων οικονομιών που ανήκει η χώρα και,

ακόμη, ότι η κατοχή πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν βελτιώνει, στον βαθμό που συμβαίνει στις άλλες οικονομίες, τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας. Ενώ το 2006 ο μέσος όρος ανεργίας των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ε.Ε.25 ήταν 4,5%, σχεδόν το ήμισυ του αντίστοιχου συνολικού μέσου όρου της ανεργίας (8,3%), στην περίπτωση της Ελλάδας όχι μόνο ήταν συγκριτικά ιδιαίτερα υψηλός (7,2%), σε σχέση με τον μέσο όρο της Ε.Ε.25, αλλά και πολύ κοντά στο μέσο ποσοστό ανεργίας στη χώρα (8,9%). Ακόμη περισσότερο, ο δείκτης ανεργίας των νέων 25-39 ετών, αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (9,9%) ήταν ίδιος με τον δείκτη ανεργίας των νέων με εκπαιδευτικό επίπεδο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της ίδιας ηλικιακής ομάδας.

Τα στοιχεία της Μελέτης που προκύπτουν από την στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων των τελευταίων δεκαετιών της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΣΥΕ ²⁰ σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας κατά την περίοδο μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, παρατίθενται παρακάτω, ταξινομημένα ανά εκπαιδευτικό επίπεδο, ανάλογα με το ίδρυμα αποφοίτησης (ΑΤΕΙ ή ΑΕΙ), επιστημονική περιοχή, κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου, φύλο, βαθμό αστικότητας, της περιοχής διαμονής, περιφέρεια διαμονής και υπηκοότητας.

2.2.1 Ποσοστά ανεργίας και εκπαιδευτικό επίπεδο σε σχέση με το χρόνο από την αποφοίτηση.

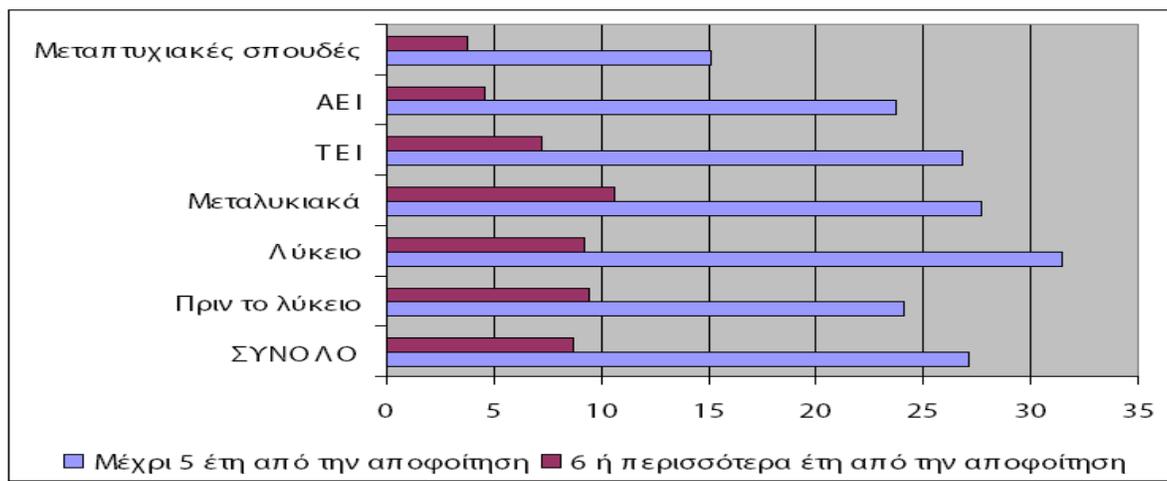
Με βάση τη διάκριση του πληθυσμού ανά εκπαιδευτικό επίπεδο και σε σχέση με το χρόνο αποφοίτησης σε δύο χρονικές περιόδους: «Βραχυχρόνια περίοδος μετάβασης: μέχρι και 5 έτη από την αποφοίτηση» και «Μακροχρόνια περίοδος: μετά τα 6 έτη από την αποφοίτηση» (**Διάγραμμα 2.1**), επισημαίνονται τα εξής:

²⁰ Κικίλιας Η, 2008, Χαρακτηριστικά της Μετάβασης των Πτυχιούχων από την Εκπαίδευση στην Αγορά Εργασίας,, Αθήνα.

➤ **Βραχυγρόνια περίοδος μετάβασης: μέχρι και 5 έτη από την αποφοίτηση**

Το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας μέχρι και 5 έτη από την αποφοίτηση καταγράφεται στους αποφοίτους του Λυκείου (ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), ενώ σε ίδια, υψηλά επίπεδα κυμαίνονται και τα ποσοστά ανεργίας για τους αποφοίτους Γυμνασίου (κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), τη Μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΙΕΚ κλπ) και τους αποφοίτους των ΑΤΕΙ. Σχετικά χαμηλότερο εμφανίζεται το ποσοστό ανεργίας για 5 ή λιγότερα χρόνια μετά την αποφοίτηση για τους πτυχιούχους ΑΕΙ, ενώ σημαντικά χαμηλότερο όλων των κατηγοριών εμφανίζεται το ποσοστό ανεργίας των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου.

Διάγραμμα 2.1: Ποσοστά ανεργίας ανά εκπαιδευτικό επίπεδο

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

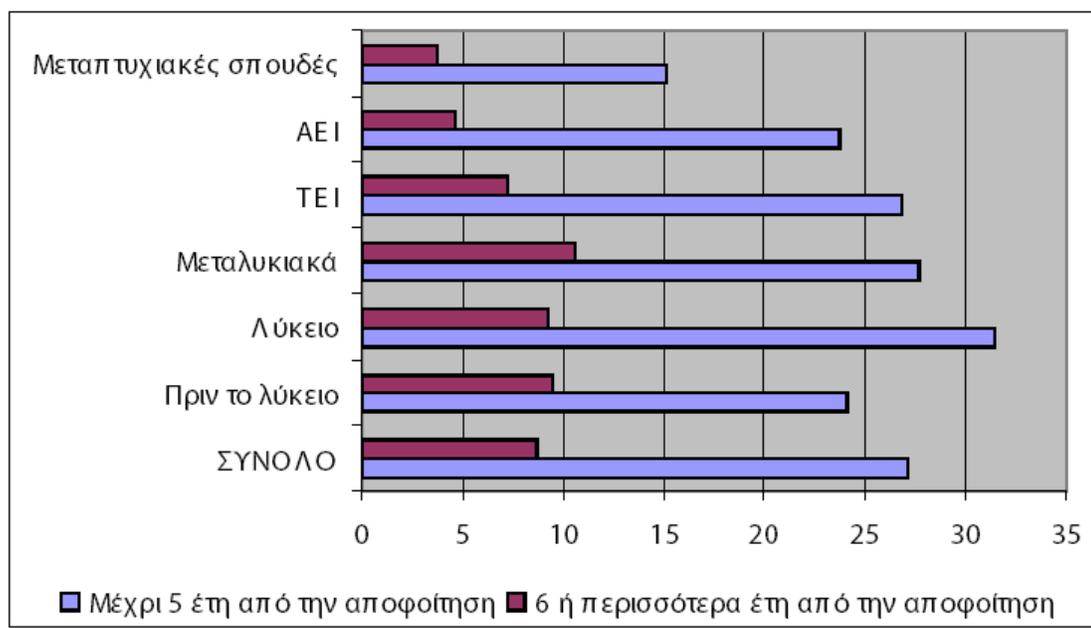
Τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών μέχρι και 5 έτη από την αποφοίτηση είναι πολύ υψηλότερα από τα αντίστοιχα των αντρών, για όλες τις εκπαιδευτικές

βαθμίδες, εκτός από τις μεταπτυχιακές σπουδές, όπου και καταγράφεται χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας για τις γυναίκες.

Σημαντική είναι επίσης η διαφορά αντρών και γυναικών αποφοίτων Λυκείου, όπου τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών ξεπερνούν το 40%, όταν τα αντίστοιχα των αντρών κυμαίνονται μεταξύ 20-25%.

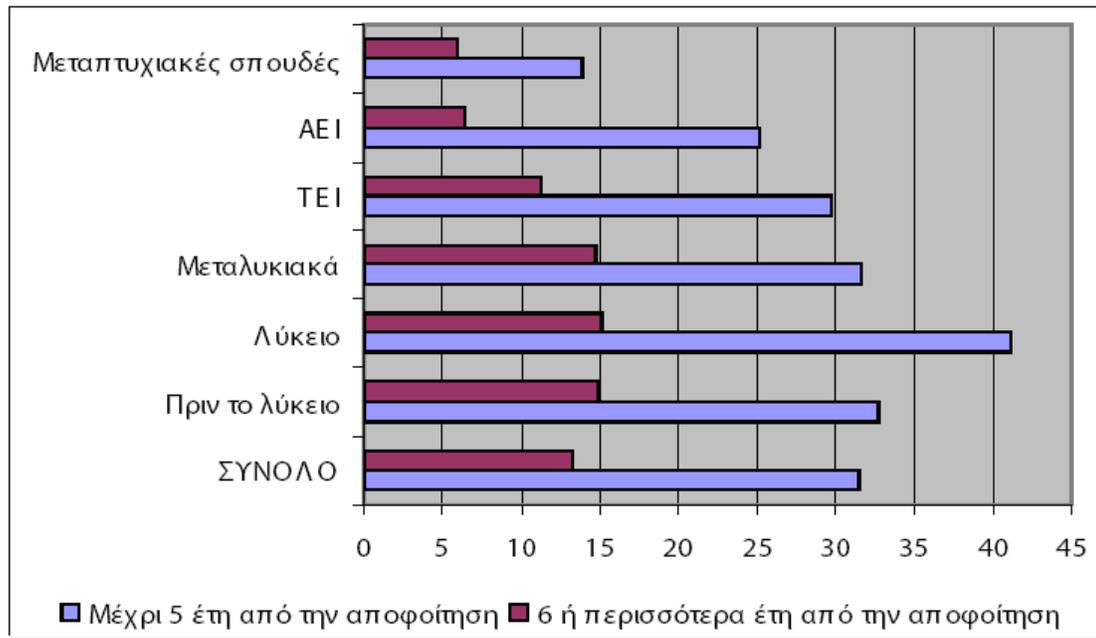
Για τους αποφοίτους ΑΕΙ, μεταξύ των δύο φύλων δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις, με τις γυναίκες να έχουν ελαφρώς το προβάδισμα (με ποσοστό που κυμαίνεται γύρω στο 25%, όταν για τους άντρες το αντίστοιχο ποσοστό είναι μεταξύ 20-25%) (Διαγράμματα 2.2 και 2.3).

Διάγραμμα 2.2: Ποσοστά ανεργίας ανά εκπαιδευτικό επίπεδο: Άνδρες

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

Διάγραμμα 2.3: Ποσοστά ανεργίας ανά εκπαιδευτικό επίπεδο: Γυναίκες

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

Η διαφοροποίηση αυτή επισημαίνει ότι τα οφέλη που αποκομίζουν οι γυναίκες από τις σπουδές τους ως προς τη μείωση των ποσοστών ανεργίας, είναι σαφώς μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα των αντρών. Αυτό συμβαίνει διότι κατά τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση, το ποσοστό της γυναικείας ανεργίας υποχωρεί σημαντικά στην περίπτωση που οι γυναίκες συνεχίσουν τις σπουδές τους στο πανεπιστήμιο, σε σχέση με εκείνες που έχουν τελειώσει το Λύκειο.

Από την άλλη πλευρά, οι άντρες που έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αντιμετωπίζουν σχεδόν τα ίδια ποσοστά ανεργίας τα 5 πρώτα έτη μετά την αποφοίτησή τους, σε σύγκριση με τους αποφοίτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Φαίνεται επομένως ότι ο πανεπιστημιακός τίτλος για τους άντρες

αποδίδει λιγότερα οριακά οφέλη τα πρώτα χρόνια μετά την αποφοίτηση, σε όρους μείωσης των σχετικών ποσοστών ανεργίας.

Σημαντικές διαφοροποιήσεις προκύπτουν και στις μεταπτυχιακές σπουδές, οι οποίες στη βραχυχρόνια περίοδο μέχρι και τα 5 έτη από την αποφοίτηση μειώνουν εν γένει τα ποσοστά ανεργίας (τα οποία φθάνουν στο 15% περίπου κατά μέσο όρο).

Για τις γυναίκες μάλιστα, η μείωση που επιφέρουν στο ποσοστό ανεργίας μέχρι και τα 5 έτη από την αποφοίτηση οι μεταπτυχιακές σπουδές σε σχέση με το πρώτο πτυχίο είναι πολύ μεγαλύτερη, υπονοώντας σαφέστερα βραχυχρόνια οφέλη (σε όρους μείωσης του ποσοστού ανεργίας), σε σχέση με τους άντρες της αντίστοιχης κατηγορίας.

➤ **Μακροχρόνια περίοδος μετάβασης: μετά τα 6 έτη από την αποφοίτηση**

Παρατηρούνται διαφοροποιήσεις στα ποσοστά ανεργίας του πληθυσμού μεταξύ της βραχυχρόνιας (μέχρι και 5 έτη) και της μακροχρόνιας (μετά τα 6 έτη) περιόδου από την αποφοίτηση. Σε κάθε εκπαιδευτικό επίπεδο, παρατηρείται ότι τα ποσοστά ανεργίας υποχωρούν σημαντικά καθώς αυξάνεται πάνω από 6 έτη ο χρόνος από την αποφοίτηση. Ωστόσο, η «ψαλίδα» αυτή φαίνεται να είναι μεγαλύτερη στους αποφοίτους σχολών ΑΕΙ, αλλά και στους αποφοίτους του Λυκείου.

Το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας μετά τα 6 έτη από την αποφοίτηση καταγράφεται στους αποφοίτους της Μεταλυκειακής μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ με μικρή διαφορά ακολουθούν οι απόφοιτοι Γυμνασίου.

Χαμηλότερα είναι εν γένει τα ποσοστά ανεργίας μετά τα 6 έτη από την αποφοίτηση για τους αποφοίτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Από αυτά, το χαμηλότερο ποσοστό καταγράφεται μεταξύ των κατόχων μεταπτυχιακού διπλώματος, ενώ ακολουθούν οι απόφοιτοι ΑΕΙ και κατόπιν οι απόφοιτοι ΑΤΕΙ.

Σημαντικές είναι και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ αντρών και γυναικών στα ποσοστά ανεργίας μετά τα 6 έτη από την αποφοίτηση. Συγκεκριμένα, για τις γυναίκες που έχουν τελειώσει το Λύκειο, το ποσοστό ανεργίας μετά τα 6 χρόνια από την αποφοίτηση μειώνεται αισθητά (γύρω στο 15% κατά μέσο όρο) σε σύγκριση με το αντίστοιχο μέχρι και τα 5 έτη από την αποφοίτηση, παραμένοντας σχεδόν τριπλάσιο από το αντίστοιχο των αντρών. Εξάλλου, και για τις αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το ποσοστό ανεργίας «πέφτει» σημαντικά μετά τα 6 έτη από την αποφοίτηση (γύρω στο 6-7%), όταν για την αντίστοιχη κατηγορία αντρών βρίσκεται περίπου στο μισό.

Πάντως, τα μακροχρόνια οφέλη από την τριτοβάθμια εκπαίδευση τόσο για τους άντρες, όσο και για τις γυναίκες, για την περίοδο μετά τα 6 έτη από την αποφοίτηση είναι σημαντικά, εφόσον τα ποσοστά ανεργίας φαίνεται να μειώνονται αξιοσημείωτα σε σχέση με τα αντίστοιχα των αποφοίτων Λυκείου ή Μεταλυκειακών σπουδών.

Οι μεταπτυχιακές σπουδές φαίνεται ωστόσο ότι δεν διαφοροποιούν σημαντικά τα ποσοστά ανεργίας στη μακροχρόνια περίοδο σε σχέση με το πρώτο πτυχίο, τόσο στους άντρες, όσο και στις γυναίκες.

2.2.2 Ποσοστά ανεργίας και επιστημονικές περιοχές αποφοίτων ΑΤΕΙ και ΑΕΙ, σε σχέση με το έτος από την αποφοίτηση.

Με βάση τη διάκριση του πληθυσμού ανά επιστημονικές περιοχές των αποφοίτων ΑΕΙ και ΑΤΕΙ, σχετικά με το χρόνο από την αποφοίτηση (Διαγράμματα 2.4 και 2.5), επισημαίνονται τα εξής:

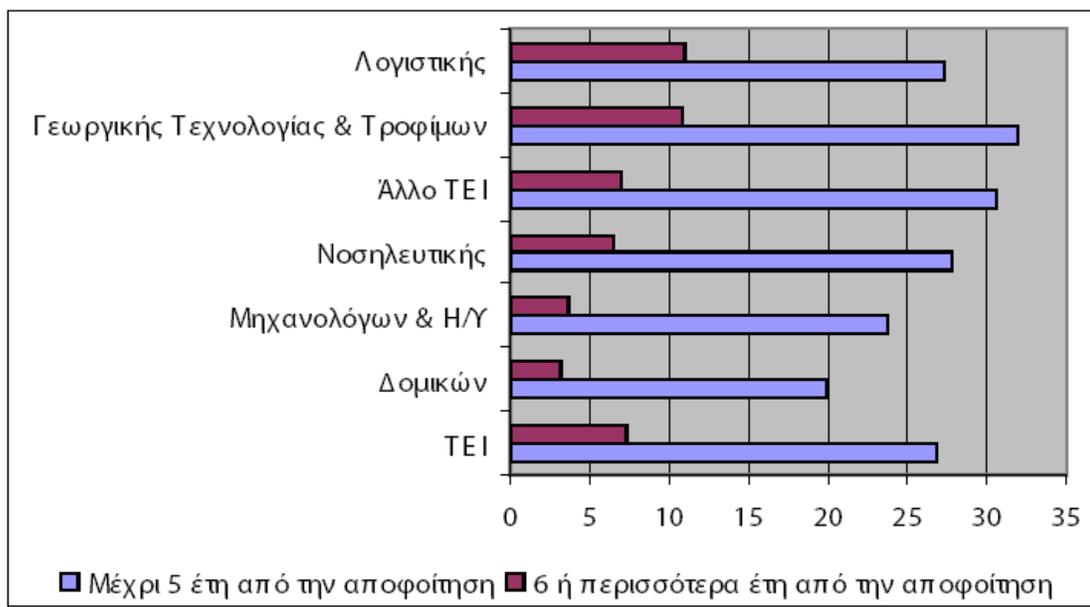
- **Βραχυχρόνια περίοδος μετάβασης: μέχρι και 5 έτη από την αποφοίτηση**

ΑΤΕΙ: Κατά μέσο όρο, το ποσοστό ανεργίας στις σχολές ΑΤΕΙ στη βραχυχρόνια περίοδο μετά την αποφοίτηση κυμαίνεται μεταξύ 25-30%. Συγκεκριμένα, το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας μέχρι και 5 έτη από την αποφοίτηση καταγράφεται στους αποφοίτους της σχολής Γεωργικής Τεχνολογίας και Τροφίμων (άνω του 30%), ενώ ακολουθούν με σχετικά μικρή διαφορά τα ποσοστά των αποφοίτων σχολών Οικονομίας και Διοίκησης και Ιατρικών Επιστημών (περίπου 27%). Αντίθετα, το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας καταγράφεται στις σχολές Δομικών (20%) και Μηχανολόγων και Η/Υ.

ΑΕΙ: Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στη βραχυχρόνια περίοδο μετά την αποφοίτηση μεταξύ των αποφοίτων σχολών ΑΕΙ, καταγράφεται στους πτυχιούχους Φυσικών Επιστημών (άνω του 35%), ενώ με μικρή διαφορά ακολουθούν οι απόφοιτοι Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, αλλά και Μαθηματικών και Στατιστικής (άνω του 30%).

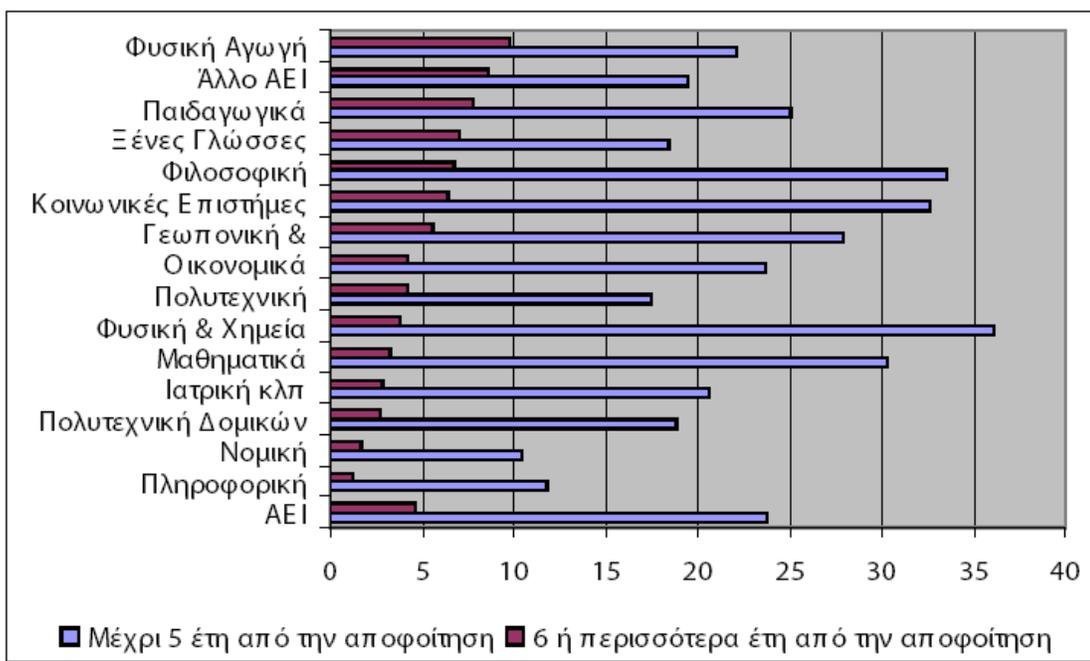
Αντίθετα, το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας καταγράφεται στους αποφοίτους Νομικής (γύρω στο 10%), ενώ ακολουθούν με πολύ μικρή διαφορά οι απόφοιτοι σχολών Πληροφορικής. Οι απόφοιτοι Ξένων Γλωσσών, Δομικών και Μηχανολόγων και Ιατρικής συγκεντρώνουν σχετικά χαμηλά ποσοστά ανεργίας(μεταξύ 15%-20%), ενώ οι απόφοιτοι Οικονομικών σχολών και Διοίκησης για τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση καταγράφουν ποσοστά ανεργίας λίγο χαμηλότερα από 25%.

Διάγραμμα 2.4: Ποσοστά ανεργίας σε ΑΤΕΙ

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

Διάγραμμα 2.5: Ποσοστά ανεργίας ΑΕΙ – προπτυχιακά

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

➤ **Μακροχρόνια περίοδος μετάβασης: μετά τα 6 έτη από την αποφοίτηση**

ΑΤΕΙ: Το μέσο ποσοστό ανεργίας για τους αποφοίτους σχολών ΑΤΕΙ μακροχρόνια, μετά τα 6 έτη από την αποφοίτηση, είναι σημαντικά χαμηλότερο από το αντίστοιχο της βραχυχρόνιας περιόδου και κυμαίνεται μεταξύ 5-10%.

Ωστόσο, τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται μεταξύ των αποφοίτων σχολών Οικονομίας και Διοίκησης και Γεωργικών Τεχνολογιών και Τροφίμων (άνω του 10%), ενώ τα χαμηλότερα μεταξύ των σχολών Δομικών και Μηχανολόγων και Η/Υ. Φαίνεται επομένως πως τα ποσοστά ανεργίας ανά σχολή ΑΤΕΙ στη βραχυχρόνια περίοδο δεν διαφοροποιούνται σημαντικά στη μακροχρόνια περίοδο μετά την αποφοίτηση, με την έννοια ότι οι ίδιες σχολές που επιδεικνύουν τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας βραχυχρόνια είναι και αυτές με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας μακροχρόνια, τα οποία ωστόσο είναι σημαντικά χαμηλότερα στο σύνολό τους σε σχέση με την βραχυχρόνια περίοδο.

ΑΕΙ: Το μέσο ποσοστό ανεργίας για τους αποφοίτους ΑΕΙ μακροχρόνια είναι σημαντικά χαμηλότερο του αντίστοιχου της βραχυχρόνιας περιόδου μετά την αποφοίτηση, φθάνοντας κοντά στο 5%. Συγκεκριμένα, το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας καταγράφεται στις σχολές Φυσικής Αγωγής (10%) και Παιδαγωγικής, ενώ ακολουθούν πολύ κοντά οι Ξένες Γλώσσες και οι Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες, όπως άλλωστε συμβαίνει και με τα αντίστοιχα ποσοστά στη βραχυχρόνια περίοδο μετά την αποφοίτηση.

Αντίθετα, το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας από 6 ή περισσότερα χρόνια μετά την αποφοίτηση σε ΑΕΙ, καταγράφεται στις σχολές Πληροφορικής (γύρω στο 2%), ενώ πολύ κοντά βρίσκονται και οι απόφοιτοι Νομικής σχολής.

Ακολουθούν οι σχολές Δομικών και Ιατρικής με μικρή διαφορά, ενώ από τα χαμηλότερα ποσοστά είναι και αυτά των αποφοίτων Φυσικών Επιστημών, Μαθηματικών και Στατιστικής, παρόλο που στη βραχυχρόνια περίοδο οι σχολές αυτές επιδεικνύουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, όπως είδαμε. Επιπλέον, οι απόφοιτοι σχολών Οικονομίας και Διοίκησης, όπως και οι Μηχανολόγοι,

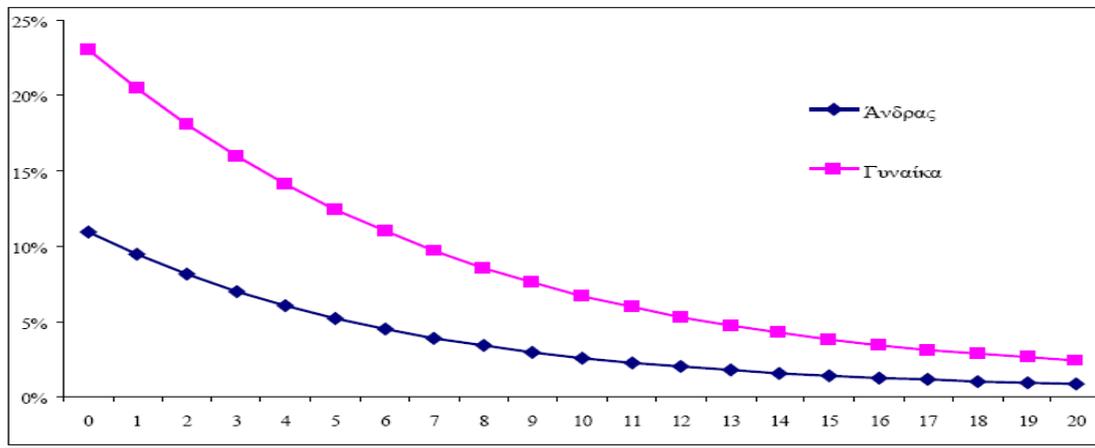
καταγράφουν μακροχρόνιο ποσοστό ανεργίας μεταξύ 4-5%, ενώ χαμηλά είναι και τα ποσοστά των αποφοίτων Πολυτεχνικών Σχολών, Ιατρικής-Οδοντιατρικής και Φαρμακευτικής.

2.2.3 Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας και εκπαιδευτικό επίπεδο

Χρήσιμα στοιχεία προκύπτουν και από τις εκτιμήσεις των ποσοστών ανεργίας, ανάλογα με το χρόνο από την αποφοίτηση και το εκπαιδευτικό επίπεδο, τόσο των αντρών, όσο και των γυναικών, τα οποία συνοψίζονται όπως παρακάτω:

Οι γυναίκες εμφανίζουν διαχρονικά μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας από τους άντρες, όπως επισημάνθηκε άλλωστε και προηγουμένως. Ωστόσο, από τις διαχρονικές εκτιμήσεις προκύπτει ότι το ποσοστό ανεργίας μειώνεται με ταχύτερο ρυθμό σε σχέση με τους άντρες, έτσι ώστε η μεγάλη απόκλιση που παρατηρείται μέχρι και το 10ο έτος μετά την αποφοίτηση μεταξύ των δύο φύλων, να μειώνεται καθώς αυξάνεται ο χρόνος από την αποφοίτηση. Η διαφορά αυτή φαίνεται να συγκλίνει σημαντικά μετά το 17-18ο έτος από την αποφοίτηση, χωρίς ωστόσο ποτέ να μηδενίζεται, ακόμη και στην πολύ μακροχρόνια περίοδο (μετά τα 20 έτη) (Διάγραμμα 2.6).

Διάγραμμα 2.6: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας και φύλο

Έτη από την αποφοίτηση

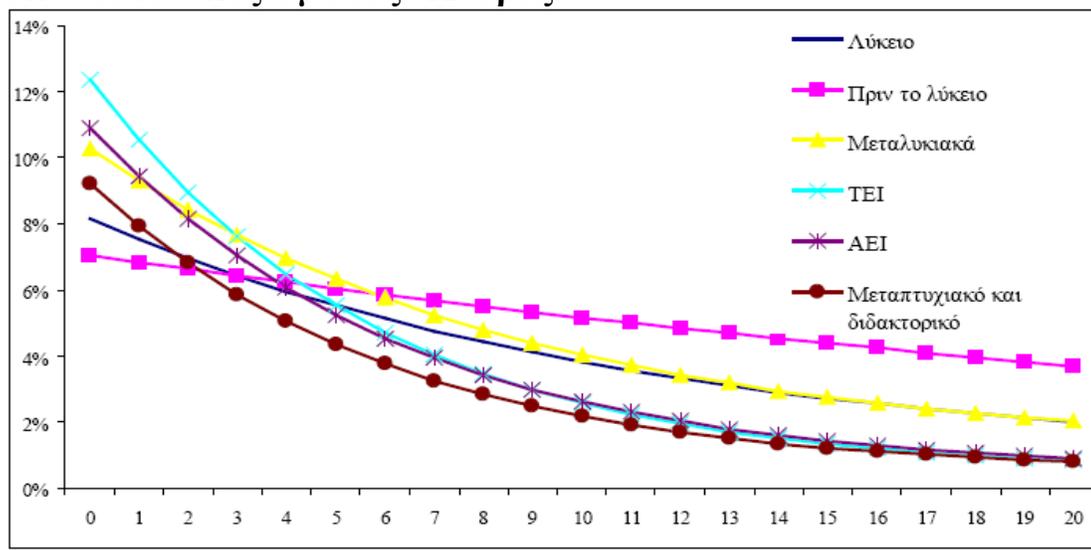
Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

Τα αποτελέσματα μεταξύ αντρών και γυναικών στις διάφορες εκπαιδευτικές ομάδες εμφανίζονται επίσης αρκετά διαφοροποιημένα (διαγράμματα 2.7 και 2.8).

Σύγκριση ανεργίας ανδρών και γυναικών:

- Χαρακτηριστική είναι η διαχρονική εξέλιξη του εκτιμημένου ποσοστού ανεργίας για την προ Λυκείου αποφοίτηση, όπου στην περίπτωση των γυναικών, μέχρι και το 12-13ο έτος μετά την αποφοίτηση, δείχνει να αυξάνεται καθώς αυξάνονται τα έτη από την αποφοίτηση, στοιχείο το οποίο ωστόσο δεν προκύπτει από τα αντίστοιχα ποσοστά στην περίπτωση των αντρών.
- Οι γυναίκες ξεκινούν, όπως είδαμε και προηγουμένως, με μεγαλύτερα (διπλάσια ή και τριπλάσια) ποσοστά ανεργίας μετά την αποφοίτηση, σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, σε σχέση με τα αντίστοιχα των αντρών.
- Ενώ για τους άντρες η διαφορά στα ποσοστά ανεργίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του Λυκείου και Μεταλυκειακών σπουδών διαχρονικά σταθεροποιείται γύρω στο 2%, η αντίστοιχη διαφορά για τις γυναίκες διαχρονικά είναι υπερδιπλάσια, φθάνοντας το 5%.

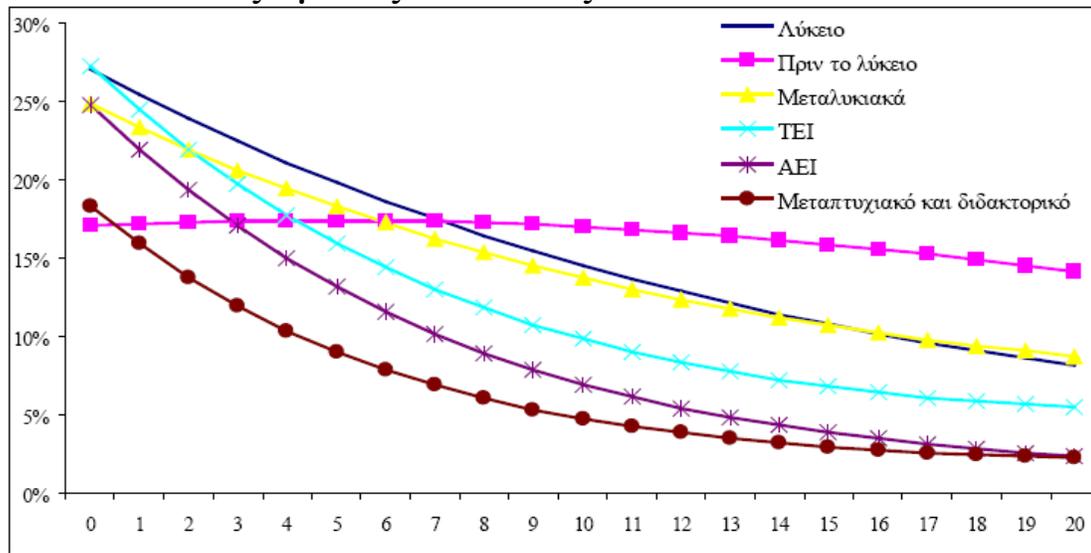
Διάγραμμα 2.7: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας για τις γενικές εκπαιδευτικές ομάδες: Άνδρες

Έτη από την αποφοίτηση

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

Διάγραμμα 2.8: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας για τις γενικές εκπαιδευτικές ομάδες: Γυναίκες

Έτη από την αποφοίτηση

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

Διαχρονικά, παρατηρείται σταδιακή πτώση στα ποσοστά ανεργίας όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων (διαγράμματα 2.7 και 2.8).

Σύγκριση ανεργίας εκπαιδευτικών βαθμίδων:

- **Λύκειο και Μεταλυκειακά:** Τα ποσοστά ανεργίας των αποφοίτων Λυκείου και των αποφοίτων της Μεταλυκειακής μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διαφέρουν μεταξύ τους ελάχιστα από το 5 έτος μετά την αποφοίτηση, ενώ μέχρι και το 4 έτος, οι απόφοιτοι Μεταλυκειακής μη τριτοβάθμιας εμφανίζουν υψηλότερο ποσοστό. Φαίνεται επομένως και από τις σχετικές οικονομετρικές εκτιμήσεις των ποσοστών ανεργίας, ότι η επίδραση της Μεταλυκειακής μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη μείωση του ποσοστού ανεργίας είναι πολύ μικρή. Ωστόσο, θα πρέπει να αναφερθεί ότι διαφέρουν σημαντικά ως προς την διαχρονική εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας οι απόφοιτοι της Μεταλυκειακής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ).
- **Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση:** Τα ποσοστά ανεργίας της πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (αποφοίτων δημοτικού ή γυμνασίου) παρουσιάζουν διαχρονικά μία γραμμικότητα, γεγονός που σημαίνει ότι μεταβάλλονται με τον ίδιο σχεδόν ρυθμό από έτος σε έτος και σχετικά ομαλά, παρόλο που για τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση είναι σημαντικά χαμηλότερα από τα αντίστοιχα των υπόλοιπων εκπαιδευτικών βαθμίδων. Φαίνεται λοιπόν πως ο απόφοιτος δημοτικού ή γυμνασίου δεν παρουσιάζει μεγάλες διαφοροποιήσεις στην πιθανότητα να μείνει άνεργος, είτε μεταξύ των πρώτων ετών μετά την αποφοίτησή του, είτε και αργότερα (με το ποσοστό ανεργίας να κυμαίνεται κατά μέσο όρο στο 6,5-7%). Χαρακτηριστικό είναι εξάλλου και το γεγονός ότι για τους αποφοίτους δημοτικού και μόνο, ενώ τα ποσοστά ανεργίας ενώ ξεκινούν από σχετικά χαμηλά επίπεδα (γύρω στο 4%), αυξάνονται ωστόσο όσο αυξάνονται τα έτη μετά την αποφοίτηση, τάση η οποία δεν

παρατηρείται σε άλλη πληθυσμιακή ομάδα των επιμέρους εκπαιδευτικών κατηγοριών.

- **Μεταλυκειακά και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση:** Μεταξύ των αποφοίτων Μεταλυκειακής μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα ποσοστά ανεργίας είναι διαχρονικά υψηλότερα από τα αντίστοιχα των αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με εξαίρεση τα 1-2 πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση, όπου τα σχετικά ποσοστά των αποφοίτων της τριτοβάθμιας -ΑΕΙ και ΑΤΕΙ- βρίσκονται υψηλότερα. Επιπλέον, οι απόφοιτοι Λυκείου φαίνεται πως μέχρι και τα 4 πρώτα χρόνια μετά την αποφοίτηση παρουσιάζουν χαμηλότερα εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας από τα αντίστοιχα των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, το πέρας των πρώτων 4 ετών, φαίνεται πως οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρουσιάζουν διαχρονικά σταθερά χαμηλότερα εκτιμημένα ποσοστά σε σχέση με τους απόφοιτους Λυκείου. Καθίσταται έτσι από τα παραπάνω προφανής η θετική επίδραση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη μείωση του ποσοστού ανεργίας διαχρονικά, παρά το γεγονός ότι χρόνο με το χρόνο ο αριθμός των αποφοίτων πληθαίνει, σημειώνοντας έτσι σημαντική επέκταση στη συγκεκριμένη βαθμίδα εκπαίδευσης.
- **Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Λύκειο και Μεταλυκειακά:** Ακόμη και μετά τα 15 έτη μετά την αποφοίτηση, η διαφορά ποσοστών ανεργίας αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εκείνων του Λυκείου και των Μεταλυκειακών σπουδών είναι σημαντική, με τα ποσοστά ανεργίας των πρώτων να παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα για την περίοδο αυτή (κάτω από 2%), γεγονός το οποίο ενδεχομένως να επισημαίνει και την εντονότερη επίδραση της ανεργίας των αποφοίτων λυκείου στη διαρθρωτική ανεργία, ερμηνεύοντας έτσι και ως -κατά βάση- ανεργία τριβής ένα σημαντικό ποσοστό της ανεργίας των πανεπιστημιακών αποφοίτων.

- **Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και Μεταπτυχιακά:** Οι σχετικές εκτιμήσεις στα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των αποφοίτων ΑΤΕΙ και ΑΕΙ δείχνουν ότι αυτά είναι διαχρονικά υψηλότερα μεταξύ των πρώτων. Στη σύγκριση ωστόσο με τα αντίστοιχα ποσοστά των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου, φαίνεται πως, ενώ κατά τα πρώτα έτη από την αποφοίτηση οι απλοί πτυχιούχοι αντιμετωπίζουν εν γένει υψηλότερη ανεργία (τουλάχιστον κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες), ωστόσο η διαφορά αυτή μειώνεται και τα σχετικά ποσοστά συγκλίνουν καθώς αυξάνονται τα έτη μετά την αποφοίτηση . Προκύπτει επομένως ότι το ποσοστό ανεργίας των πτυχιούχων μειώνεται ταχύτερα (με μεγαλύτερο ρυθμό) σε σχέση με το αντίστοιχο των κατόχων μεταπτυχιακού, καθώς απομακρυνόμαστε από το χρόνο αποφοίτησης, γεγονός το οποίο υποδηλώνει ότι το μεταπτυχιακό δίπλωμα όχι μόνο αυξάνει τις πιθανότητες εύρεσης εργασίας κατά τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση, αλλά ταυτόχρονα εξασφαλίζει και ομαλότερη μετάβαση στην αγορά εργασίας σε σχέση με το απλό πτυχίο . Από την άλλη πλευρά, η κατοχή του πτυχίου και μόνο, αυξάνει ταχύτερα τις πιθανότητες εύρεσης εργασίας καθώς αυξάνονται τα έτη μετά την αποφοίτηση. Εντούτοις, μετά το 12-13ο έτος από την αποφοίτηση, τα ποσοστά ανεργίας των πτυχιούχων και των κατόχων μεταπτυχιακών σχεδόν εξισώνονται. Ένας από τους λόγους για τους οποίους συμβαίνει αυτό είναι ακριβώς επειδή το μεταπτυχιακό δίπλωμα «προεξοφλεί» κατά κάποιον τρόπο ή «υποκαθιστά» την επαγγελματική εμπειρία την οποία αποκτά ο απλός πτυχιούχος με το πέρασμα του χρόνου, γι αυτό και κατά τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση, ο κάτοχος μεταπτυχιακού βρίσκει ευκολότερα δουλειά (άρα και μένει λιγότερο άνεργος) σε σχέση με τον απλό πτυχιούχο. Ωστόσο, η θετική αυτή επίδραση του μεταπτυχιακού στην αύξηση των πιθανοτήτων εύρεσης εργασίας κατά

τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση εξομαλύνεται στη μακροχρόνια περίοδο, όπου πλέον συνεκτιμάται και η επαγγελματική εμπειρία.

2.2.4 Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας και επιστημονικές περιοχές ΑΤΕΙ και ΑΕΙ.

Επιμέρους στοιχεία προκύπτουν και από τις εκτιμήσεις των ποσοστών ανεργίας, ανά επιστημονική περιοχή και ανάλογα με τα έτη μετά την αποφοίτηση, για τους αποφοίτους ΑΤΕΙ και ΑΕΙ. Αναλυτικότερα:

ΑΤΕΙ: Η εξέλιξη στα ποσοστά ανεργίας τα πρώτα χρόνια μετά την αποφοίτηση διαφοροποιείται από σχολή σε σχολή (**Διάγραμμα 2.9**). Ωστόσο, αυτό που παρατηρείται είναι η, σε μεγάλο βαθμό, σύγκλιση των ποσοστών ανεργίας σε πολύ χαμηλά επίπεδα (κάτω από 5%), για όλες τις σχολές ΑΤΕΙ μετά το 8ο με 9ο έτος από την αποφοίτηση.

Τα ποσοστά ανεργίας μάλιστα σε ορισμένες σχολές, όπως για παράδειγμα Ιατρικών Επιστημών, Μηχανολόγων και Η/Υ και Δομικών σχεδόν μηδενίζονται σε μακροχρόνιο ορίζοντα (μετά το 16ο έτος από την αποφοίτηση).

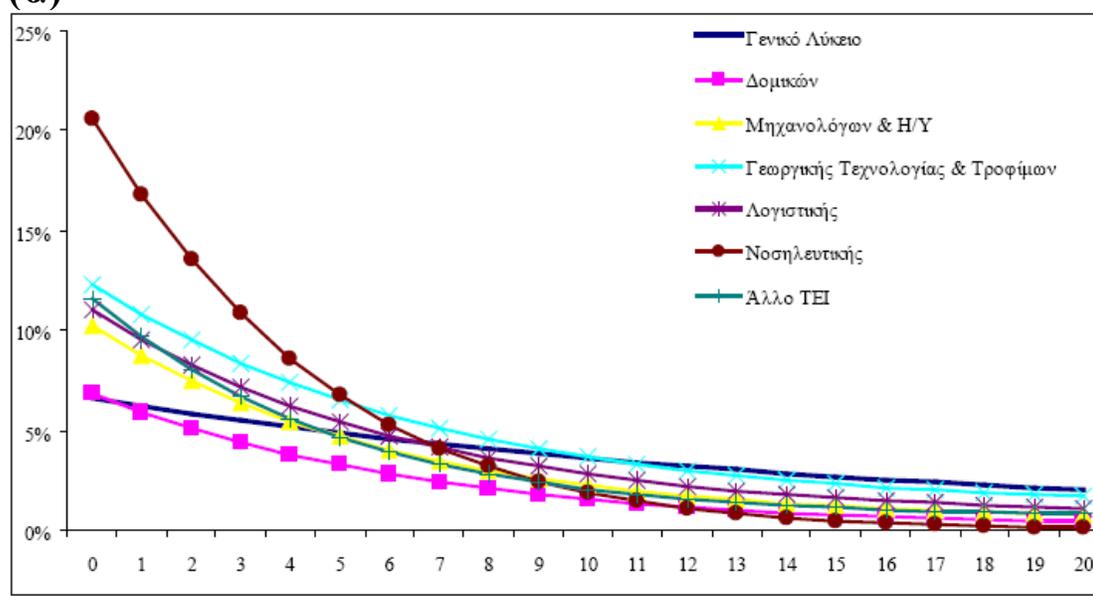
Σημαντικές είναι ωστόσο οι αποκλίσεις στη βραχυχρόνια περίοδο μετά την αποφοίτηση, με τους αποφοίτους των Ιατρικών Επιστημών (Νοσηλευτικής) να εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας μέχρι και το 5^ο έτος από την αποφοίτηση, ξεκινώντας το πρώτο έτος με ποσοστό που φθάνει το 20%. Ωστόσο, στη συγκεκριμένη σχολή το ποσοστό ανεργίας υποχωρεί πολύ γρήγορα (με ταχύ ρυθμό καθώς απομακρυνόμαστε από το έτος αποφοίτησης) και μάλιστα γρηγορότερα από τις υπόλοιπες σχολές.

Χαμηλότερα ποσοστά κατά τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση παρουσιάζει η σχολή Δομικών (γύρω στο 6-7%), η οποία έχει και σχετικά ομαλή εξέλιξη, αφού

μεν το ποσοστό ανεργίας μειώνεται καθώς αυξάνονται τα έτη από την αποφοίτηση, αλλά ο ρυθμός μεταβολής του παραμένει σχετικά χαμηλός διαχρονικά, με την έννοια ότι δεν υπάρχει κάποιο έτος μετά την αποφοίτηση κατά το οποίο η ανεργία των πτυχιούχων της συγκεκριμένης σχολής να «πέφτει» απότομα.

Οι σχολές Μηχανολόγων και Η/Υ, Γεωργικής Τεχνολογίας και Τροφίμων και Οικονομίας και Διοίκησης εμφανίζουν παραπλήσια μεταξύ τους ποσοστά ανεργίας διαχρονικά, ξεκινώντας από 10-12% τα πρώτα έτη και συγκλίνοντας με τις υπόλοιπες σχολές από το 8ο έτος και μετά σε ποσοστά κάτω από 5%.

Διάγραμμα 2.9: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας σε σχολές ΑΤΕΙ (α)

Έτη από την αποφοίτηση

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

ΑΕΙ: Σημαντικές είναι και οι αποκλίσεις στα ποσοστά ανεργίας των αποφοίτων ΑΕΙ, ανάλογα με την σχολή. Καταγράφονται σχολές οι οποίες ξεκινούν με ποσοστά ανεργίας που φθάνουν το 25% κατά τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση

και άλλες οι οποίες έχουν πολύ χαμηλά ποσοστά, από το πρώτο κιόλας έτος μετά την αποφοίτηση.

Ωστόσο, παρατηρείται σύγκλιση στη μακροχρόνια περίοδο μετά το 9ο-10ο έτος από την αποφοίτηση, σε όλες τις σχολές ΑΕΙ, σε ποσοστά πολύ χαμηλά (κάτω από 4%). Εξάιρεση στον κανόνα αποτελεί η σχολή Φυσικής Αγωγής, η οποία ξεκινά από 13% και μέχρι το 10ο έτος από την αποφοίτηση, το ποσοστό αυτό εξακολουθεί να βρίσκεται υψηλότερα σε σχέση με τα αντίστοιχα των άλλων σχολών ΑΕΙ, περίπου στο 7%.

Το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας μετά την αποφοίτηση εμφανίζουν οι Μαθηματικές σχολές (25%), οι οποίες ωστόσο επιδεικνύουν ιδιαίτερα ταχύ ρυθμό μείωσης καθώς αυξάνονται τα έτη από την αποφοίτηση (δηλαδή τα ποσοστά ανεργίας «πέφτουν» γρηγορότερα σε σχέση με άλλες σχολές). Για παράδειγμα, στο 6ο έτος μετά την αποφοίτηση, το ποσοστό των σχολών αυτών έχει μειωθεί κατακόρυφα, στο 5%.

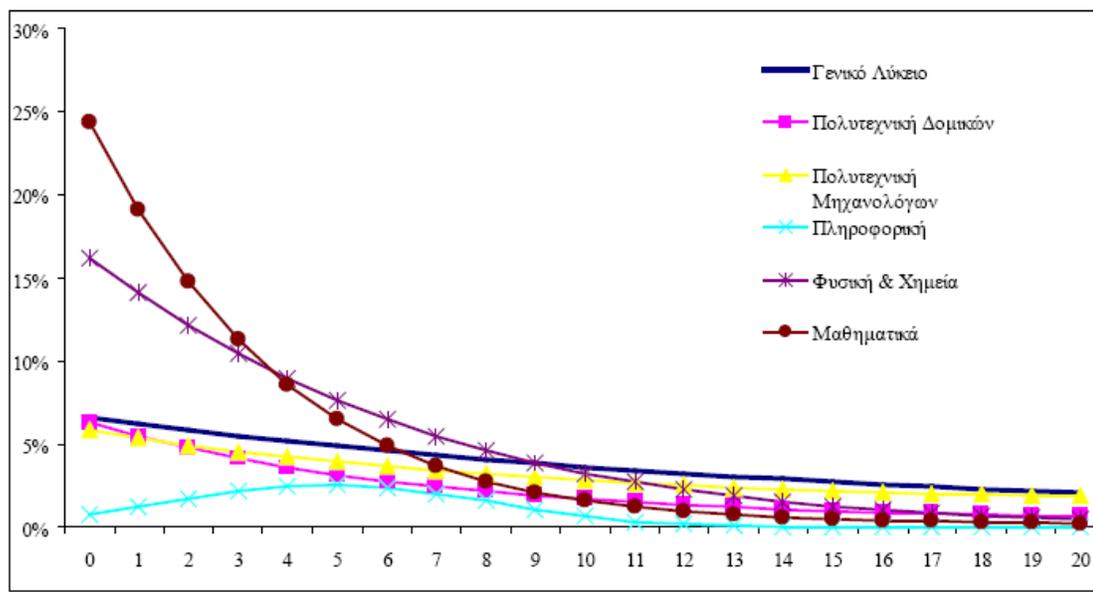
Παρόμοια είναι άλλωστε και η εικόνα στις Ξένες Γλώσσες όπου οι απόφοιτοι, ενώ ξεκινούν με υψηλό ποσοστό ανεργίας (19%), ο ρυθμός μείωσης του ποσοστού αυτού είναι ιδιαίτερα υψηλός, όσο αυξάνονται τα έτη από την αποφοίτηση, όταν μάλιστα από το 13^ο έτος και μετά το ποσοστό ανεργίας σχεδόν μηδενίζεται.

Πιθανή ερμηνεία της εξέλιξης αυτής στα ποσοστά ανεργίας στις σχολές Μαθηματικών και τις Ξένες Γλώσσες, συνιστά και η αναμονή των αποφοίτων των σχολών αυτών κατά τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση, για το διορισμό τους σε σχολεία Δημοσίου μέσω διαγωνισμών ΑΣΕΠ.

Υψηλά ποσοστά ανεργίας τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση εμφανίζουν και οι σχολές Φυσικών Επιστημών (περί το 16%), Κοινωνικών Επιστημών, Οικονομίας και Διοίκησης και Ανθρωπιστικών Επιστημών και Φιλοσοφικής (12-13%).

Αξιοσημείωτη είναι και η πορεία του σχετικού ποσοστού στις Κοινωνικές Επιστήμες, το οποίο επιβραδύνεται με πολύ αργό ρυθμό μετά το 10ο έτος από την αποφοίτηση και σχεδόν σταθεροποιείται στο 4% μακροχρόνια, υψηλότερα δηλαδή του μέσου όρου (Διαγράμματα 2.10, 2.11, 2.12).

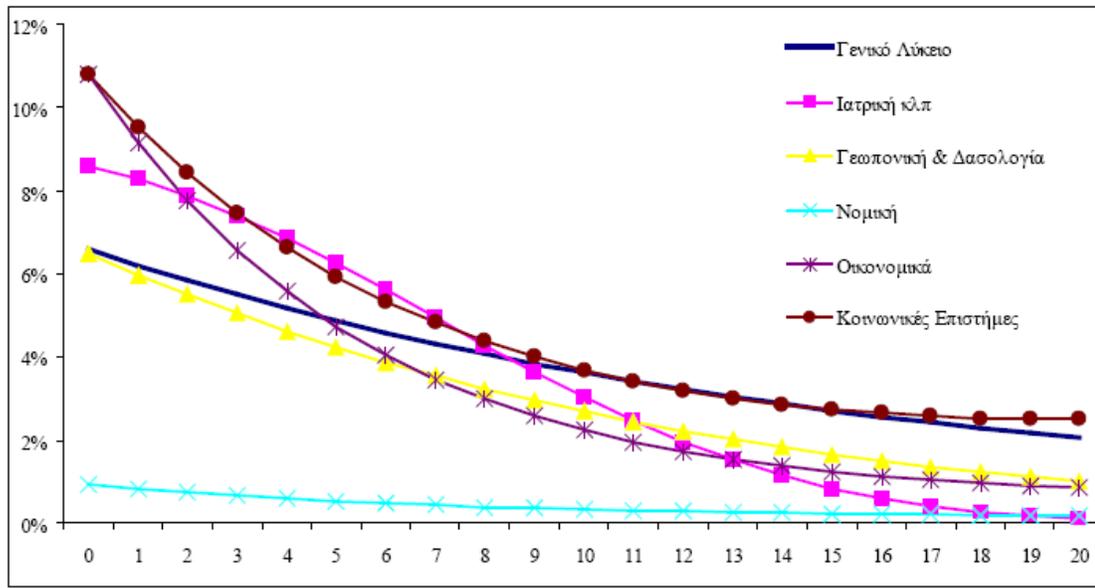
Διάγραμμα 2.10: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας σε σχολές ΑΕΙ (α)

Έτη από την αποφοίτηση

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

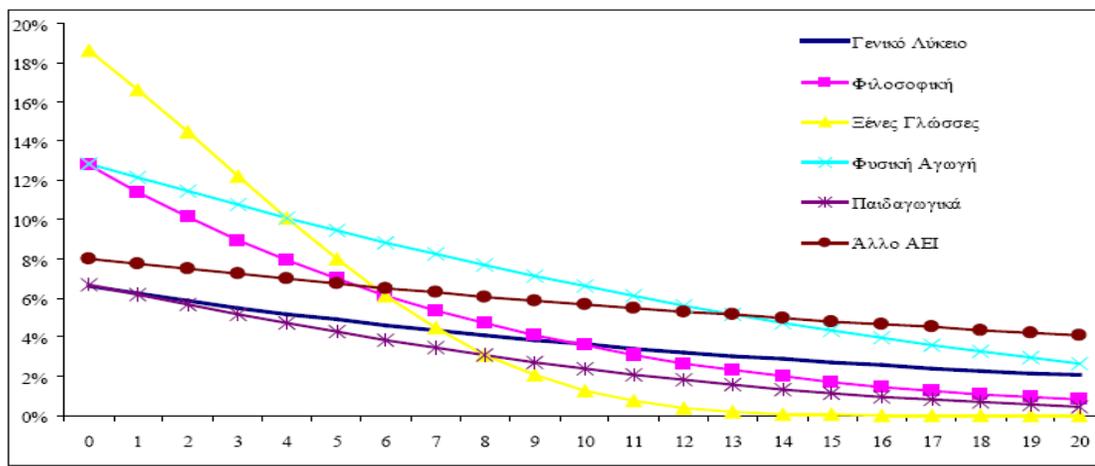
Διάγραμμα 2.11: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας σε σχολές ΑΕΙ (β)

Έτη από την αποφοίτηση

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

Διάγραμμα 2.12: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας σε σχολές ΑΕΙ (γ)

Έτη από την αποφοίτηση

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

2.2.5 Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας και μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών

Από τις οικονομετρικές εκτιμήσεις των ποσοστών ανεργίας διαχρονικά για τους κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου ανάλογα με τα έτη από την αποφοίτηση, προκύπτουν τα εξής στοιχεία (**Διάγραμμα 2.13**).

Το μεταπτυχιακό δίπλωμα φαίνεται να μειώνει τα ποσοστά ανεργίας σε γενικές γραμμές, τουλάχιστον για τα πέντε πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση (κατά μέσο όρο τα πρώτα έτη φθάνει το 9%, χαμηλότερα δηλαδή από το αντίστοιχο των απλών πτυχιούχων). Για όλα τα μεταπτυχιακά διπλώματα, εκτός εκείνων στις Ιατρικές Σπουδές, τα σχετικά ποσοστά βρίσκονται χαμηλότερα από το μέσο όρο των αντίστοιχων για τα ΑΕΙ στη βραχυχρόνια περίοδο μετά την αποφοίτηση.

Τα ποσοστά ανεργίας στα μεταπτυχιακά των Μηχανολόγων είναι τα χαμηλότερα για τα δύο πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση, ωστόσο μειώνονται με πολύ αργούς ρυθμούς σε σχέση με τα αντίστοιχα άλλων πεδίων, ενώ σχεδόν από το 10ο έτος και μετά σταθεροποιούνται κοντά στο 3%, σε υψηλότερο επίπεδο του μέσου όρου, γεγονός το οποίο υπογραμμίζει τη θετική επίδραση των μεταπτυχιακών μηχανολογίας τα πρώτα έτη μετά την αποφοίτηση, αλλά ταυτόχρονα και την απόσβεση της αξίας του σε μικρό χρονικό διάστημα.

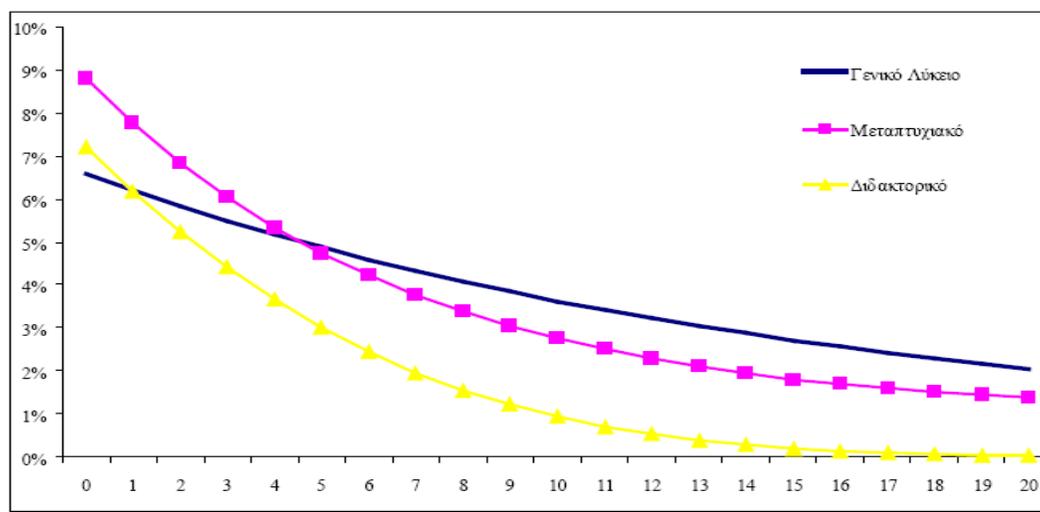
Αξιοσημείωτη είναι και η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας για τους κατόχους μεταπτυχιακών Ιατρικών σπουδών, για τους οποίους το ποσοστό ανεργίας, ενώ τα πρώτα χρόνια μετά την αποφοίτηση είναι το υψηλότερο, ωστόσο με την πάροδο του χρόνου «πέφτει» πολύ γρήγορα καθώς αυξάνονται τα έτη από την αποφοίτηση και σχεδόν μηδενίζεται από το 12ο έτος και μετά.

Για τις σπουδές διδακτορικού ωστόσο, η εικόνα παρουσιάζει μικρή διαφοροποίηση: οι κάτοχοι διδακτορικού ξεκινούν με χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας μετά την αποφοίτηση (γύρω στο 7%) και διαχρονικά διατηρούν μια

σχεδόν σταθερή απόκλιση (περίπου 2 ποσοστιαίες μονάδες) σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά του μεταπτυχιακού.

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι τα ποσοστά ανεργίας για τους κατόχους διδακτορικού στην πολύ μακροχρόνια περίοδο (15ο έτος και μετά), σχεδόν μηδενίζονται, ενώ στην αντίστοιχη περίοδο για το μεταπτυχιακό, διατηρούνται σταθερά θετικά (2%).

Διάγραμμα 2.13: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας για τους πτυχιούχους των μεταπτυχιακών τμημάτων

Έτη από την αποφοίτηση

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

2.2.6 Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας, βαθμός αστικότητας και περιφέρεια διαμονής

Από τις εκτιμήσεις των ποσοστών ανεργίας, σε σχέση με το βαθμό αστικότητας της περιοχής διαμονής και την περιφέρεια διαμονής, ανάλογα πάντα με τη διάρκεια απόστασης από την αποφοίτηση, προκύπτουν τα εξής στοιχεία:

Σε σχέση με το βαθμό αστικότητας, οι πτυχιούχοι που διαμένουν στην Αθήνα παρουσιάζουν βραχυχρόνια τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας διαχρονικά (κοντά στο 11%), ενώ ακολουθούν οι λοιπές αστικές περιοχές, η Θεσσαλονίκη και

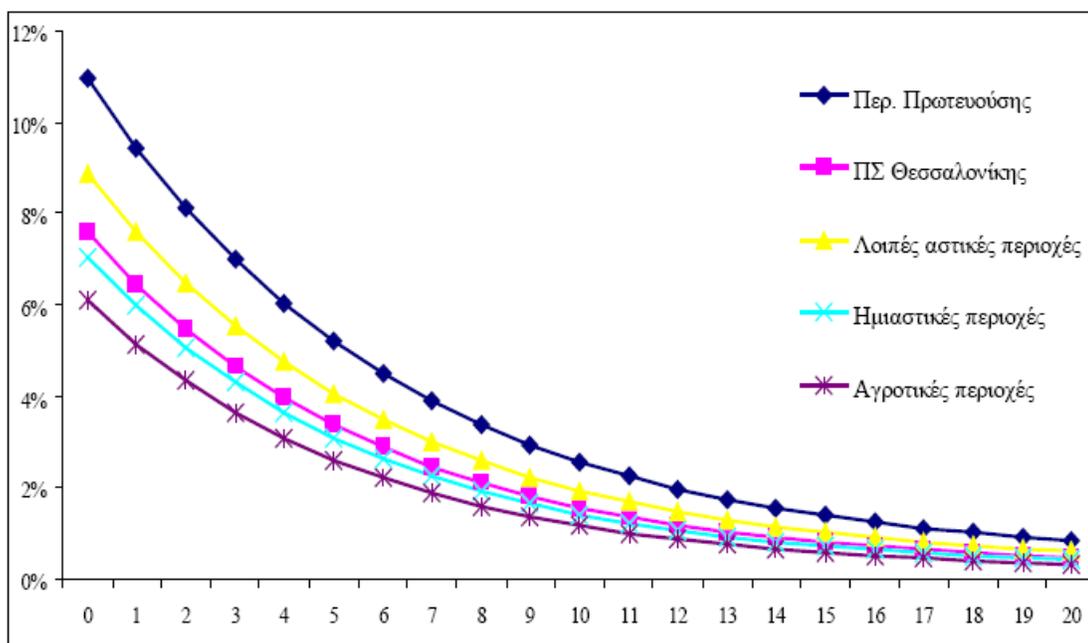
οι ημιαστικές –οι οποίες παρουσιάζουν ελάχιστες διαφορές στην εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας τους- και τέλος, οι αγροτικές περιοχές, οι οποίες βραχυχρόνια παρουσιάζουν και τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας στους πτυχιούχους που διαμένουν εκεί (6-7%).

Το στοιχείο αυτό υποδηλώνει ότι ένας πτυχιούχος που διαμένει σε αγροτικές περιοχές έχει περισσότερες πιθανότητες να μην μείνει άνεργος βραχυχρόνια, από όσες έχει αν διαμένει στην Αθήνα, γεγονός το οποίο ενδεχομένως ερμηνεύεται εν μέρει και από τη χαμηλή συγκέντρωση πτυχιούχων στις περιοχές αυτές, αφού υπάρχει εκ των προτέρων η γνώση ότι οι θέσεις εργασίας εκεί είναι περιορισμένες και έτσι ο κορεσμός είναι ταχύτερος.

Έτσι, όταν οι θέσεις εργασίας στις περιοχές αυτές καλύπτονται, ο πτυχιούχος δεν παραμένει εκεί, αλλά ξεκινάει αλλού, συνήθως στις αστικές περιοχές, την αναζήτηση δουλειάς (**Διάγραμμα 2.14**).

Σε σχέση με την περιφέρεια διαμονής, τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων παρουσιάζει η Δυτική Μακεδονία, με την Κρήτη να κατέχει αντίθετα τη θέση με τα χαμηλότερα. Ωστόσο, οι διαφορές αυτές εξομαλύνονται μετά το 10ο έτος από την αποφοίτηση, συγκλίνοντας προς το ίδιο ποσοστό, όσο απομακρυνόμαστε από την αποφοίτηση.

Διάγραμμα 2.14: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας για τους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά βαθμό αστικότητας της περιοχής διαμονής

Έτη από την αποφοίτηση

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

Οι στατιστικές μελέτες μας πληροφορούν ότι η ανεργία είναι φαινόμενο κυρίως των αστικών και περισσότερο ανεπτυγμένων περιοχών της Ελλάδας. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της ανεργίας των νεαρών πτυχιούχων (πίνακας 2.1).

Στη Χώρα μας, οι δύο περιοχές που αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα στην απορρόφηση νέων πτυχιούχων στην αγορά εργασίας είναι η Αττική και η Κεντρική Μακεδονία. Η Αττική συγκεντρώνει τους περισσότερους άνεργους πτυχιούχους ηλικίας 15 – 29 ετών (140.700 άτομα) και η Κεντρική Μακεδονία έπεται με 78.500 άνεργους.

Οι υπόλοιπες περιοχές ακολουθούν με μικρότερα, αλλά σημαντικά ποσοστά ανεργίας. Η Δυτική Ελλάδα συγκεντρώνει 31.300 άνεργους, η Κρήτη 30.000, η Θεσσαλία 28.400, η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη 27.500 άτομα, η Στερεά

Ελλάδα 25.300, το Νότιο Αιγαίο 22.900, η Πελοπόννησος 22.800 άνεργους πτυχιούχους. Η Δυτική Μακεδονία, η Ήπειρος, τα νησιά του Ιονίου και του Βόρειου Αιγαίου παρουσιάζουν τα μικρότερα μεγέθη ανέργων με 18.000, 17.400, 14.200 και 5.200 άτομα αντίστοιχα.

Πίνακας 2.1: Γεωγραφική κατανομή νέων ανέργων πτυχιούχων.

Άνεργοι Α' τριμήνου σε χιλιάδες	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	543,8	502,4	473,1	445,7	406,5	462,3
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	37,5	33,3	30,5	28,5	24,8	27,5
Κεντρική Μακεδονία	99,6	97,4	86,0	75,5	72,6	78,5
Δυτική Μακεδονία	19,4	22,2	18,7	15,6	14,9	18,0
Ήπειρος	15,7	15,4	14,7	14,7	14,8	17,4
Θεσσαλία	32,7	31,4	27,8	22,8	26,5	28,4
Ιόνια Νησιά	18,4	12,2	16,1	12,6	11,3	14,2
Δυτική Ελλάδα	37,4	34,4	29,7	29,1	30,8	31,3
Στερεά Ελλάδα	32,8	28,1	23,0	23,9	21,6	25,3
Αττική	168,9	155,4	148,8	150,1	121,8	140,7
Πελοπόννησος	26,5	23,5	22,7	20,2	22,1	22,8
Βόρειο Αιγαίο	8,2	7,4	8,2	8,3	4,1	5,2
Νότιο Αιγαίο	15,4	17,5	18,0	21,2	20,5	22,9
Κρήτη	31,5	24,2	28,9	23,1	21,0	30,0

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 2008 - 2009 (Α' τριμήνου), επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

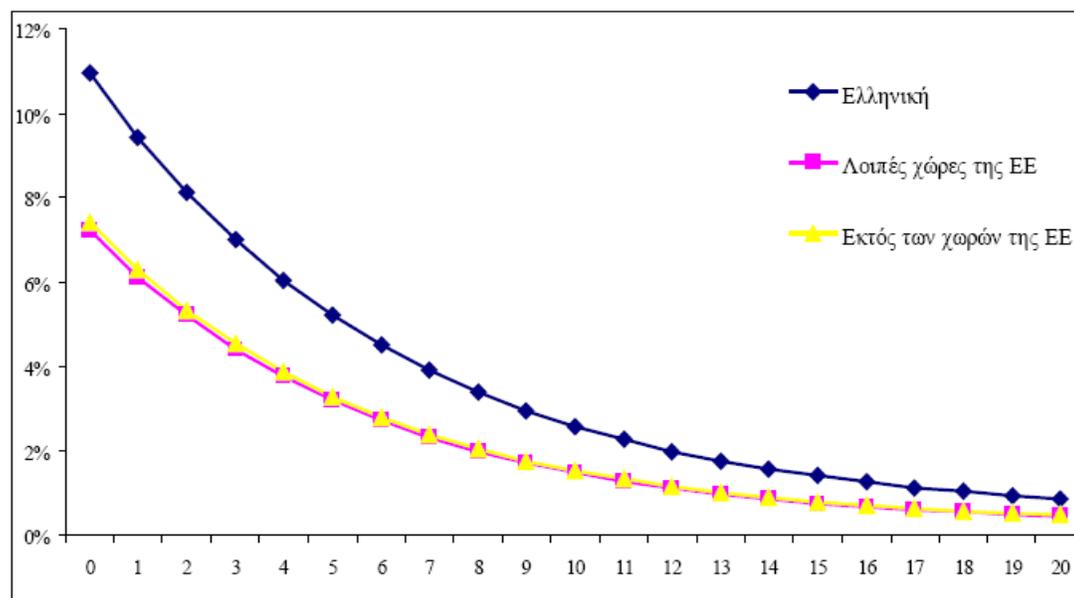
2.2.7 Εκτίμηση ποσοστών ανεργίας και υπηκοότητα

Από τις εκτιμήσεις των ποσοστών ανεργίας για τους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανάλογα με την υπηκοότητα και τη διάρκεια απόστασης από την αποφοίτηση προκύπτουν τα εξής στοιχεία:

Τα ποσοστά ανεργίας των Ελλήνων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι υψηλότερα κατά τα πρώτα έτη από την αποφοίτηση από τα αντίστοιχα εκείνων με υπηκοότητα τόσο από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για τους αλλοδαπούς πτυχιούχους στην Ελλάδα, τόσο από χώρες της ΕΕ, όσο και από χώρες εκτός ΕΕ, τα σχετικά ποσοστά κυμαίνονται στο 7-8% αρχικά και παραμένουν σταθερά κάτω από τα αντίστοιχα των ημεδαπών πτυχιούχων. Ωστόσο, οι αποκλίσεις αυτές εξομαλύνονται καθώς απομακρυνόμαστε από το έτος αποφοίτησης και σχεδόν εκμηδενίζονται μετά το 15ο έτος (Διάγραμμα 2.15).

Διάγραμμα 2.15: Εκτιμημένα ποσοστά ανεργίας για τους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά εθνικότητα

Έτη από την αποφοίτηση

Πηγή : ΓΓ ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008.

2.3 Μετάβαση πτυχιούχων και προσδιοριστικοί παράγοντες ωριαίων αποδοχών των νέων μισθωτών.

Αξιόλογα στοιχεία προκύπτουν και από τη μελέτη της μισθολογικής εξέλιξης των νέων, ανάλογα με τα εκπαιδευτικά τους χαρακτηριστικά²¹. Η ανάλυση που πραγματοποιείται εξετάζει τη διαφοροποίηση του ύψους των αποδοχών των πτυχιούχων ως συνάρτηση του χρόνου από την αποφοίτηση, μεταξύ των εκπαιδευτικών βαθμίδων, εντός των εκπαιδευτικών βαθμίδων, ανάλογα με την εργασία στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα απασχόλησης, το βαθμό αστικότητας, την περιφέρεια, το φύλο και την εθνικότητα.

2.3.1 Επίπεδο αποδοχών σε αποφοίτους ΑΤΕΙ και ΑΕΙ, ανάλογα με τη σχολή αποφοίτησης

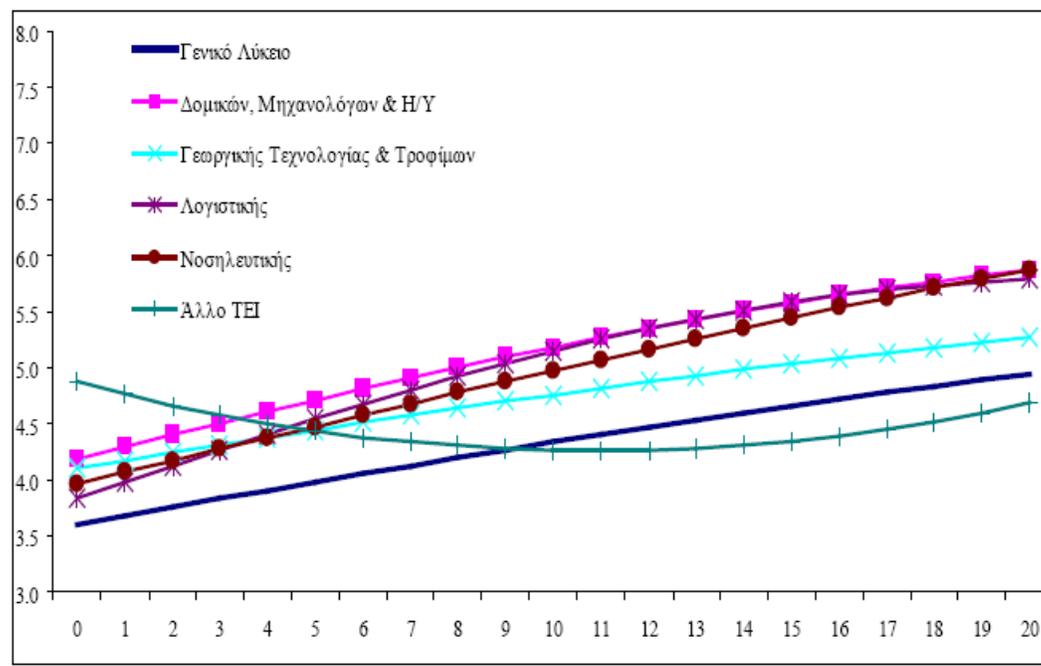
Σχετικά με την πιθανότητα απασχόλησης των πτυχιούχων σε μισθωτή εργασία (ή αυτοαπασχόληση), αυτή φαίνεται να σχετίζεται έντονα με μια σειρά παραγόντων, εκ των οποίων οι κυριότεροι είναι το φύλο και η εκπαίδευση. Ωστόσο, η πιθανότητα απασχόλησης των πτυχιούχων μισθωτής εργασίας δεν φαίνεται να επηρεάζει με συστηματικό τρόπο το ύψος του μισθού.

Ειδικότερα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, τα αποτελέσματα που προκύπτουν για τη σχέση αποδοχών των πτυχιούχων ΑΤΕΙ και ΑΕΙ, ανάλογα και με τη σχολή αποφοίτησης, είναι τα εξής:

ΑΤΕΙ: Παρατηρούνται υψηλότερες αποδοχές μεταξύ των αποφοίτων Σχολών Μηχανικών και χαμηλότερες μεταξύ αποφοίτων Σχολών Γεωργικής Τεχνολογίας και Τροφίμων (**Διάγραμμα 2.16**)

²¹Χολέζας Ι. και Π. Τσακλόγλου, 2008, Προσδιοριστικοί παράγοντες του ύψους των μισθών στην Ελλάδα με έμφαση στους μισθούς των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 2.16: Εκτιμημένες ωριαίες αποδοχές για τις επιμέρους σχολές των ΑΤΕΙ

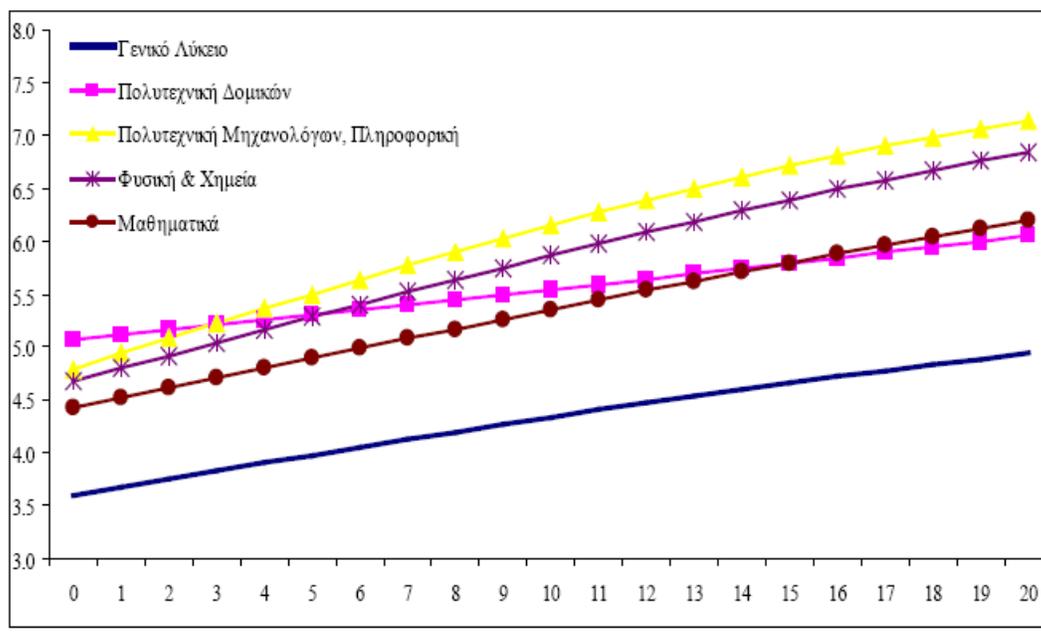

Έτη από την αποφοίτηση

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

ΑΕΙ: Η εικόνα είναι πολυσύνθετη, αφού υπάρχουν σχολές όπου κατά τα πρώτα χρόνια μετά την αποφοίτηση, οι ωριαίες αποδοχές είναι χαμηλές, αλλά κατόπιν αυξάνονται ταχύτατα, όπως είναι η Νομική Σχολή και οι σχολές Φυσικής και Χημείας. Οι ωριαίες αποδοχές των αποφοίτων Ιατρικής και του Πολυτεχνείου είναι ωστόσο συστηματικά υψηλότερες του μέσου όρου. Από την άλλη πλευρά, οι ωριαίες αποδοχές των πτυχιούχων Φυσικής Αγωγής, Κοινωνικών Επιστημών και, σε μικρότερο βαθμό, Γεωπονικής και Δασολογίας, παρουσιάζονται ως συστηματικά χαμηλότερες από το μέσο όρο (Διαγράμματα 2.17, 2.18 και 2.19).

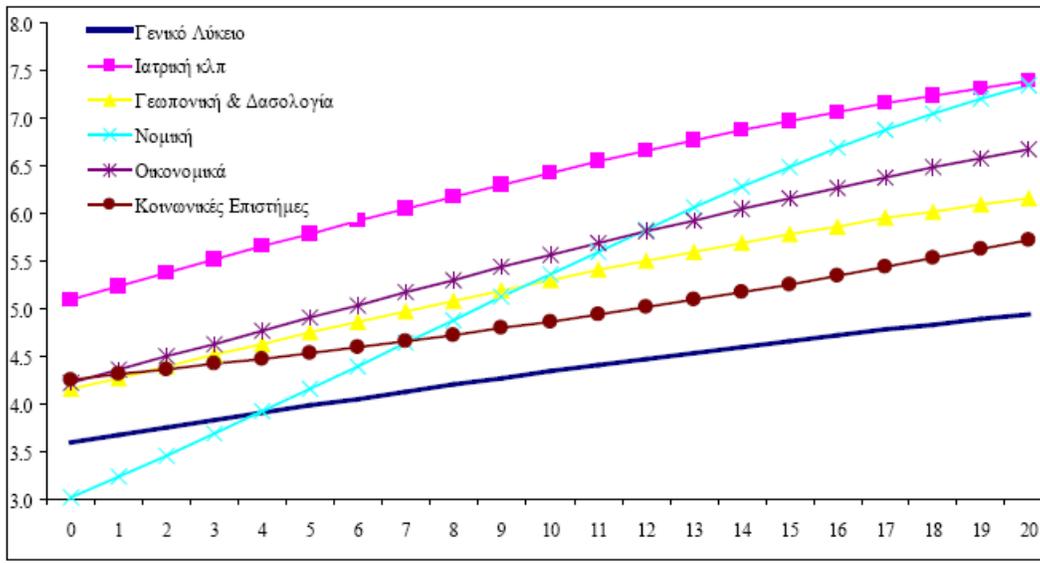
Διάγραμμα 2.17: Εκτιμημένες ωριαίες αποδοχές για τις επιμέρους σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ: Θετικές Επιστήμες, Άνδρες

Έτη από την αποφοίτηση

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

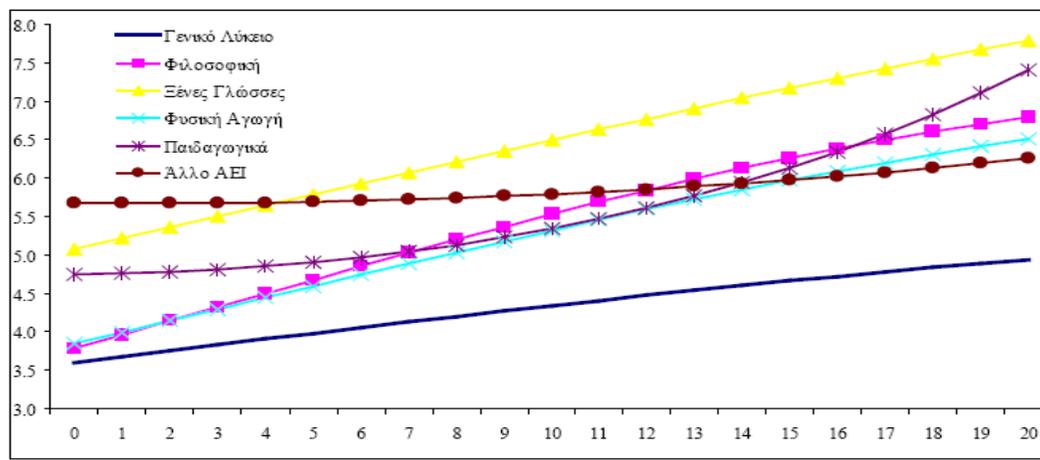
Διάγραμμα 2.18: Εκτιμημένες ωριαίες αποδοχές για τις επιμέρους σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ: Ιατρικές και Κοινωνικές Επιστήμες, Άνδρες

Έτη από την αποφοίτηση

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

Διάγραμμα 2.19: Εκτιμημένες ωριαίες αποδοχές για τις επιμέρους σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ: Παιδαγωγικά και άλλες Ανθρωπιστικές Επιστήμες, Άνδρες

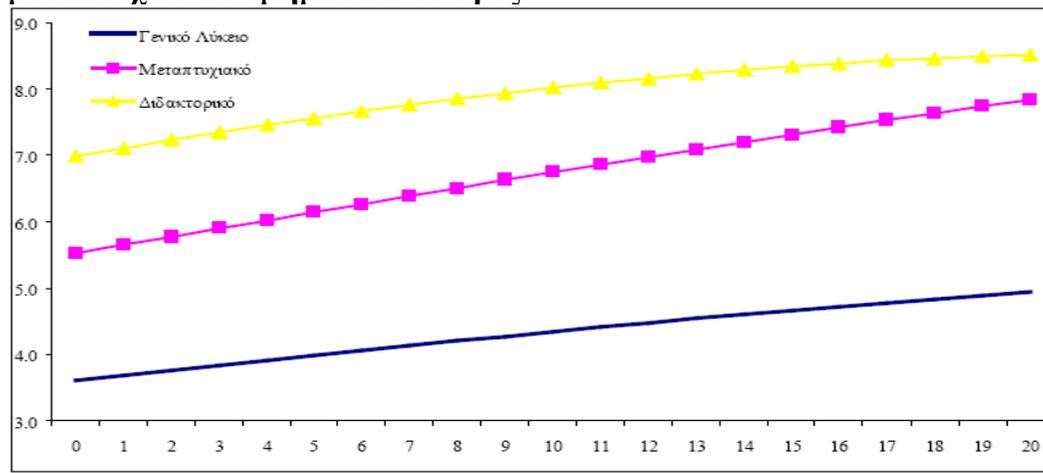
Έτη από την αποφοίτηση

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

Σημαντικό είναι ωστόσο το εύρημα ότι οι αποδοχές των κατόχων μεταπτυχιακών και, ιδιαίτερα, διδακτορικών τίτλων σπουδών είναι κατά πολύ

υψηλότερες από τις αποδοχές των αποφοίτων προπτυχιακών σπουδών (Διάγραμμα 2.20).

Διάγραμμα 2.20: Εκτιμημένες ωριαίες αποδοχές για τους πτυχιούχους των μεταπτυχιακών τμημάτων: Άνδρες

Έτη από την αποφοίτηση

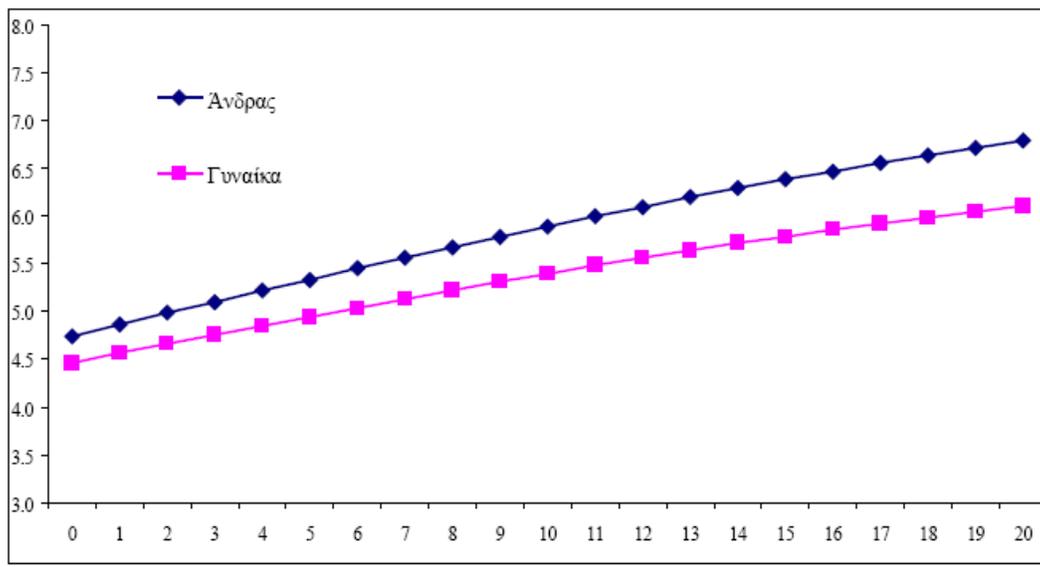
(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

2.3.2 Επίπεδο αποδοχών αποφοίτων και επιμέρους χαρακτηριστικά

Σχετικά με τις μισθολογικές διαφορές των πτυχιούχων ανάλογα με λοιπά επιμέρους χαρακτηριστικά, επισημαίνονται τα εξής:

Σημαντική διαφοροποίηση καταγράφεται στις μισθολογικές αποδοχές ανάλογα με το φύλο. Έτσι, σε όλες σχεδόν τις εκπαιδευτικές κατηγορίες που εξετάζονται, το ύψος των ωριαίων αποδοχών των ανδρών είναι υψηλότερο από αυτό των γυναικών με παρόμοια χαρακτηριστικά. Στους αποφοίτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι μισθολογικές διαφορές αντρών – γυναικών αυξάνονται, καθώς αυξάνονται τα έτη από την αποφοίτηση, συνιστώντας ότι ο άντρας έχει μεγαλύτερα περιθώρια μισθολογικής τουλάχιστον ανέλιξης σε σχέση με τη γυναίκα (Διάγραμμα 2.21).

Διάγραμμα 2.21: Εκτιμημένες ωριαίες αποδοχές για τους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά φύλο

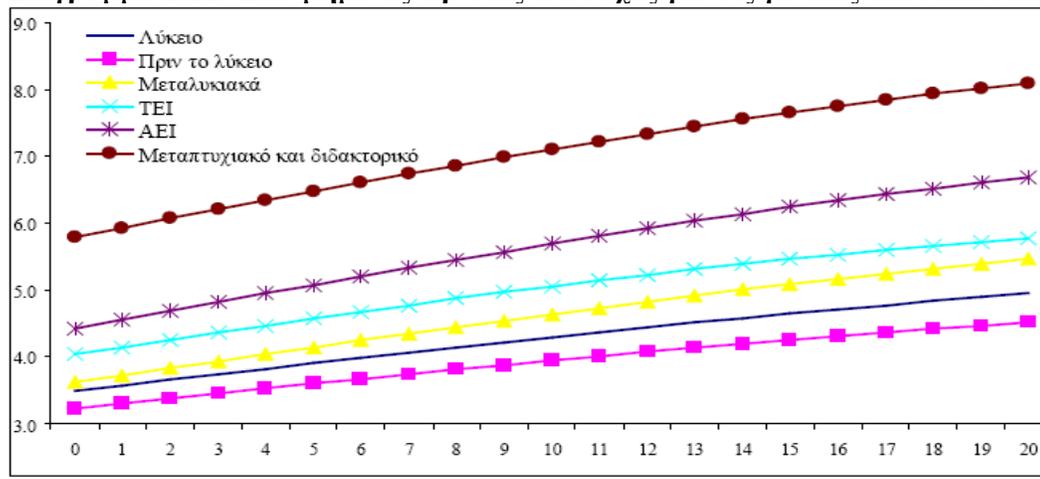

Έτη από την αποφοίτηση

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

Μεταξύ των αποφοίτων διαφορετικών βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος παρατηρείται ότι οι αποδοχές αυξάνονται θεαματικά καθώς αυξάνεται το εκπαιδευτικό επίπεδο (Διάγραμμα 2.22).

Διάγραμμα 2.22: Εκτιμημένες ωριαίες αποδοχές για τις γενικές εκπαιδευτικές ομάδες

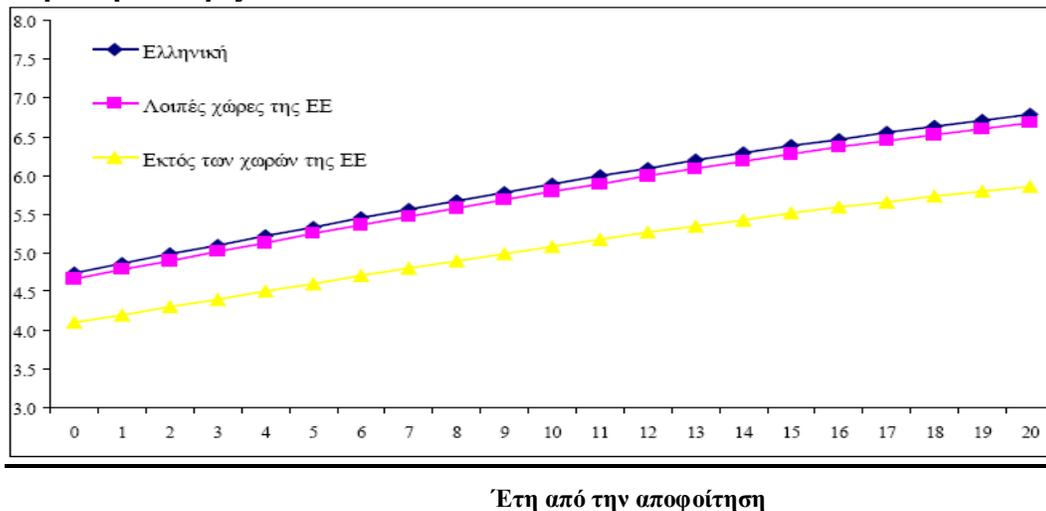

Έτη από την αποφοίτηση

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

Ός προς την εθνικότητα, παρατηρούνται χαμηλότερες αποδοχές, με αυξανόμενο ρυθμό ως προς τα έτη μετά την αποφοίτηση, για τους εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταναστών (Διάγραμμα 2.23).

Διάγραμμα 2.23: Εκτιμημένες ωριαίες αποδοχές για τους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά υπηκοότητα: Άνδρες

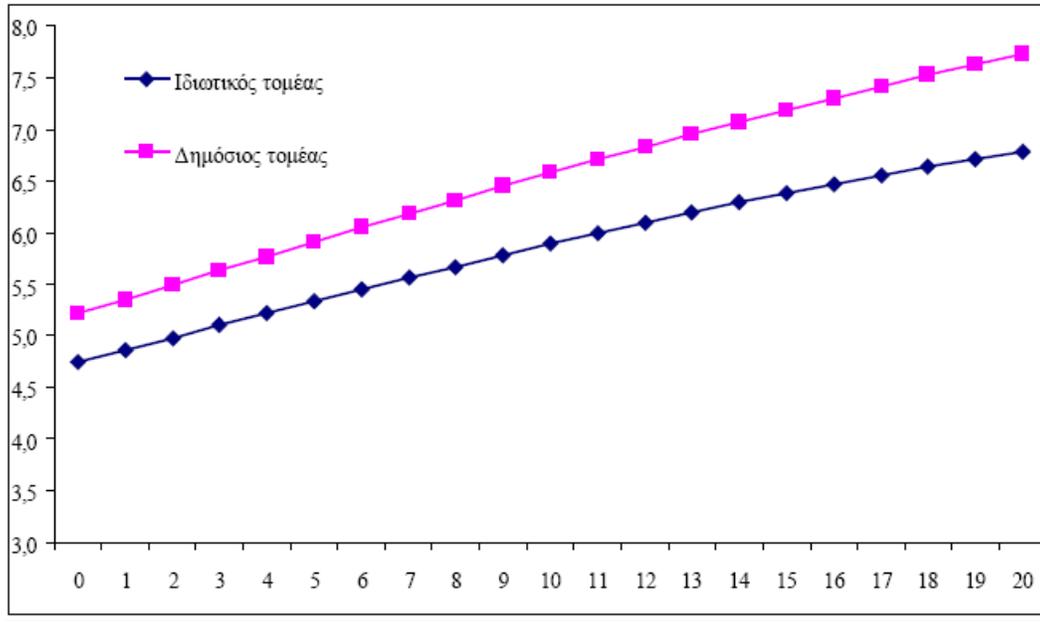

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

Τέλος, σχετικά με τον τομέα απασχόλησης, δηλαδή το Δημόσιο ή τον Ιδιωτικό τομέα, παρατηρούνται σημαντικές μισθολογικές αποκλίσεις για όλα τα έτη μετά την αποφοίτηση. Αξιοσημείωτο είναι επιπλέον και το γεγονός ότι οι αποδοχές των μισθωτών του Δημοσίου Τομέα αυξάνονται περισσότερο από τις αντίστοιχες των μισθωτών του Ιδιωτικού Τομέα, καθώς αυξάνονται τα έτη από την αποφοίτηση (Διάγραμμα 2.24).

Με άλλα λόγια, η διαφορά στις μισθολογικές αποδοχές αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα αυξάνεται καθώς απομακρυνόμαστε από το έτος αποφοίτησης, συνιστώντας ότι οι ευκαιρίες των πτυχιούχων για μισθολογική ανέλιξη στον Δημόσιο Τομέα είναι περισσότερες μακροχρόνια σε σχέση με τις ευκαιρίες που προσφέρονται στον Ιδιωτικό Τομέα.

Διάγραμμα 2.24: Εκτιμημένες ωριαίες αποδοχές αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά τομέα απασχόλησης: Άνδρες

Έτη από την αποφοίτηση

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

2.4.Γενικά χαρακτηριστικά της μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, για τη γενιά αποφοίτων 1999-2004

Σχετικά με τα γενικά χαρακτηριστικά της μετάβασης των πτυχιούχων από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, προκύπτουν τα παρακάτω στοιχεία²², σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας των νέων πτυχιούχων και την ταξινόμησή τους ανά σχολή. Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται, στηρίζονται σε στοιχεία της ΕΣΥΕ για τους νέους αποφοίτους της πενταετίας 1999-2004.

2.4.1 Δείκτες και πιθανότητες ανεργίας της γενιάς πτυχιούχων 1999-2004

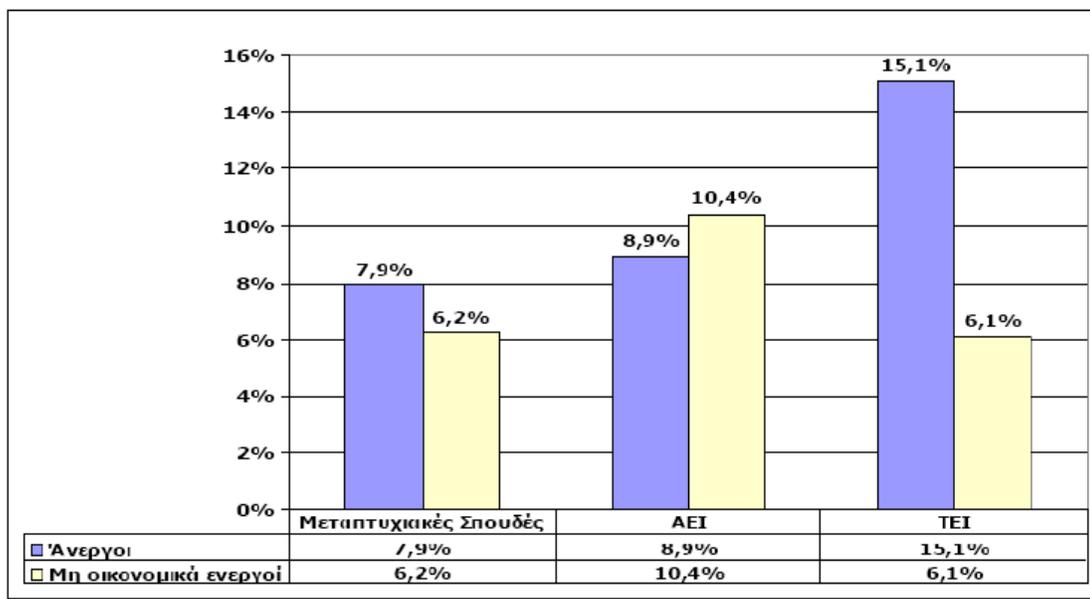
Οι πτυχιούχοι της γενιάς αυτής έχουν σημαντικά χαμηλότερες πιθανότητες ανεργίας και υψηλότερες πιθανότητες απασχόλησης έναντι των αποφοίτων της ίδιας γενιάς, αλλά χαμηλότερων εκπαιδευτικών επιπέδων.

Οι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου των αποφοίτων της περιόδου 1999-2004 έχουν τις χαμηλότερες πιθανότητες και ποσοστά ανεργίας σχεδόν (8%), ενώ ακολουθούν οι πτυχιούχοι ΑΕΙ, με ποσοστό ανεργίας κατά μέσο όρο που φθάνει το 9% και τελευταίοι οι απόφοιτοι ΑΤΕΙ, με το υψηλότερο ποσοστό και τις περισσότερες πιθανότητες ανεργίας (15%)(**Διάγραμμα 2.25**).

Στους πτυχιούχους ΑΕΙ της γενιάς 1999-2004, οι χαμηλότεροι δείκτες ανεργίας εμφανίζονται μεταξύ των αποφοίτων Παιδαγωγικών Σχολών (3,7%), Γεωπονίας/ Περιβάλλοντος (4,3%), Ιατρικής/ Κτηνιατρικής (5,7%), Νομικής (6,7%) και Πολυτεχνικών Σχολών (6,8%) (**Διάγραμμα 2.26**).

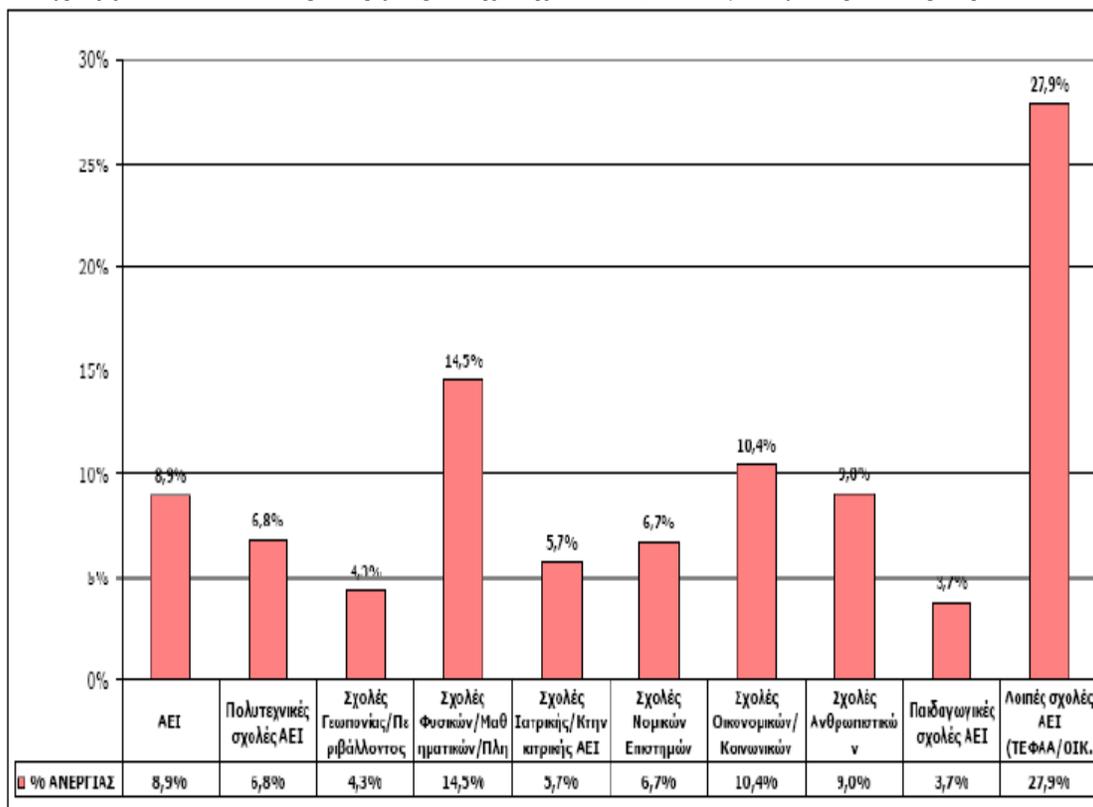
²² Κικίλιας Η, 2008, Οι Τάσεις και τα Χαρακτηριστικά της Απασχόλησης των Αποφοίτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, Αθήνα

Διάγραμμα 2.25: Εκτιμημένες πιθανότητες ανεργίας και μη συμμετοχής έναντι απασχόλησης, πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 2007 (αποφοιτήσαντες περιόδου 1999-2004)

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

Διάγραμμα 2.26: Δείκτες ανεργίας πτυχιούχων ΑΕΙ, 2007 (αποφοιτήσαντες περιόδου 1999-2004)

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

2.4.2 Πιθανότητες απασχόλησης, μισθολογικά κλιμάκια και θέσεις εργασίας της γενιάς πτυχιούχων 1999-2004

Οι πιθανότητες απασχόλησης των πτυχιούχων στον Δημόσιο τομέα μειώνονται για τις νεότερες γενιές, ενώ το επίπεδο θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα αυξάνεται. Ωστόσο, σε σχέση με τους αποφοίτους χαμηλότερων εκπαιδευτικών βαθμίδων, οι πτυχιούχοι της περιόδου 1999-2004 έχουν περισσότερες πιθανότητες να απασχοληθούν στο Δημόσιο.

Αυξημένες είναι και οι πιθανότητες καθώς προχωράμε σε νεότερες γενιές αποφοίτων, οι πτυχιούχοι να απασχολούνται ως μισθωτοί παρά ως αυτοαπασχολούμενοι, με τις πιθανότητες για τους μισθωτούς πτυχιούχους της νεότερης γενιάς να απασχολούνται σε θέσεις εργασίας υψηλού επιπέδου στον ιδιωτικό τομέα να είναι εξίσου αυξημένες (**Διάγραμμα 2.27**).

Το γεγονός αυτό εν μέρει ερμηνεύεται και από τον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση του ιδιωτικού τομέα της ελληνικής οικονομίας. Όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο της εκπαιδευτικής έντασης, τόσο υψηλότερες είναι και οι πιθανότητες απασχόλησης σε θέσεις εργασίας υψηλής εκπαιδευτικής Έντασης, (ως εκπαιδευτική ένταση ορίζεται το επίπεδο του ανθρωπίνου κεφαλαίου, μετρούμενο ως ο μέσος όρος των ετών ολοκληρωμένης τυπικής εκπαίδευσης ανά ηλικιακή ομάδα).

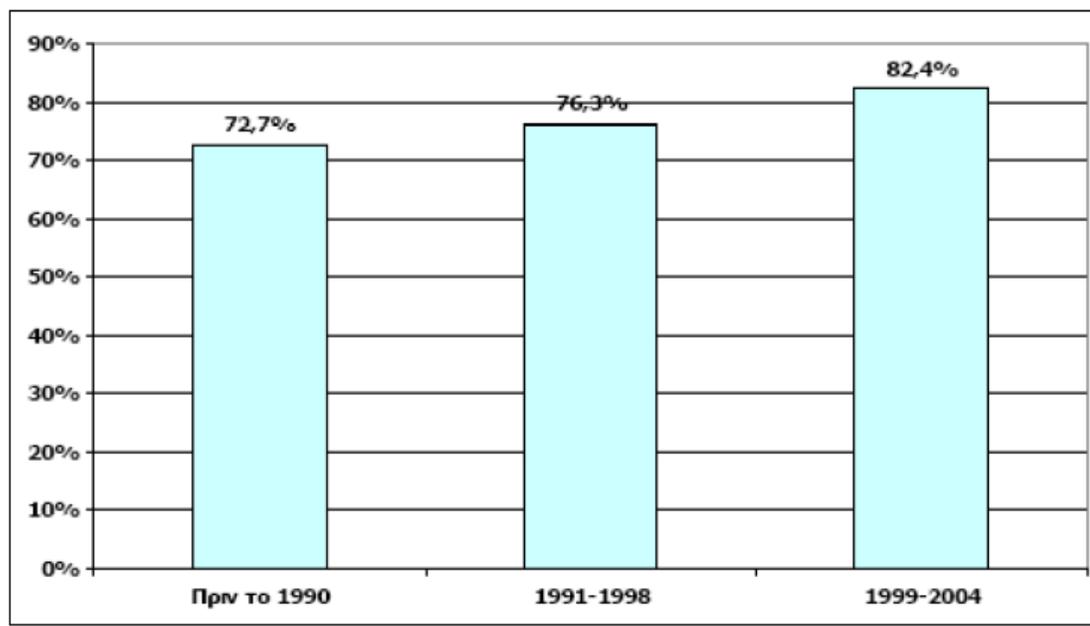
Επομένως, ο κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου αυξάνει τις πιθανότητες να απασχοληθεί σε θέσεις εργασίας υψηλής εκπαιδευτικής έντασης, άρα και να αποδώσει ταχύτερα η επένδυσή του στις σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερμηνεύοντας έτσι εν μέρει και την αυξημένη ζήτηση μεταπτυχιακών σπουδών τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας.

Τέλος, οι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της γενιάς 1999-2004 έχουν υψηλότερες πιθανότητες να βρίσκονται σε υψηλότερα μισθολογικά κλιμάκια από

τους αποφοίτους των άλλων εκπαιδευτικών επιπέδων, τόσο στον ιδιωτικό, όσο και το δημόσιο τομέα (Διάγραμμα 2.28).

Διάγραμμα 2.27: Εκτιμημένες πιθανότητες των πτυχιούχων να απασχολούνται ως μισθωτοί έναντι ως αυτοαπασχολούμενοι, 2007

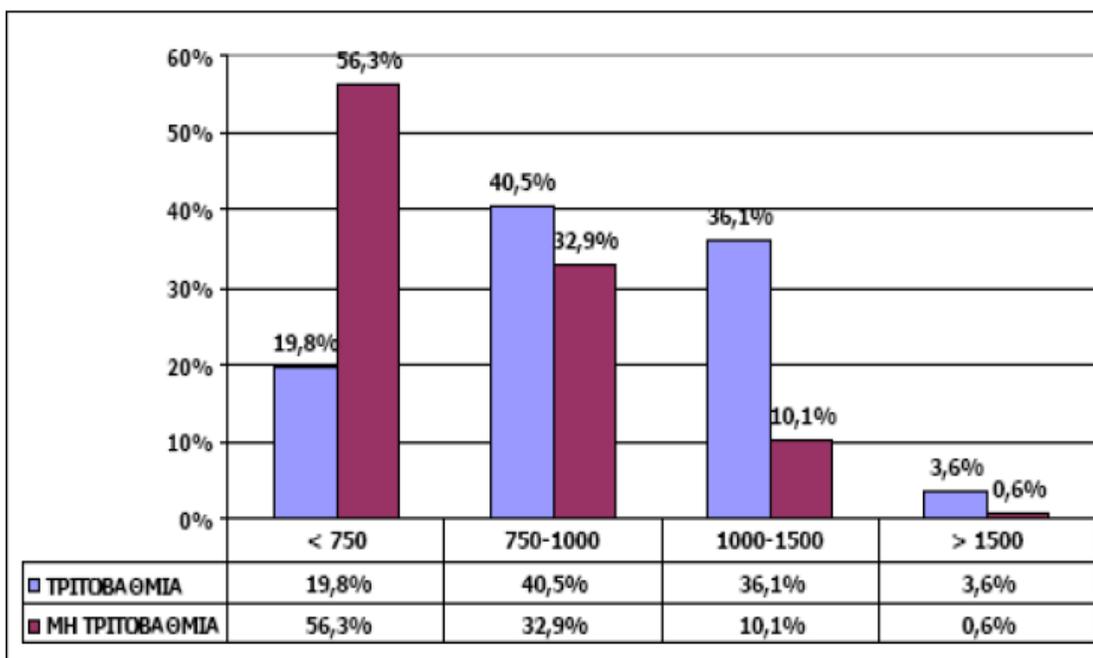
(ανά περίοδο απόκτησης πτυχίου)

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

Διάγραμμα 2.28: Εκτιμημένες πιθανότητες μισθωτών πλήρους απασχόλησης για 4 επίπεδα αμοιβών ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2007

(αποφοιτήσαντες περιόδου 1999-2004)

(Πηγή: ΕΣΥΕ, «Έρευνα Εργατικού δυναμικού 2008»)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΙ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΝΕΑΡΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3.1 Εισαγωγή

Εκτός από τις ανησυχητικές ποσοτικές διαστάσεις η ανεργία των νέων έχει σοβαρές ποιοτικές προεκτάσεις. Η μετάβαση απ' τη νεότητα στην ωριμότητα, απ' το σχολείο στο χώρο δουλειάς, αποτελεί μια κρίσιμη περίοδο στη ζωή ενός ατόμου. Σήμερα, ένας διαρκώς μεγαλύτερος αριθμός νέων, ανακαλύπτουν σ' αυτήν ακριβώς την κρίσιμη μεταβατική περίοδο, ότι δεν υπάρχουν θέσεις γι' αυτούς στην οικονομική ζωή της χώρας τους. Αποστερούνται από το δικαίωμα για εργασία, αποξενώνονται, μπαίνουν στο περιθώριο, γίνονται περιθωριακοί. Και σε αρκετές

περιπτώσεις φτάνουν σε σημείο απόγνωσης, γιατί στερούνται και τη στοιχειώδη οικονομική αυτάρκεια.

3.2. Οικονομικές, κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας στους πτυχιούχους

Η ανεργία έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις στη ζωή των ανέργων νέων, όσον αφορά την οικονομική ανεξαρτησία και τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες των ατόμων. Ο περιορισμός των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων των νέων και η αδυναμία τους να συμμετάσχουν σε διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες, λόγω οικονομικής δυσπραγίας, συντελούν στην αποξένωσή τους και στη δυσμενή ψυχική τους κατάσταση.

Η εργασία, λοιπόν, εκτός από μέσο απόκτησης υλικών αγαθών είναι παράλληλα και μέσο ικανοποίησης του ατόμου, αξιοποίησης των κλίσεων και ιδιαιτεροτήτων του, κοινωνικής καταξίωσης και ανόδου. Συνεπώς, η έλλειψή της, πέραν της απώλειας εισοδήματος, μέσων απόκτησης αγαθών για το άτομο και την οικογένειά του και κοινωνικής θέσης, επιφέρει επιπλέον ψυχολογικά προβλήματα, τα οποία επηρεάζουν και το άμεσο περιβάλλον του άνεργου.

Η ανεργία προκαλεί ισχυρή αίσθηση αγωνίας και μεγαλύτερο άγχος από τα συνηθισμένα επίπεδα, απώλεια μνήμης και αυτοπεποίθησης, ανικανότητα συγκέντρωσης, τάσεις για ύπνο, απογοήτευση, απαισιοδοξία, εκνευρισμό και διαταραχές στο επίπεδο των σχέσεων.

Ενώ, υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στην αυξημένη ανεργία και στην εγκληματικότητα, τον αλκοολισμό, τις νευρώσεις, τις αυτοκτονίες, την περιθωριοποίηση, την αποξένωση και τον αποπροσανατολισμό.

Ταυτόχρονα, όσο μεγαλύτερο διάστημα ένα άτομο παραμένει άνεργο, τόσο λιγότερες πιθανότητες έχει να ενδιαφερθεί γι' αυτό ένας πιθανός εργοδότης, γιατί μειώνονται οι εργασιακές του ικανότητες, οι γνώσεις και η πείρα του. Έτσι, οι άνεργοι για να μπορούν κάποια στιγμή να ενταχθούν ή να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας, θα πρέπει, να διατηρήσουν τις γνώσεις τους, καθώς επίσης τις ικανότητες και δεξιότητες που απέκτησαν κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. Ιδιαίτερα, οι νεοεισερχόμενοι, θα πρέπει να αποκτήσουν κάποιες γνώσεις οι οποίες θα τους είναι απαραίτητες για να εργαστούν. Αυτό μπορούν να το επιτύχουν μέσω σεμιναρίων και προγραμμάτων που διοργανώνουν διάφοροι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς.

Η ανεργία έχει και δυσάρεστες επιπτώσεις στην υγεία. Οι δείκτες υγείας των ανέργων είναι κατά πολύ χειρότεροι από εκείνους των εργαζομένων. Οι συνηθέστερες επιπτώσεις της ανεργίας στην υγεία είναι, ανάμεσα στις άλλες, μεγαλύτερος δείκτης θνησιμότητας γενικά και θνησιμότητας από καρδιακές νόσους ειδικά, μεγαλύτερα ποσοστά καταθλιπτικών συμπτωμάτων και αυτοκτονιών, αύξηση των οργανικών επιπλοκών, μείωση της ικανότητας αντίδρασης του ανοσοποιητικού συστήματος.

Βέβαια, η υπόθεση ότι η ανεργία επιδρά αρνητικά επί της ψυχοσωματικής υγείας δεν είναι εύκολο να αποδειχθεί. Όμως, η δυσκολία του να αποδειχθεί με κατηγορηματικό τρόπο ότι η ανεργία προκαλεί επιπτώσεις στην υγεία του ατόμου, δεν επιτρέπει εφησυχασμό, γιατί η έλλειψη απόδειξης δεν συνεπάγεται και απουσία επιπτώσεων²³.

Έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Αυστραλία το 2006 έδειξε ότι μεταξύ 400 νέων ανέργων το 56% παρουσίαζε κλινικές διαταραχές του ψυχισμού και μάλιστα στις περισσότερες περιπτώσεις το διάστημα που μεσολαβούσε από την απόλυση μέχρι την εμφάνιση συμπτωμάτων ξεπερνούσε τους 5 μήνες. Αντίστοιχη,

αγγλική έρευνα επιβεβαίωσε επίσης ότι η ψυχική και σωματική υγεία επιδεινώνεται απότομα περίπου έξι μήνες μετά την απώλεια εργασίας.

Αναφερθήκαμε ήδη στην ύπαρξη ερευνών που διαπιστώνουν στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ ανεργίας και ενός συνόλου φαινομένων που συνήθως χαρακτηρίζονται ως αποκλίνουσα συμπεριφορά. Όπως, συμβαίνει στις κοινωνικές και ιατρικές επιστήμες, έτσι είναι πολύ δύσκολο να προσδιορισθεί η έννοια της αποκλίνουσας συμπεριφοράς.

Φορείς αυτής της συμπεριφοράς γίνονται τα άτομα, η κοινωνικοποίηση των οποίων πραγματοποιείται σε ένα κοινωνικό πολιτισμικό περιβάλλον, στο οποίο επικρατούν και θεωρούνται θεμιτές αξίες που προδιαθέτουν σε εκτροπή. Οι καταστάσεις που συνδέονται με αποκλίνουσες συμπεριφορές όπως ο αλκοολισμός, τα ναρκωτικά και η αυτοκτονία παρουσιάζουν ορισμένα γνωρίσματα.

²³ Πηγή: Καμινιώτη Ο., "Οι κοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας", περιοδικό Εργασία έκδοση του ΟΑΕΔ/ΠΠΕΚΑ, 1995.

Χαρακτηριστικό αυτών των καταστάσεων είναι ότι κατά κάποιο τρόπο «υπαγορεύουν» πλασματικούς τρόπους άρσης τους. Η βαθμιαία και χρόνια επισυσσώρευση έντασης βιώνεται ως μοιραία καθημερινότητα. Αναζητούνται λοιπόν μέσα που δίνουν την αυταπάτη της φυγής, ενώ στην πραγματικότητα επιδεινώνουν την συγκρουσιακή κατάσταση και την μετατρέπουν σε διαρκώς διογκούμενο ψυχοτραυματικό παράγοντα. Δημιουργείται κατ' αυτόν τον τρόπο ένας φαύλος κύκλος (Πατέλης, 1997). Όμως, ο τρόπος με τον οποίο, αυτές οι κοινωνικές διαδικασίες προσλαμβάνονται και βιώνονται, ποικίλουν από άτομο σε άτομο ανάλογα με:

1. Την αδυναμία - το αίσθημα ανικανότητας του ανθρώπου να θέσει τα γεγονότα υπό τον έλεγχό του.

2. Την απουσία νοήματος – το αίσθημα του ακατάληπτου, του ακατανόητου των κοινωνικών και προσωπικών του υποθέσεων.

3. Τον κανονιστικό αποπροσανατολισμό – την αναγκαιότητα προσφυγής σε κοινωνικά μη επιδοκιμαζόμενα μέσα για την επίτευξη των σκοπών του ανθρώπου.

4. Την πολιτισμική απόθηση - απόρριψη καθιερωμένη στην κοινωνία είτε σε ορισμένη κοινωνική ομάδα αξιών: αυτοαπόθηση - συμμετοχή σε ενέργειες, οι οποίες δεν προκαλούν ικανοποίηση και προσλαμβάνονται ως εξωτερική αναγκαιότητα: κοινωνική απομόνωση - αίσθηση καταφρόνησης, μη αποδοχής από τον περίγυρο.

3.3 Τα αίτια δημιουργίας του φαινομένου της ανεργίας στους νεαρούς πτυχιούχους

Οι νέοι ενσωματώνουν σε γνώσεις, σε δεξιότητες και σε νοοτροπία ότι πιο σύγχρονο διαθέτει μια οικονομία. Κατά τεκμήριο επομένως το ποσοστό της ανεργίας μεταξύ αυτών θα έπρεπε να είναι μικρότερο τουλάχιστον σε σύγκριση με κατηγορίες εργαζομένων που υπερβαίνουν το 50^ο έτος της ηλικίας τους. Συνεπώς, η διαπίστωση ότι στην χώρα μας οι νέοι μαστίζονται από ποσοστό ανεργίας σχεδόν τριπλάσιο σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο ανελαστικότητα της αγοράς εργασίας.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά ορισμένοι από τους παράγοντες που συμβάλουν στην εμφάνιση της ανεργίας των νεαρών πτυχιούχων.

3.3.1. Το πτυχίο ως μέσον απόκτησης κύρους και ο ρόλος της οικογένειας

Σήμερα στην Ελλάδα το πανεπιστημιακό πτυχίο χαίρει κοινωνικής καταξίωσης και δίνει την ψευδαίσθηση ότι εύκολα μπορεί να βρει κανείς δουλειά σαν πτυχιούχος πανεπιστημίου. Δεν λαμβάνεται υπόψη η χρησιμότητα και η λειτουργικότητά του. Η σφραγίδα της αποτυχίας, η αίσθηση του «δευτεροκλασάτου» είναι δεδομένη για όποιο παιδί δεν φτάνει στο Πανεπιστήμιο και δεν «καταξιώνεται» μ' ένα δίπλωμα.

Σύμφωνα με τα κοινωνικά δεδομένα, το πτυχίο αποτελεί μέσον απόκτησης κύρους και γοήτρου. Οι κάτοχοί του έχουν περισσότερες πιθανότητες έναντι των υπολοίπων να καταξιωθούν επαγγελματικά. Οι λαμπρές καριέρες σε μεγάλες εταιρείες και οι υψηλοί μισθοί μπορούν να επιτευχθούν μόνο με την κατοχή του πανεπιστημιακού τίτλου, από οποιοδήποτε πανεπιστήμιο και αν προέρχεται.

Εδώ εντοπίζεται ο καταναγκασμός που βαθιά ριζωμένος στην ελληνική κοινωνία περνάει μέσα από την οικογένεια και επιβάλλεται στο νεαρό άτομο.

Τα παιδιά δέχονται ένα είδος καταπίεσης από την οικογένεια, όταν αναγκάζονται να ενστερνιστούν τις βαθύτερες επιθυμίες των γονιών τους για σπουδές, οι οποίες θα τους καταξιώσουν κοινωνικά και επαγγελματικά. Έτσι το νεαρό άτομο νομίζει ότι «θέλει», αλλά δεν θέλει παρά αυτό που του έμαθαν οι άλλοι να θέλει.

Το καταναγκαστικό σύνδρομο της ελληνικής οικογένειας, που θεωρεί δεύτερης ποιότητας όποιον δεν έχει σπουδάσει, δεν σταματά εδώ. Η οικογένεια επηρεάζει τους νεαρούς πτυχιούχους ακόμα και όταν πάρουν το πτυχίο και ξεκινήσουν την αναζήτηση εργασίας.

Οι υπερήφανοι γονείς των πτυχιούχων νέων απαιτούν να απασχοληθούν μόνο σε θέσεις αντάξιες του επιπέδου των σπουδών τους, με φιλόδοξες προοπτικές και υψηλές χρηματικές απολαβές. Προκειμένου να βρουν τα παιδιά τους την «κατάλληλη» θέση, προτιμούν να παραμείνουν άνεργοι. Οι γονείς συνεχίζουν να

συντηρούν οικονομικά τους πτυχιούχους ανέργους, ώστε να μην απασχοληθούν σε θέσεις υποδεέστερες των προσόντων τους.

3.3.2. Εκπαιδευτικό σύστημα και ανεργία

3.3.2.1 Ο ρόλος της δομής του εκπαιδευτικού συστήματος στην ανεργία των πτυχιούχων

Η Ελλάδα είναι πρώτη σε ρυθμό ανάπτυξης και αριθμό φοιτητών μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. είναι όμως πρώτη και στην ανεργία των νέων πτυχιούχων. Αυτό φαίνεται ανεξήγητο διότι στην εποχή μας που η οικονομία χαρακτηρίζεται σαν οικονομία της γνώσης, η Ελλάδα διαθέτει πληθώρα πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης και θα έπρεπε η ανεργία τους να είναι ελάχιστη.

Στο φαινόμενο της ανεργίας των νεαρών πτυχιούχων συμβάλουν και οι αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος. Όπως υποστηρίζεται, το εκπαιδευτικό σύστημα αδυνατεί να προσαρμοστεί έγκαιρα στις νέες εργασιακές ανάγκες, γεγονός που οδηγεί στο φαινόμενο της διαρθρωτικής ανεργίας, δηλαδή στο πλεόνασμα θέσεων και την απουσία κατάλληλων πτυχιούχων. Έτσι, κάποια ιδρύματα, εγγυώνται την επαγγελματική αποκατάσταση σχεδόν όλων των αποφοίτων τους, ενώ άλλα διατηρούν μεγάλο αριθμό φοιτητών σε ειδικότητες που αντιμετωπίζουν αυξημένη ανεργία.

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα κατηγορείται ότι προσφέρει στους μαθητές εκπαίδευση γενικού χαρακτήρα. Το πρόγραμμα των μαθημάτων στα ιδρύματα όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης είναι σχεδιασμένα ώστε να προσφέρουν γνώσεις γενικού εκπαιδευτικού περιεχομένου. Παρέχεται το βασικό επίπεδο σφαιρικών γνώσεων, συμβάλλοντας στην εμπέδωση επιστημονικών εννοιών. Όμως, οι γνώσεις αυτές δεν είναι προσαρμοσμένες στην πραγματικότητα,

τις τεχνολογικές εξελίξεις, τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που συντελούνται στην εποχή μας.

Επίσης, με το ισχύον σύστημα αξιολόγησης μαθητών μέσα στο λύκειο είναι δύσκολο να μείνει κανείς εκτός των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Κάθε χρόνο όλο και περισσότεροι απόφοιτοι λυκείου εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Βασική συνέπεια της μαζικής εισαγωγής των νέων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η συσσώρευση πτυχιούχων. Πληθώρα των πτυχιούχων στην χώρα μας έχει σαν αποτέλεσμα την αδυναμία απορρόφησης στη αγορά εργασίας του μεγαλύτερου ποσού νέων απόφοιτων ανωτέρων και ανωτάτων σχολών.

Φυσικά, δεν υπάρχει κανένα εκπαιδευτικό σύστημα που να μην περιέχει λάθη. Όμως. Οι αδυναμίες του συστήματος εκπαίδευσης των νέων δεν οδηγούσαν, πριν, σε τόσο υψηλά ποσοστά ανεργίας της νεολαίας. (Κατσίκας Χ. (2001), Οδηγός Σπουδών και Επαγγέλματος ΑΕΙ πρώτη έκδοση, εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα).

3.3.2.2. Ελλιπής επαγγελματικός προσανατολισμός

Ο ελλιπής και άστοχος επαγγελματικός προσανατολισμός των νέων αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην συντήρηση και διεύρυνση των διαστάσεων του φαινομένου της ανεργίας των πτυχιούχων ανωτέρων και ανωτάτων σχολών.

Έχει τεράστια σημασία η οργάνωση ενός σωστού συστήματος επαγγελματικού προσανατολισμού. Το συγκεκριμένο σύστημα αφήνει στον νέο περιθώρια διερεύνησης και εντοπισμού των κλίσεων, των δεξιοτήτων, των ενδιαφερόντων και των δυνατοτήτων του, με απώτερο σκοπό να τον καταστήσει υπεύθυνο ώστε να θέσει ο ίδιος τους επαγγελματικούς του στόχους.

Στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα ένα τέτοιο σύστημα δεν υπάρχει. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός αδυνατεί να λειτουργήσει στο πλαίσιο των μεθόδων και των προγραμμάτων του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και να οδηγήσει το νέο σε γνωριμία με τον εαυτό του, στην ανακάλυψη των ιδιαίτερων κλίσεων του και των δυνάμεων του.

Οι περισσότεροι φοιτητές αποφοιτώντας από το Πανεπιστήμιο βρίσκονται σε σύγχυση καθώς, δεν γνωρίζουν σε ποιες θέσεις μπορούν ακριβώς να απασχοληθούν. Ακόμα, όμως και αν καταφέρουν να εργαστούν, διαπιστώνουν κατά την πορεία της εργασίας τους, πόσο απέχουν όλα αυτά που έχουν διδαχτεί στις πανεπιστημιακές αίθουσες με την πράξη ή ότι είναι ελλιπή και μη ανταποκρινόμενα στις ανάγκες της πραγματικότητας²⁴.

²⁴.Πηγή: Δημουλάς Κ., Κοντονή Α., Κρητικίδης Γ., Μπελεγρή – Ρομπόλη Αθ., Παπαδόγαμβρος Β., Παπαδοπούλου Δ., Παληός Ζ., Τραγάκη Αλ. 2003), Κατάρτιση και απασχόληση, ΙΝΕ, Μελέτες 17, Αθήνα, σελ.60-71.

3.3.3. Η δομή της ελληνικής οικονομίας

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που γενικά δεν αξιοποιεί το επιστημονικό δυναμικό της ούτε στο ελάχιστο. Από την μια μεριά υπάρχει πληθώρα επιστημόνων στη χώρα μας και από την άλλη οι επιχειρήσεις είναι λιγιστές, η έρευνα είναι σε λανθάνουσα κατάσταση και η ανάπτυξη μικρή.

Η δομή της ελληνικής οικονομίας και παραγωγής περιλαμβάνει πάρα πολλές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες κατά κύριο λόγο χρειάζονται περισσότερα κατώτερα και μεσαία στελέχη (πτυχιούχους επαγγελματικής εκπαίδευσης) και λιγότερα ανώτερα στελέχη (πτυχιούχους πανεπιστημίων). Ενώ,

ένα σημαντικό ποσοστό του εργατικού δυναμικού είναι αυτοαπασχολούμενοι. Έτσι πάρα πολλές θέσεις εργασίας επιστημονικού, και όχι μόνο, προσωπικού χάνονται και μαζί τους χάνεται και μεγάλο οικονομικό όφελος, από την πρόοδο και το κέρδος που θα έφερναν αυτές οι επενδύσεις για την Ελλάδα.

Παράλληλα πολλοί νέοι επιστήμονες επιλέγουν πλέον να δουλέψουν σε χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης, όπου η κατάσταση είναι πολύ καλύτερη και έτσι ενώ έχουν σπουδάσει με έξοδα του ελληνικού κράτους, προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε μια άλλη χώρα, πράγμα που είναι ακόμη μια απώλεια στην Ελλάδα.

Συμπεραίνεται ότι είναι επιτακτική η ανάγκη συμβατότητας του εκπαιδευτικού συστήματος με τις μεταβολές στην οικονομία και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ιδιαίτερα όσον αφορά στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και επιβάλλει τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή²⁵.

²⁵. Πηγή: Θεοχαράκης, Ν. (2000), Η ευελιξία στην αγορά εργασίας και η σχέση της με την ανεργία, IOBE.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ

4.1. Εισαγωγή

Το πρόβλημα της ανεργίας των πτυχιούχων 15 έως 29 ετών είναι ιδιαίτερα σοβαρό γιατί η ανεργία για ένα νέο άνθρωπο είναι ολέθρια. Για τον νέο η ανεργία είναι δυσβάσταχτη γιατί απελπίζεται στα πιο όμορφα και καθοριστικά του χρόνια.

Βλέπει τα όνειρά του να διαψεύδονται και να γκρεμίζονται, πριν ακόμα κτιστούν. Ακόμη ένα σημαντικό ποσοστό φερέλπιδων ατόμων παροπλίζεται στην ηλικία που έχει διάθεση και δύναμη να προσφέρει.

Η πολιτεία στα πλαίσια της κοινωνικής ευθύνης της θα πρέπει να πάρει ενεργή θέση στην καταπολέμηση του προβλήματος της ανεργίας. Στη συνέχεια της εργασίας παρατίθενται συνοπτικά κάποιες προτάσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων πτυχιούχων.

4.2. Επανεξέταση και αναθεώρηση του εκπαιδευτικού συστήματος

Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα στα πλαίσια της κοινωνικής αποστολής τους καλούνται να δώσουν ικανοποιητική λύση στην άμβλυνση της ποιοτικής ανισορροπίας στην αγορά εργασίας υπό την έννοια της μη αντιστοιχίας μεταξύ απαιτούμενων προσόντων και ικανοτήτων που πρέπει να διαθέτουν οι εργαζόμενοι και εκείνων που πραγματικά διαθέτουν.

Είναι αναγκαία η αναπροσαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με τις νέες οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις και τις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Βασική παράμετρο αποτελεί η ουσιαστική διασύνδεση σπουδών και πραγματικότητας της αγοράς, που θα καταστήσει τον φοιτητή ικανό να ανταποκριθεί στις εργασιακές απαιτήσεις με την έξοδο του από το πανεπιστήμιο.

Μια τέτοια προσαρμογή δεν είναι απαραίτητο να αφαιρεί από τα εκπαιδευτικά συστήματα τις βασικές συνιστώσες συγκρότησής τους, που είναι η γενική παιδεία, η καλλιέργεια της προσωπικότητας και η μετάδοση της κριτικής γνώσης.

Τέλος, επιβάλλεται και η επιμόρφωση των δασκάλων και καθηγητών, εκπαιδευτών, διευθυντών σχολείων, εκπαιδευτικών συμβούλων και λοιπού προσωπικού ώστε να προσαρμοσθούν στις νέες εξελίξεις²⁶.

4.3. Η οργάνωση ενός σωστού συστήματος επαγγελματικού προσανατολισμού

Μέσα στα γενικότερα πλαίσια ανασυγκρότησης του εκπαιδευτικού συστήματος περιλαμβάνεται και η οργάνωση ενός συστήματος επαγγελματικού προσανατολισμού. Η εφαρμογή του είναι απαραίτητη από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες της εκπαίδευσης, καθώς θα επισημαίνεται η κοινωνική αξία κάθε επαγγέλματος.

Συνήθως οι νέοι στην πιο κρίσιμη περίοδο της ζωής τους, μπροστά στην ανάγκη να επιλέξουν από πολύ νωρίς, στα χρόνια ανάμεσα στη δευτεροβάθμια και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση νιώθουν μπερδεμένοι και συχνά αδύναμοι να

²⁶.Πηγή: ΚΕΠΕ (1994), Η Ελληνική εκπαίδευση στον ορίζοντα του 2000, Αθήνα.

οδηγηθούν σε μία απόφαση και να καταστρώσουν ένα σχέδιο δράσης. Τα ερωτήματα που συνήθως τους δημιουργούνται, στην προσπάθειά τους να πάρουν αποφάσεις για την επαγγελματική τους πορεία, σχετίζονται κυρίως με τις επιθυμίες και τις φιλοδοξίες τους, τις δυνατότητες που έχουν για να επιτύχουν το στόχο τους, τα εμπόδια που μπορεί να συναντήσουν κ.λ.π. Είναι λοιπόν, προφανές ότι στη φάση αυτή υπάρχουν αυξημένες ανάγκες συμβουλευτικής παρέμβασης σε θέματα επιλογής σπουδών, διαχείρισης σταδιοδρομίας και γενικότερα στήριξης των νέων κατά τη διαδικασία μετάβασης τους στο εργασιακό περιβάλλον.

Για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου πρέπει να οργανωθεί το σύστημα του επαγγελματικού προσανατολισμού χρησιμοποιώντας την πιο

σύγχρονη και ολοκληρωμένη επιστημονική προσέγγιση, μέσω του προγράμματος σπουδών, την δημιουργία της κατάλληλης τεχνικής - κτιριακής υποδομής και την εισαγωγή ειδικά εκπαιδευμένου διδακτικού προσωπικού στα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Ο ενιαίος θεσμός Συμβουλευτικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, ο οποίος στο Γυμνάσιο υφίσταται με τη μορφή του μαθήματος του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού (ΣΕΠ), αποτελείται από μία σειρά λειτουργιών που υπηρετούν την επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου και ακολουθούν μία συγκεκριμένη σειρά:

- πληροφόρηση
- αυτογνωσία
- αυτοαντίληψη
- λήψη απόφασης
- επαγγελματική είσοδος-τοποθέτηση
- επαγγελματική προσαρμογή
- επαγγελματική ικανοποίηση
- επαγγελματική επιτυχία

Κάθε ένα από τα στάδια-λειτουργίες του θεσμού αποτελείται από διάφορες δραστηριότητες και η κάθε δραστηριότητα μπορεί δυνητικά να υλοποιείται από πολλές διαφορετικές ενέργειες. «Έτσι λόγω χάρη η λειτουργία της πληροφόρησης μπορεί να περιλαμβάνει τη δραστηριότητα Συλλογή Επαγγελματικών Πληροφοριών η οποία με τη σειρά της μπορεί να υλοποιηθεί μέσα από

συγκεκριμένες ενέργειες, όπως συναντήσεις με εργοδότες της περιοχής» (Βλαχάκη, Γαϊτάνης, Παπούδη και Τούμπας 2003).

Με τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις, οι σύμβουλοι είναι σε θέση να ανακαλύπτουν την κλίση του νέου και στη συνέχεια να τον βοηθούν στον εντοπισμό των επαγγελματικών κατευθύνσεων που του ταιριάζουν. Ο νέος αξιοποιεί αυτή τη γνώση και τη στήριξη που του προσφέρει ο σύμβουλος, για να εστιάσει σωστά τις προσπάθειές του και να πολλαπλασιάσει τις δυνατότητές του για επιτυχημένη εκπαιδευτική διαδρομή και επαγγελματική αποκατάσταση.

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός οφείλει και πρέπει να βοηθά τα νέα παιδιά να διέλθουν από όλα ανεξαιρέτως τα στάδια, ώστε η επαγγελματική τους πορεία και η ικανοποίηση που θα εισπράξουν από το ή τα επαγγέλματά τους στο μέλλον να είναι θετική. Έτσι λοιπόν, τόσο ως διαδικασία που ακολουθείται στο σχολικό ή πανεπιστημιακό περιβάλλον με την παροχή ειδικού μαθήματος όπου να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα και μέσω ειδικών επί του θέματος βιβλίων όσο και ως υπηρεσία, που παρέχεται σε διάφορους φορείς επιφορτισμένους με την εκπαίδευση και κατάρτιση του ατόμου, οφείλει να προτείνει δραστηριότητες, ενέργειες και καλές πρακτικές υλοποίησης των προαναφερθέντων λειτουργιών (Βλαχάκη, Γαϊτάνης, Παπούδη και Τούμπας 2003).

Για τη διάδοση του θεσμού του επαγγελματικού προσανατολισμού στην επικράτεια το κράτος μπορεί να ιδρύσει ανάλογα κέντρα παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για την επαγγελματική σταδιοδρομία των νέων και εκτός εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Για παράδειγμα, στις Διευθύνσεις όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ανά την Ελλάδα, καθώς και στις έδρες των Νομών²⁷.

4.4. Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στην αγορά εργασίας

Η ουσιαστική αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η οποία είναι συνώνυμη με την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξή της σε ανταγωνιστικό πλαίσιο.

Είναι απαραίτητο να παράγονται βιώσιμες και σταθερές θέσεις εργασίας σε όλο το φάσμα των δεξιοτήτων και των εκπαιδευτικών επιπέδων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με δυναμική στροφή στις νέες τεχνολογίες, την ενθάρρυνση νέων επενδύσεων, νέων επιχειρήσεων και νέων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Η δημιουργία ή ενίσχυση θεσμών που αποτελούν παράγοντες αύξησης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο της κρατικής πολιτικής με ειδικότερα μέτρα. Σε αυτήν την κατηγορία μέτρων εντάσσονται:

- Η επιδότηση θέσεων εργασίας για ορισμένο χρονικό διάστημα των νεαρών πτυχιούχων σε περιοχές που αντιμετωπίζουν έντονα το πρόβλημα της ανεργίας.

²⁷.Πηγή: ΚΕΠΕ (1994), Η Ελληνική εκπαίδευση στον ορίζοντα του 2000, Αθήνα.

- Η αξιοκρατική ανάληψη των θέσεων εργασίας.

- Ο περιορισμός της παράλληλης ή πολλαπλής απασχόλησης ιδίως για τα υψηλά αμειβόμενα τμήματα του εργατικού δυναμικού αποτελεί εισφορά στην καταπολέμηση της ανεργίας.

- Η ενίσχυση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, η οποία θα συμβάλλει σημαντικά στον περιορισμό των μη αντιστοιχιών στην αγορά εργασίας. Σε αυτήν την κατεύθυνση εντάσσονται:

--- η ενίσχυση της γεωγραφικής κινητικότητας των εργαζομένων,

--- η διευκόλυνση της επαγγελματικής κινητικότητας μεταξύ τομέων της οικονομίας με κίνητρα και συγκεκριμένα προγράμματα κατάρτισης

--- ο περιορισμός της μη αντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης ειδικοτήτων.

Όσον αφορά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, απαιτείται ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα εκσυγχρονισμού και ανάπτυξής τους, όπως η ενθάρρυνση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, η δημιουργία σταθερών και βιώσιμων θέσεων, καθώς και η ενθάρρυνση επιχειρησιακής δικτύωσης - συνεργασίας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με μεγάλες επιχειρήσεις²⁸.

4.5 Πολιτικές ελάττωσης του κόστους εργασίας

Ένα μέσο για τη μείωση της ανεργίας είναι η ελάττωση του κόστους εργασίας μέσω της μεγαλύτερης σύνδεσης των μισθών με την παραγωγικότητα. Αυτό μπορεί να σημαίνει μέτρα όπως η κατάργηση του κατώτερου μισθού σε ζημιογόνες επιχειρήσεις ή σε περιοχές με υψηλή ανεργία. Επίσης η μείωση των

²⁸.Πηγή: Παυλόπουλος, Π. (2000), Ανάπτυξη και ανεργία: προοπτικές, Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Αθήνα.

εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για εργαζόμενους και εργοδότες, η χρηματοδότηση από επιδόματα ανεργίας των νέων θέσεων εργασίας, και η παροχή επιδοτήσεων απασχόλησης για αυτούς που προσλαμβάνονται για πρώτη φορά μειώνουν το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας. Σε αυτή την κατεύθυνση κινούνται τα κίνητρα του νόμου 3227 του 2004 που προβλέπει την επιδότηση των εργοδοτών κατά 50% του ύψους των εργοδοτικών εισφορών για νεοπροσλαμβανόμενους κατά τον πρώτο χρόνο²⁹.

Επίσης σημαντική είναι η πολιτική της ελάφρυνσης των επιβαρύνσεων της εργασίας χαμηλής εξειδίκευσης γιατί αυτού του είδους η εργασία συνδέεται άμεσα με την ανεργία μακράς διάρκειας. Πολιτικές που αποσκοπούν σε επιδότηση

θέσεων χαμηλής εξειδίκευσης και μισθού μέσω φορολογικών εκπτώσεων μπορούν να προτρέψουν τις επιχειρήσεις να αυξήσουν τις προσλήψεις αυτής της κατηγορίας των εργαζομένων με διπλό όφελος (αύξηση της απασχόλησης, αλλά και αύξηση της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων).

Τέτοιες πολιτικές, εκτός από τα ηθικά, ανθρωπιστικά κίνητρα ή κοινωνικά κίνητρα, την άμβλυνση των κοινωνικών εντάσεων και αντιθέσεων, έχουν και θετικά οικονομικά αποτελέσματα, μέσω της αυξημένης κινητοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού και της μείωσης των κοινωνικών παροχών ως συνέπεια της ελάττωσης της ανεργίας και της αύξησης της απασχόλησης³⁰.

4.6. Επαγγελματική Κατάρτιση των νέων ανέργων πτυχιούχων

Η καταπολέμηση της ανεργίας των νέων περνάει από τη θέσπιση

²⁹ Καθημερινή εφημερίδα, Άρθρο Χριστίνας Κοψίνη, σελ.3, 28- 6- 2006.

³⁰ Σκουτέλης Γιώργος, Η Ανεργία: Αίτια και Λύσεις, Εκδόσεις International Forum, Αθήνα 1996, σελ. 202-204.

συστημάτων και μεθόδων που θα επιτρέπουν την εξασφάλιση συγχρόνως μιας βασικής κατάρτισης επαρκούς επιπέδου και της σύνδεσης μεταξύ σχολικής κατάρτισης και της ενεργούς επαγγελματικής ζωής. Για την κοινωνία του αύριο δεν αρκεί μόνο να διατηρείται η γνώση και η τεχνογνωσία που αποκτήθηκε σε κάποια δεδομένη στιγμή. Απαιτείται εξίσου ικανότητα μάθησης, επικοινωνίας, ομαδικής εργασίας, αξιολόγηση της προσωπικής κατάστασης. Τα μελλοντικά επαγγέλματα απαιτούν ικανότητες διάγνωσης, διατύπωσης προτάσεων βελτίωσης, σε όλα τα επίπεδα, αυτονομία, πνευματική ανεξαρτησία και ικανότητα ανάλυσης που προσδίδει η γνώση. Κατά συνέπεια είναι απαραίτητη η προσαρμογή του

περιεχομένου της εκπαίδευσης και της δυνατότητας βελτίωσης της κατάρτισης, κάθε φορά που θεωρείται απαραίτητο.

Η επαγγελματική κατάρτιση, αυτή καθ' εαυτή, δεν δημιουργεί θέσεις εργασίας. Μπορεί όμως να μειώσει την διαρθρωτική ανεργία εάν συνδυασθεί με την παροχή τεχνικών γνώσεων και την αναβάθμιση των προσόντων του ήδη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της τοπικής, περιφερειακής, εθνικής και κοινοτικής αγοράς εργασίας.

Τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης αποσκοπούν στην αναβάθμιση των γνώσεων και επαγγελματικών δεξιοτήτων των ανέργων και σχετίζονται άμεσα με την εξασφάλιση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στη μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας και την ένταξη ή επανένταξη των ανέργων πτυχιούχων στην παραγωγή.

Αφορούν τη σύζευξη της εκπαίδευσης με την παραγωγική διαδικασία και την αγορά εργασίας, την επίτευξη δηλαδή ισορροπίας ανάμεσα στις ειδικότητες που ζητούνται από την αγορά εργασίας και την κατανομή που γίνεται στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Σκοπός των προγραμμάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι η ποιοτική αναβάθμιση και ενίσχυση της εκπαίδευσης, ο περιορισμός της αποτυχίας και η απόκτηση νέων δεξιοτήτων, η οποία μπορεί να οδηγήσει στην απασχόληση των ανέργων, την ενίσχυση του εισοδήματος μέσω επιδοτούμενων σεμιναρίων, αλλά και την ανάγκη συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού³¹.

4.7. Οι προτάσεις της Γενικής Συνομοσπονδίας Ελλήνων Εργαζομένων (ΓΣΕΕ) για την αντιμετώπιση της ανεργίας

Η ΓΣΕΕ έχει συνειδητοποιήσει καλά πως η ανάγκη για την ανεύρεση τρόπων που θα αντιμετωπίζουν τη μάστιγα της ανεργίας και τα δεινά με τα οποία αυτή επιφορτίζει την ανθρώπινη κοινωνία, προβάλλει επιτακτική. Κεντρική της θέση είναι ότι:

«Η αύξηση της παραγωγικότητας της οικονομίας και επομένως της ανταγωνιστικότητας της, που αποτελεί προϋπόθεση για την επιτάχυνση της μεγέθυνσης του προϊόντος και την ταχύτερη αύξηση της απασχόλησης, δεν μπορεί να είναι συνάρτηση της επιβάρυνσης των ποσοτικών και ποιοτικών διαστάσεων της εργασίας, με διαμόρφωση συνθηκών απασχόλησης φτηνού εργασιακού δυναμικού»³².

Η ΓΣΕΕ συνεπώς, θεωρεί πως ο καλύτερος δυνατός τρόπος αντιμετώπισης της ανεργίας είναι η αύξηση της παραγωγικότητας και η βελτίωση της ποιότητας της παραγωγικής διαδικασίας. Στόχος της γενικότερα είναι η αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η

³¹.Πηγή: ΕΚΚΕ (1998) Ανεργία, εργασία, εκπαίδευση – κατάρτιση στην Ελλάδα και στη Γαλλία, Αθήνα, σελ. 219-226, 249-259.

³² www.inegsee.gr.

μείωση της ανεργίας και η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ αύξησης του εισοδήματος και της απασχόλησης από τη μείωση του εργάσιμου χρόνου. Ασκεί δριμύτατη κριτική στην πολιτική μείωσης του κόστους εργασίας γιατί θεωρεί πως διαιωνίζει τις ανισότητες μεταξύ εργαζομένων, θέτει το οικονομικό στοιχείο πάνω από το κοινωνικό καλό και υπονομεύει εντέλει την υγεία των εργασιακών σχέσεων. Αναφέρει μάλιστα χαρακτηριστικά πως χώρες οι οποίες εφάρμοσαν την προαναφερθείσα πολιτική είχαν χαμηλότερες επιδόσεις συγκριτικά με εκείνες οι

οποίες είχαν υψηλό κόστος εργασίας ανά μονάδα και υψηλό επίπεδο εργασιακών σχέσεων.

Κατά τη ΓΣΕΕ κρίνεται επιβεβλημένη η ανασύσταση της οικονομίας με βάση τα νέα δεδομένα. Υποστηρίζει πως πρωταρχικό μέλημα και πρώτο βήμα πρέπει να αποτελέσει η αναπροσαρμογή της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής και η εναρμόνισή της με τις σύγχρονες απαιτήσεις της οικονομίας και της κοινωνίας γενικότερα. Αυτή είναι η απάντηση της στην πρόκληση της ανταγωνιστικότητας και στα διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η Γεωργία, η Εκπαίδευση, η Δημόσια Διοίκηση και άλλοι τομείς.

Τέλος, η ΓΣΕΕ θεωρεί πως οι επενδύσεις στην ελληνική οικονομία, τόσο οι δημόσιες όσο και οι ιδιωτικές, μπορούν να συντελέσουν στην ανάκαμψη και την αναδιοργάνωση της παραγωγής με γνώμονα το αναφαίρετο ανθρώπινο δικαίωμα στην εργασία, καθώς και το συλλογικό καλό.

4.8 Οι προτάσεις του Ελληνικού Κέντρου Έρευνας, Εκπαίδευσης, Επιχειρηματικότητας, Επικοινωνίας, Πολιτισμού, Προώθησης της Απασχόλησης και Ανάπτυξης (ΕΛΚΕΠΑ) για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Μια σημαντική πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο χώρο της επαγγελματικής κατάρτισης και εξειδίκευσης, εγκρίθηκε προς υλοποίηση, με

φορέα οργάνωσης το ΕΛΚΕΠΑ και με στόχο την αναβάθμιση του στελεχιακού δυναμικού των επιχειρήσεων (δημόσιων και ιδιωτικών) . Ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε επίσης στην επιμόρφωση νέων άνεργων πτυχιούχων προσδοκώντας την αναβάθμιση των επαγγελματικών τους προσόντων και κατά συνέπεια τις καλύτερες προοπτικές τους στην αναζήτηση εργασίας.

Το παρόν σχέδιο φέρει τον τίτλο «Επαγγελματική κατάρτιση νέων πτυχιούχων σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Απευθύνεται σε Νέους-Πτυχιούχους-Άνεργους & Εργαζόμενους, με καλή γνώση της αγγλικής ή / και γαλλικής γλώσσας καθώς και με έντονο ενδιαφέρον για τα Ευρωπαϊκά δρώμενα. Επιθυμητή, αλλά όχι απαραίτητη είναι η ειδίκευση των συμμετεχόντων στις νομικές, πολιτικές και οικονομικές επιστήμες και στα τουριστικά επαγγέλματα καθώς οι χώρες και οι εταιρίες στις οποίες θα λάβει χώρα το πρόγραμμα σχετίζονται με τα παραπάνω αντικείμενα (Βέλγιο – Βρυξέλλες INVEXICO Consultants Ltd, Αγγλία – Πλύμουθ Work Experience UK, Ισπανία – Κόρδοβα Academia Cordoba, Ιταλία – Ποτέντσα Sistema Turismo s.r.l.).

Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία διαδέχεται τα δύο προηγούμενα προγράμματα που υλοποιήθηκαν με επιτυχία από το 2003 και που τα παρακολούθησαν περισσότερα από 20 άτομα και ολοκληρώθηκαν πρόσφατα. Στα προγράμματα αυτά συμμετείχαν Νέοι και Νέες πτυχιούχοι (Άνεργοι και Εργαζόμενοι) με υπόδειξη από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Νομαρχίες και Δήμους), από Αναπτυξιακές και άλλες εταιρίες και φορείς από όλη τη χώρα. Η ενέργεια αυτή συμβάλλει αφ' ενός στην αντιμετώπιση της ανεργίας, αφού όλοι οι συμμετέχοντες έχουν αποκατασταθεί επαγγελματικά, και αφ' ετέρου στην απόκτηση και την προώθηση της ευρωπαϊκής προοπτικής και συνεργασίας.

Συγκεκριμένα οι στόχοι του καινοτόμου αυτού προγράμματος, σύμφυτοι με τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζει η κοινότητα, μπορούν να προσδιοριστούν ως εξής:

- ✓ απόκτηση γνώσεων για το ρόλο και τη λειτουργία των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.,
- ✓ απόκτηση γνώσεων σχετικά με την ανάπτυξη δράσεων, ευρωπαϊκών προγραμμάτων, διεθνών συναντήσεων πολιτισμού και τουρισμού με απώτερο σκοπό την πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη των περιοχών δράσης των φορέων αποστολής,
- ✓ βελτίωση γλωσσικών δεξιοτήτων επικοινωνίας σε μία ξένη γλώσσα,
- ✓ απόκτηση γνώσεων οικονομίας και διοίκησης προσαρμοσμένες στη δομή τοπικής αυτοδιοίκησης,
- ✓ ενημέρωση σχετικά με τους διάφορους τρόπους εκμετάλλευσης των ευκαιριών χρηματοδότησης που παρουσιάζονται από την Ε.Ε. και της διαχείρισης και αξιοποίησης κοινοτικών πόρων,
- ✓ ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών φορέων και εταιριών στην Ελλάδα και
- ✓ η δημιουργία προσωπικών σχέσεων με στελέχη και εργαζομένους σε ανάλογες θέσεις σε οργανισμούς άλλων χωρών

Οι επιλεγθέντες θα συμμετέχουν ως καταρτιζόμενοι σε φορείς και εταιρίες υποδοχής της κάθε χώρας, προκειμένου να ενημερωθούν και να εξοικειωθούν με τις ευρωπαϊκές πρακτικές και να αποκτήσουν κατάρτιση στον τρόπο λειτουργίας της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας, της ανάπτυξης και εξέλιξης των διαφόρων project αλλά και των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Η διάρκεια της κατάρτισης αυτής είναι τέσσερις (4) μήνες και χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από τον φορέα αποστολής (Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Επιμελητήρια, Αναπτυξιακές Εταιρίες, Εταιρίες Συμβούλων, Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης). Σημειώνεται ότι στα πλαίσια της τοποθέτησης αυτής, οι

συμμετέχοντες θα λάβουν το ευρωπαϊκό βιβλιάριο κατάρτισης EUROPASS, το οποίο και θα πιστοποιεί την αποκτηθείσα εμπειρία τους στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με τους έως σήμερα καταρτιζόμενους – συμμετέχοντες σε αυτό το πρόγραμμα, αξιολογείται η όλη διαδικασία ως

- «ιδιαιτέρα πολύτιμη»,
- ως «μια εργασιακή εμπειρία που διεύρυνε τους επαγγελματικούς ορίζοντες»,
- ως «πλήρης ανταπόκριση στις ανάγκες της κατάρτισης»,
- «επαφή με νέα επαγγελματικά πρότυπα»,
- «το πιστοποιητικό του οργανισμού υποδοχής και το europass αποτελούν επιπρόσθετα επαγγελματικά εφόδια»,
- «απέκτησα περισσότερη αυτοπεποίθηση αναλαμβάνοντας περισσότερες ευθύνες»,
- «με τις χρήσιμες πληροφορίες που μου παρασχέθηκαν εξασφαλίστηκε η πλήρης ενσωμάτωση και προσαρμογή μου σε μία ξένη για μένα χώρα»,
- «η συμμετοχή μου στο πρόγραμμα ήταν πραγματική επένδυση για μένα»,
- «βίωσα την ευρωπαϊκή πραγματικότητα» και φυσικά
- «μία μοναδική εμπειρία». Οι παραπάνω εκτιμήσεις βρίσκονται σε έντυπη μορφή στο αρχείο του φορέα μας με τα ειδικά έντυπα αξιολόγησης που συμπληρώνουν οι συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια αλλά και το πέρας του προγράμματος.

4.9 Συνοπτική παρουσίαση των δράσεων του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) για την προώθηση της απασχόλησης

Οι δράσεις του ΟΑΕΔ για την προώθηση της απασχόλησης

1. Συμμετοχή των επιχειρήσεων των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού στα προγράμματα νέων θέσεων εργασίας . Δόθηκε το δικαίωμα στις δημοτικές επιχειρήσεις και τις αναπτυξιακές των Νομαρχιών να συμμετέχουν στο πρόγραμμα (που χρηματοδοτείται από το Γ' ΚΠΣ) της επιδότησης θέσεων εργασίας για την πρόσληψη ανέργων, με τους ίδιους όρους που συμμετέχουν και οι εργοδότες του ιδιωτικού τομέα .

2. Μερική απασχόληση σε υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα . Με πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση προβλέπεται η δυνατότητα απασχόλησης - πρόσληψης ανέργων σε φορείς του δημόσιου τομέα σε μερική απασχόληση για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα.

3. Μετατροπή παθητικών πολιτικών (επιδοματικών) σε ενεργητικές πολιτικές για τους ανέργους. Η πρόσληψη ή τοποθέτηση επιδοτούμενου ανέργου μειώνει το συνολικό μισθολογικό κόστος για τον εργοδότη κατά το ποσό του ύψους του επιδόματος που δικαιούται ο άνεργος.

Δικαιούχοι είναι όλοι οι επιδοτούμενοι άνεργοι. Η διάρκεια της σχέσης εργασίας για την οποία μειώνεται το μισθολογικό κόστος είναι ίση με το χρόνο για τον οποίο ο επιδοτούμενος έχει το δικαίωμα επιδότησης πλέον 2 μηνών.

Το ανώτατο όριο είναι 12 μήνες. Οι θέσεις εργασίας μπορεί να είναι μερικής ή πλήρους απασχόλησης σε οποιονδήποτε εργοδότη. Ο άνεργος με την εφαρμογή του μέτρου λαμβάνει εκτός του ποσού του επιδόματος ανεργίας (από τον ΟΑΕΔ.) και τη διαφορά των αποδοχών της θέσης (όπως προκύπτει από συλλογικές συμβάσεις εργασίας ή την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.) στην οποία τοποθετείται από τον εργοδότη και ασφαλίζεται κανονικά ως εργαζόμενος.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο εργοδότης να μη έχει προβεί το προηγούμενο εξάμηνο σε απόλυση προσωπικού και δεσμεύεται να μην απολύει άλλους εργαζόμενους κατά τη διάρκεια της ισχύος του μέτρου χωρίς να υπάρχει σημαντικός λόγος.

Ο άνεργος κατά το διάστημα αυτό δεν ασφαρίζεται για ανεργία. Σε περίπτωση απόλυσης ή αποχώρησης του ανέργου πριν από το χρόνο που λήγει το δικαίωμα επιδότησης και εφόσον δεν επανατοποθετείται ο άνεργος λαμβάνει το επίδομα ανεργίας για το υπόλοιπο διάστημα.

4. Μέτρα για κατάρτιση επιδοτούμενων ανέργων. Επιδοτούμενοι άνεργοι, εφόσον το επιθυμούν, επιλέγονται κατά προτεραιότητα για συμμετοχή στα προγράμματα κατάρτισης του ΟΑΕΔ ή των Κέντρων Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΚΕΚ). Κατά το διάστημα αυτό λαμβάνουν το επίδομα που προβλέπεται για τους καταρτιζόμενους. Για το διάστημα της κατάρτισης αναστέλλεται η καταβολή του επιδόματος.

5. Διεύρυνση δικαιούχων επιδότησης ανεργίας . Άνεργοι που είναι ασφαλισμένοι κατά της ανεργίας και είναι ή καθίστανται χήροι (άνδρες και γυναίκες) δικαιούνται να λαμβάνουν το επίδομα ανεργίας παρότι λαμβάνουν τη σύνταξη του θανόντος. Μέχρι σήμερα βρίσκονταν σε δυσμενή θέση οι χήρες δεδομένου ότι, αν έμεναν άνεργες δεν θεωρούνται από τον ΟΑΕ άνεργες ούτε επιδοτούνταν, εφόσον λάμβαναν σύνταξη για το θανόντα, παρά το ότι είχαν ασφαλισθεί για την ανεργία, σε αντίθεση με τις λοιπές γυναίκες των οποίων ο σύζυγος ήταν στη ζωή ή ήταν διαζευγμένος, επειδή η υπάρχουσα νομοθεσία εξαιρούσε όσους ελάμβαναν σύνταξη. Με τη νέα ρύθμιση αποκτάται όχι μόνο το δικαίωμα για λήψη επιδόματος αλλά και το δικαίωμα για τοποθέτηση σε θέση εργασίας με τα μέτρα που προβλέπονται για τους ανέργους.

6. Διεύρυνση δικαιούχων συμμετοχής σε προγράμματα.

Συμμετοχή αποφοίτων λυκείων στα προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (STAGE). Συμμετοχή και των επιστημόνων σε προγράμματα νέων ελεύθερων επαγγελματιών (μέχρι σήμερα μηχανικοί, δικηγόροι, γιατροί κ.λ.π., δεν ήταν δικαιούχοι).

7. Κίνητρα για την αύξηση απασχόλησης γυναικών .

Σε κάθε εργοδότη που προσλαμβάνει άνεργες μητέρες με τουλάχιστον δύο παιδιά δίνεται επιδότηση ίση με το ύψος των εργοδοτικών εισφορών που τον βαρύνουν για την ασφαλιστική κάλυψη των προσλαμβανομένων.

Οι εργοδότες που προσλαμβάνουν με σύμβαση ορισμένου χρόνου εργαζόμενους ή εργαζόμενες για αναπλήρωση εργαζομένων που απουσιάζουν από την εργασία τους με άδεια κύησης ή λοχείας, για όσο χρόνο διαρκεί η άδεια, επιδοτούνται με ποσό ίσο με τις ασφαλιστικές εισφορές που τους επιβαρύνουν για την ασφαλιστική κάλυψη των προσλαμβανομένων.

Οι παροχές για τις ως άνω περιπτώσεις γίνονται με τον συμψηφισμό του ισόποσου των εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών κατά την απόδοση του φόρου μισθωτών υπηρεσιών ή κατά την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων του εργοδότη.

Προϋπόθεση για τα ως άνω μέτρα είναι ο εργοδότης να μην έχει προβεί το προηγούμενο εξάμηνο σε απόλυση προσωπικού και δεσμεύεται να μην απολύσει άλλους εργαζόμενους κατά τη διάρκεια της ισχύος του μέτρου χωρίς τη συνδρομή σπουδαίου λόγου.

8. Επιδότηση εργατικής εισφοράς εργαζομένων που αμείβονται με τις αποδοχές που προβλέπονται από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.

Το μέτρο αυτό εφαρμόζεται από το 2000. Μέχρι σήμερα κατά τα στοιχεία του ΙΚΑ επιδοτούνται περίπου 41.000 άτομα κατά έτος.

9. Μείωση εργοδοτικών εισφορών για νεοπροσλαμβανόμενους των οποίων οι μηνιαίες αποδοχές δεν υπερβαίνουν τα 600 Ευρώ.

Το μέτρο ήταν σε ισχύ από 1-4-2001 μέχρι 31-12-2003. Προέβλεπε τη μείωση κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες των εργοδοτικών εισφορών του κλάδου κύριας σύνταξης του ΙΚΑ για μισθωτούς πλήρους απασχόλησης των οποίων οι αποδοχές δεν υπερέβαιναν τα 600 Ευρώ. Μέχρι σήμερα ο αριθμός των δικαιούχων σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΚΑ ανέρχεται σε 11.000 περίπου κατ' έτος. Με νέα ρύθμιση θα υπάρξει παράταση ισχύος της διάταξης και διεύρυνση του ορίου των αποδοχών που έχουν καθοριστεί (το ποσό της μείωσης καταβάλλεται στο ΙΚΑ από το δημόσιο).

Ειδικότερα, στο μέτωπο της καταπολέμησης της ανεργίας και της ενίσχυσης της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας υλοποιούνται τα εξής 4 προγράμματα απασχόλησης από τον ΟΑΕΔ:

- Πρόγραμμα Νέων Θέσεων Εργασίας για 25.000 άνεργους 18-65 ετών (18 μήνες)
- Πρόγραμμα Νέων Θέσεων Εργασίας για 5.000 γυναίκες 18-65 ετών (18 μήνες).
- Πρόγραμμα Νέων Θέσεων Εργασίας για 5.000 νέους 18-30 ετών (18 μήνες)
- Πρόγραμμα Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών για 10.000 άνεργους (12 μήνες).

Επιπλέον, ο ΟΑΕΔ υλοποιεί τα εξής προγράμματα:

- Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (STAGE) για τις υπηρεσίες υγείας (5.000 άνεργοι για 18 μήνες).
- Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (STAGE) σε συνεργασία με την Οργανωτική Επιτροπή «Αθήνα 2004» (6.000 άνεργοι για 3-11 μήνες).
- Πρόγραμμα για Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες (2.500 νέες θέσεις εργασίας και 700 νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες σε διάρκεια 4 χρόνων).
- Πρόγραμμα Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών για τον πολιτισμό (2.000 άνεργοι).

4.10 Πακέτο προτάσεων της Δημοκρατικής Εργατικής Ομοσπονδίας Κύπρου (ΔΕΟΚ) για την ανεργία

Η ΔΕΟΚ ιδρύθηκε το 1962 με αποστολή να πετύχει ενότητα των εργαζομένων για την συλλογική εξάσκηση των συνταγματικών τους δικαιωμάτων για ελευθερία, ισότητα και αλληλεγγύη. Η κύρια δραστηριότητα της είναι η προάσπιση και

στήριξη των εργατικών δικαιωμάτων. Η αντιπροσώπευση της Οργάνωσης είναι περίπου 10% στις επιχειρήσεις των κλάδων που δραστηριοποιείται, δηλαδή Οικοδόμοι και Ξυλουργοί, Ένδυση και Υπόδηση, Κυβερνητικών, Δημοτικών και Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας, Εμπορικών και Βιομηχανικών Υπαλλήλων και Ξενοδοχειακών και Τουριστικών Επαγγελματιών. Η οργανωτική δομή ανανεώνεται δημοκρατικά με εκλογικό συνέδριο κάθε τέσσερα χρόνια και επιβεβαιώνεται με την ετήσια συνδιάσκεψη. Η Ομοσπονδιακή υποδομή υποστηρίζεται με σύγχρονα ηλεκτρονικά συστήματα και με ένα ευέλικτο και αποτελεσματικό δίκτυο που αποτελείται από ακτιβιστιστές ειδικούς στη διαχείριση, ακαδημαϊκούς και επιστήμονες.

Η ΔΕΟΚ ως μέλος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (WCL) λαμβάνει ενεργό μέρος στη διεθνή δράση του Εργατικού Κινήματος συμμετέχει δε αποτελεσματικά στο ετήσιο συνέδριο του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας όπου σφυρηλατεί σχέσεις με διεθνείς οργανισμούς.

Ανησυχητικά εξελίσσεται η κατάσταση στην αγορά εργασίας, με την ανεργία να αυξάνεται με πρωτοφανείς ρυθμούς, ανέφερε ο ΓΓ της ΔΕΟΚ Διομήδης Διομήδους, ο οποίος παρουσίασε πακέτο προτάσεων της οργάνωσης για αντιμετώπιση της κατάστασης. Μιλώντας σε δημοσιογραφική διάσκεψη σημείωσε ότι το ποσό που δαπανήθηκε τον Ιούνιο του 2009 για πληρωμή επιδομάτων ανεργίας ανήλθε σε 4,95 εκ. ευρώ σε σύγκριση με 2,58 εκ. τον αντίστοιχο μήνα του 2008. Μετά από μελέτη των δεδομένων και των εξελίξεων, η ΔΕΟΚ αποφάσισε να καταθέσει πακέτο 4 προτάσεων ενώπιον του Υπουργείου Εργασίας και των κοινωνικών εταίρων που μετέχουν στην Εθνική Επιτροπή Απασχόλησης. Στόχος των προτάσεων είναι η τόνωση και αύξηση της απασχόλησης και η συγκράτηση των τεράστιων δαπανών και της απώλειας εσόδων που επωμίζονται ήδη το Ταμείο Ανεργίας και τα άλλα κοινωνικά ταμεία (ΤΚΑ, Ταμείο Πλεονασμού). Η πρώτη πρόταση αφορά την επιχορήγηση για διατήρηση θέσεων

εργασίας σε οργανωμένες επιχειρήσεις, που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Η επιδότηση θα βασίζεται στην προοπτική βιωσιμότητας και στις συνθήκες εργασίας που προσφέρει στο προσωπικό της. Διάρκεια του Σχεδίου θα είναι 12-18 μήνες. Η δεύτερη αφορά στην επιχορήγηση θέσεων εργασίας για παράταση εργασιών ξενοδοχειακών ή και τουριστικών μονάδων κατά τη χειμερινή περίοδο. Δικαιούχες επιχειρήσεις να είναι επιχειρήσεις με προοπτική βιωσιμότητας που δεν θα αναστείλουν λειτουργία τη χειμερινή περίοδο. Η τρίτη πρόταση αναφέρει ότι η ΔΕΟΚ εισηγείται επιδότηση επιχειρήσεων για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για νέους πτυχιούχους και η διάρκεια του Σχεδίου θα είναι 18 μήνες. Επίσης, ως τέταρτη πρόταση εισηγείται επιχορήγηση νέων θέσεων εργασίας για προσλήψεις νέων ανέργων για χρονική περίοδο 12 μηνών μετά την πρόσληψη. Η επιχορήγηση, να καλύπτει το κόστος εισφορών εργοδότη στα κοινωνικά ταμεία πλην του Ταμείου Αδειών (10,5%) και μέρος μισθού (5,0 - 6,8%) του μισθού του εργαζόμενου ατόμου. Η δαπάνη για τα πιο πάνω μέτρα να αναληφθεί από το Ταμείο Πλεονασμού ή και το Ταμείο Αφερεγγυότητας Εργοδότη. Σύμφωνα με μελέτη των στοιχείων, που επικαλέστηκε ο Δ. Διομήδους, για κάθε χίλιες θέσεις εργασίας που θα επιχορηγούνται, η πραγματική δαπάνη θα κυμαίνεται μεταξύ 3,5-4,0 εκ. ευρώ ετησίως, ενώ η εξοικονόμηση για το Ταμείο Ανεργίας θα είναι περίπου 5,2 εκ το έτος και η εξοικονόμηση δαπανών του Ταμείου Πλεονασμού περίπου 9,0 εκ ευρώ. Για σκοπούς εξέτασης των αιτήσεων των επιχειρήσεων, κατέληξε ο κ. Διομήδους, να συσταθεί Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή που θα γνωμοδοτεί για κάθε αίτηση που υποβάλλεται για ένταξη στα Σχέδια (ΑνΑΔ, Τμήμα Εργασίας, Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων και κοινωνικοί εταίροι).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η εργασία αποτελεί προϋπόθεση για την κοινωνική ανάπτυξη και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του συνόλου της κοινωνίας. Μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας είναι η επιδότηση της απασχόλησης, της κατάρτισης και της απόκτησης εργασιακής εμπειρίας.

Η οικονομία μας πρέπει να στηριχτεί στη νέα τεχνολογία, στην παραγωγικότητα, στον εκσυγχρονισμό του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού.

Τον πρώτο ρόλο για την αντιμετώπιση της ανεργίας έχει η παιδεία. Η εξειδικευμένη εκπαίδευση των νέων σε επαγγέλματα μη κορεσμένα θα απομακρύνει από αυτούς το φάσμα της ανεργίας.

Απαιτείται η προώθηση της επιχειρηματικότητας με την ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών και τη δημιουργία φιλικού περιβάλλοντος για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων. Να προωθηθεί η άνοδος της παραγωγικότητας γιατί σ' αυτή κυρίως στηρίζεται η μη πληθωριστική ανάπτυξη, που γεννά νέες θέσεις εργασίας.

Επίσης η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και που χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη ευελιξία σε σχέση με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις θα βοηθήσει σημαντικά στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας. Είναι ανάγκη να ενισχυθούν τα κίνητρα εργασίας με νέο αναθεωρημένο πλαίσιο του φορολογικού συστήματος, ώστε να ενθαρρυνθεί και να ενισχυθεί η επιστροφή της απασχόλησης στην επίσημη και όχι στη μαύρη αγορά εργασίας. Να ληφθούν κατάλληλα μέτρα και να εφαρμοσθούν αναπτυξιακά και επενδυτικά προγράμματα για τον αγροτικό τομέα και τους νέους αγρότες, τη βιομηχανία, τον τουρισμό, το ηλεκτρονικό εμπόριο ή τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Ειδικά μέτρα για τους νέους άνεργους και τους μακροχρόνια ανέργους κυρίως για όσους είναι κοντά στη σύνταξη. Η κατάργηση της υπέρ-εργασίας θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, καθώς και η εφαρμογή του μέτρου της μερικής απασχόλησης. Η δημιουργία μόνιμων θέσεων απασχόλησης προϋποθέτει την ύπαρξη μεγάλων αναπτυξιακών έργων τόσο σε επίπεδο υποδομών όσο και σε βιομηχανικό και τεχνολογικό επίπεδο.

Δεν πρέπει όμως όλα να τα περιμένουμε από το Κράτος και οι Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να λάβουν μέτρα στα πλαίσια των δυνατοτήτων τους για την καταπολέμηση της ανεργίας. Σίγουρα δεν υπάρχει μορφή κοινωνικής οργάνωσης χωρίς εργασία. Η εργασία είναι αξία και χώρος δικαίωσης της προσωπικότητας του ανθρώπου και όχι εμπόρευμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγαπητός Γ., Οικονομικό Λεξικό, Έκδοση 1^η, Αθήνα 2002

Δεδουσόπουλος Α., Η κρίση στην αγορά εργασίας, Τόμος Ι: «Θεωρίες της ανεργίας.», Τυπωθήτω-Δαρδάνος Γ., Μέρος Ι, Κεφάλαιο 2, Αθήνα 2000.

Δεδουσόπουλος Α.(2000), Θεωρίες της Ανεργίας, εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα, σελ. 57-83.

Δ. Δεμέκας και Ζ. Κοντολέμης: "Η ανεργία στην Ελλάδα"(1998).

Δημόπουλο, Καπόπουλο, Λαζαρέτου και Προδρομίδη:"Η ανεργία στην Ελλάδα" (1988).

Δημουλάς Κ., Κοντονή Α., Κρητικίδης Γ., Μπελεγρή – Ρομπόλη Αθ., Παπαδόγαμβρος Β., Παπαδοπούλου Δ., Παληός Ζ., Τραγάκη Αλ. 2003), Κατάρτιση και απασχόληση, ΙΝΕ, Μελέτες 17, Αθήνα, σελ.60-71.

ΕΚΚΕ (1998) Ανεργία, εργασία, εκπαίδευση – κατάρτιση στην Ελλάδα και στη Γαλλία, Αθήνα, σελ. 219-226, 249-259.

Θεοχαράκης, Ν. (2000), Η ευελιξία στην αγορά εργασίας και η σχέση της με την ανεργία, ΙΟΒΕ.

Καθημερινή εφημερίδα, Άρθρο Χριστίνας Κοψίνη, σελ.3, 28- 6- 2006.

Καμινιώτη Ο., "Οι κοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας", περιοδικό Εργασία έκδοση του ΟΑΕΔ/ΠΙΕΚΑ, 1995.

Κανελλόπουλος Ν.Κ., Μαυρομαράς Γ.Κ. και Μητράκας Μ.Θ., (2003), Εκπαίδευση και Αγορά Εργασίας, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα.

Κατσανέβας Θ. (2002), Επαγγέλματα του Μέλλοντος και του Παρελθόντος, εκδ. Πατάκη, Αθήνα.

ΚΕΠΕ (1994), Η Ελληνική εκπαίδευση στον ορίζοντα του 2000, Αθήνα.

Κικίλιας Η, 2008, Χαρακτηριστικά της Μετάβασης των Πτυχιούχων από την Εκπαίδευση στην Αγορά Εργασίας,, Αθήνα

Κώττης, Χ.Γ. και Κώττη-Πετράκη. Α., (2000), Σύγχρονη Μακροοικονομική, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα.

Ματακιάς Α., Λεξικό εννοιών, Εκδόσεις Πελεκάνος, Αθήνα (1996).

Παυλόπουλος, Π. (2000), Ανάπτυξη και ανεργία: προοπτικές, Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Αθήνα.

Πετρινώτη, Ξ., (1989), Αγορές Εργασίας-Οικονομικές Θεωρίες και Έρευνες, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Πουρναράκης Ε., Μακροοικονομία, Τόμος 1^{ος}, Εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα 1995.

Σκουτέλης Γιώργος, Η Ανεργία: Αίτια και Λύσεις, Εκδόσεις International Forum, Αθήνα 1996, σελ.44.

Σκουτέλης Γιώργος, Η Ανεργία: Αίτια και Λύσεις, Εκδόσεις International Forum, Αθήνα 1996, σελ. 202-204.

Χολέζας Ι. και Π. Τσακλόγλου, 2008, Προσδιοριστικοί παράγοντες του ύψους των μισθών στην Ελλάδα με έμφαση στους μισθούς των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

ΥΠΕΠΘ (Απρίλιος 2005), Γραφείο Τεκμηρίωσης Ανώτατης Εκπαίδευσης, Συγκριτικά Διεθνή Δεδομένα ανώτατης Εκπαίδευσης.

Πηγές από το Internet

<http://www.statistics.gr>

<http://www.eurostat.com>

<http://www.businesswoman.gr>

<http://www.ethnos.gr>

<http://www.inegsee.gr>

